Sestdien, 1952. gada 23. augustā

DAŽOS VĀRDOS

Līdz š. g. 15. dec. Rietumvācijai būs izveidotas trīs kājnieku divīzijas.

*

Čangkaišeks izdevis pavēli atzīmēt Ķīnas filozofa Konfūcija dzimšanas dienas atceri laikā no 27. augusta līdz 28. septembrim.

*

Rietumvācija kā „morālu reparāciju" par Hitlera noziedzībām pret žīdiem Izraelai maksās 3,5 milj. DM.

*

Amerikāņu Douglas Skyrocket tipa lidmašīnas sagatavotas jauna pasaules ātruma rekorda startam. Lidmašīna—raketespēšot veikt 1858 kilometrus stundā.

*

Kā no New Delhi ziņo, 50 jūdzes no Madrasas uzietas aizvēsturiskas kapenes, kurās atrasti saglabājušies šķirsti un māla urnas. Atradums paver ieskatu Dienvidindijas dzīves apstākļos pirms 2000 gadiem.

*

Ik gadus Amerikā un Kanadā pārdod 800 milj. komiku grāmatu. Atskanējušas paidagogu balsis, ka pasaulē 25.000 skolas lieto klasisku illustrāciju materiālu un šim piemēram jāseko arī Amerikā.

*

Federālās valdības tiesnesis Viljems Matis Losandželosā piespriedis 14 pazīstamiem Kalifornijas komūnistiem 5 g. ieslodzījumu un prāvāku naudas sodu. Komūnistu tīrīšanas akcija turpinās. Tiesu departaments plāno apcietināt vēl vismaz 34 komūnistus: 21 Nujorkā, 7 Havajā un 6 Pensilvānijā.

*

Gromiko, jaunais Pad. Savienības vēstnieks Londonā, izteicies, ka britiem jāatrod metodes, lai tuvākā laikā izbeigtu kaŗu Korejā. Savā laikā arī Maliks ierosināja miera sarunas Korejā, bet tās iesaldēja. Vai arī Korejas kaŗa darbības izbeigšana nebūs iegansts to uzsākt citā vietā?

*

Meksikāņu modernā māksla iekaŗo Parīzi. Četri meksikāņu izcilākie modernisti nule kā atklājuši savu izstādi modernā mākslas mūzejā; dienā to apmeklē 4000 parīziešu. Meksikāņi pārspējuši visus līdzšinējos izstādes apmeklētāju rekordus.

AUNSUDRABIŅŠ

viela, jūtos pa pusei viņā saulē un tikai noskatos, kas literārā pasaulē notiek."

Man šķiet, ka aizmugurē atveras kādi vārti, kas rāda ceļu atpakaļ latviešu gaismas gados, un platā lokā stājas senie mana laika zēni un meitenes, un klātu nāk vēl citi, jaunāki un pavisam maziņi, tādi, kas vēl mīl un cienī mūsu rakstnieku grāmatas, kas savā bērnībā un vēlākos gados ietvēruši Baltās grāmatas gaismu, un kas visi, līdz ar mani pašu, grib sūtīt pāri jūrām un tālām zemēm m ū s u Jānim Jaunsudrabiņam, ūdeņu un Debesu kalnu cilvēkam, vēlējumu, lai vēl daudzas zaļas vasaras gaismo ap viņu, ar pusdienas sauli virs galvas, lai zili ūdeņi vizuļo pie kājām, lai daudzas ziemas pāri viņa mājvietas jumtam birdina sniega mīkstās pārslas, lai sejā atstaro papīra loksnes baltā gaisma, un roka lai strādā, strādā!

U IEVĒRĪBAI!

t savu īpašumu. Rudens periodam
kures ierīces un savest tās kārtībā.
ēc pilsētas noteikumiem

U ARĪ EĻĻAS APKURES

AGUNS

, Toronto, tel. ME 6583

ŪS lielā izvēlē visos rajonos piedāvā

EALTIES Co, Montreal

ĀDZIŅŠ, 1414 Fort St,
ue. Tel. GL 2158 «361»

OT MĀJU!

pirkt māju, es varu piedāvāt savu
padomu izvēlēties rajonu, palīdzēt
drošs, ka Jūs nemaksāsit vairāk
droju arī dažus sīkumus Jūsu pašu
valodā

nto jau veselus 25 gadus

ARBENS

O SON REAL ESTATE

svalles Ave, Toronto

Vakaros HY 1543

4223 Dorchester Str.W.
Montreal 6, P.Q.

The Latvian Newspaper for Canada
and U.S.A.
Published Twice Weekly
by the D A U G A V A S V A N A G S
Editorial and Business Offices:
123 Huron St., Toronto. Ont. Canada
Telephone — WA 0792
Editor in USA: A. Zvēriņš,
102—15 85 Drive Richmond Hill 18, N. Y. USA
AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL,
POST OFFICE DEPARTMENT, OTTAWA

LATVIJA

A M E R I K Ā

Nr. 67./90. TREŠDIEN, 1952. G. 27. AUGUSTĀ 2. GADS

Latviešu laikraksts Amerikā
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās.
Izdevējs — Apgāds DAUGAVAS VANAGS
Galvenais redaktors — INGRIDA VĪKSNA
R e d a k c i j a u n k a n t o r i s:
123 Huron St., Toronto, Ont. Canada
Telefons — WA 0792
ASV r e d a k c i j a: A. Zvēriņš,
102—15 85 Drive, Richmond Hill 18, N. Y., USA
Abonēšanas maksa ASV un Kanadā:
par 1 mēn. $1,50; par 3 mēn. $4,50;
par 6 mēn. $8,50; par 1 gadu $16.—.
Sludinājumu maksa:
slud. daļā $1,40; tekstā $2,80
par vienu collas telpu 1 slejā

MASKAVA PIEPRASA KONFERENCI

M a s k a v a. — Pad. Savienības ārlietu ministrs Andrejs Višinskis iesniedzis ASV, Anglijas un Francijas sūtņiem Maskavā notu, kurā PSRS valdība pieprasa sasaukt ne vēlāk kā oktobrī četru lielvalstu konferenci Vācijas miera līguma apspriešanai.

Šoreiz Kremlis ir ar mieru apspriest arī trīs lielvalstu pieprasīto Vācijas vēlēšanu uzraudzības komisijas jautājumu, bet tikai pēc tam, kad būs atrisināta visas Vācijas apvienošanas problēma.

Maskava ieteic konferences darbu kārtībā uzņemt 3 šādus jautājumus:

Vācijas miera līguma sagatavošana, Vācijas apvienošana, vēlēšanas visā Vācijā un okupācijas kaŗaspēka izvākšana no Vācijas.

Krievi tālu aiz ASV

V a š i n g t o n a. — Savienotās Valstis pašlaik ražo vairāk nekā divreiz tērauda, kā to spēs Pad. Savienība 1955. gadā saskaņā ar pēdējās jauno piecgades plānu.

Rūpniecības produkcijas salīdzinājumi arī rāda, ka ASV ražo 4 reiz vairāk eļļas nekā PSRS, elektrisko spēku 3 reiz vairāk, ogļu pusotrreiz vairāk nekā krievu iecerētais mērķis viņu plānos un grafikos.

Par visiem šiem rūpniecības sasniegumiem ASV publicē noteiktus skaitļus, kamēr PSRS lielmanīgi ziņo par milzīgiem sasniegumiem, kas visi izteikti tikai salīdzinājumos ar agrākiem gadiem. Kā redzams, aiz skanīgi izteiktiem procentiem stāv vāji sasniegumi, kuŗus pat boļševiku propagandisti kautrējas nosaukt.

Prasa izraidīt ASV sūtni

A t ē n ā s. — Valdībai tuvais grieķu laikraksts Ellinki Imera ievietojis asu rakstu, kas prasa izraidīt no Grieķijas pašreizējo Savienoto Valstu sūtni Atēnās Džonu Piorifaju. Šo ierosinājumu atbalsta arī opozicijas laikraksti. Grieķi pārmet amerikāņu sūtnim, ka viņš iejaucoties viņu valsts iekšējā dzīvē. Nesen sūtnis publiski ieteica izdarīt Grieķijā jaunas vēlēšanas. Tas ir uzbrukumu galvenais iegansts. Lietājot ļoti asu valodu, valdībai draudzīgais laikraksts saka, ka ASV sūtnis sākot izturēties tā, it kā viņš būtu ASV gubernātors Grieķijā.

DP problēma vēl nav atrisināta

Amerika un Austrālija var uzņemt Eiropas iedzīvotāju pārpalikumu

DP komisija Vašingtonā, kas darbību izbeidz 31. augustā, ierosinājusi izstrādāt jaunu programmu, lai atrisinātu bēgļu un iedzīvotāju pārpalikuma problēmas Eiropā. Komisija ieteic tuvāko 3 gadu laikā ielaist ASV 300.000 bēgļus no komūnistu pārvaldītām zemēm, kā arī ieceļotājus no valstīm, kuras cieš no pārlieku lielā iedzīvotāju skaita. Šādu priekšlikumu jau iesniedza deputāts Sellers, bet Kongress to noraidīja. Tālāk komisija ieteic turpināt darbu saskaņā ar DP aktu, lai ielaistu vēl 50.000 DP un izraidīto vāciešu.

Šo savu ierosinājumu komisija pamato ar faktiem, ka Rietumvācijā vēl ir 10 miljonu izraidīto vāciešu un ik mēnešus tur ierodas ap 20 tūkst. jaunu bēgļu. Berlīnes rietumsektoros ik dienas ierodas līdz 1.000 pārbēdzēju. Pēc DP akta noteikumiem 50 proc. no iebraukušo DP skaita ieved attiecīgas zemes kvotā, tā nobloķējot šīs kvotas gadu simteņiem uz priekšu. Piem. Latvijas kvota šādā veidā ir apgrūtināta līdz 2274. g. Komisija ierosina, lai iebraukušos DP neieskaita kvotā.

Arī Austrālijas valdība apsveŗ immigrācijas paplašināšanas jautājumu, jo cilvēku trūkums tur ir par šķērsli zemes saimnieciskai attīstībai. Austrālija ir gan sašaurinājusi pēdējā laikā savu immigrācijas programmu, jo radušās grūtības sakarā ar ārzemnieku iekļaušanu Austrālijas saimnieciskajā un sociālajā dzīvē. Austrālijas valdība tagad izstrādā jaunu plānu, paredzot lielāku rūpību immigrantu izlasē un viņu novietošanā Austrālijas saimniecībā.

Kanadas arodbiedrībām pārmet neiecietību pret immigrantiem

V i n i p e g ā. — Kanadas amatu un darba kongresa gadskārtējās sanāksmes turpinājumā ievērojama uzmanība veltīta arī ieceļošanas politikai. Visumā, kongress ir pret plašu immigrāciju un par rūpīgu likumdošanu, kas aizsargātu vietējos strādniekus pret ieceļotāju konkurenci.

Jaunu ieskaņu vispārējā noskaņojumā ienesa Bernards Šēns no sieviešu šuvēju arodbiedrības. Viņš atgādināja, ka „ne visi ir svētie," un tādēļ, arī DP vidū ir daži nepiemēroti cilvēki. Tomēr visumā tie ir labi strādnieki un daudzi ar lielu pieredzi arodkustībā savās zemēs. „Kanadieši nevēlas šūt ar rokām, un bez šiem ieceļotājiem mēs nevarētu pašūt drēbes, ko jūs valkājat," teica runātājs. Šīs sanāksmes delegātu neiecietīgā pieeja ieceļotājiem tādēļ neesot laba.

Kongress tomēr pieņēma rezolūciju, kas prasa ierobežot ieceļošanu ziemas un bezdarba mēnešos, kā arī grozīt valdības ieceļošanas politiku, pieaicinot tās īstenošanā arī darba ņēmēju un darba devēju pārstāvjus.

Kanadā pirktspējas pieaug

O t a v ā. — Valsts statistikas birojs ziņo, ka Kanadas iedzīvotāji šī gada pirmajos 6 mēnešos iepirkušies par 28 milj. dolaru vairāk kā pag. gadā. Pirktspēju pieaugums attiecas uz visām nozarēm, sākot ar mēbelēm un beidzot ar drēbēm, radio un veļas mazgājamām mašīnām. Ja šis pirkšanas līmenis turpināsies, tad pēc biroja vērtējuma kanadieši gada beigās būs iepirkušies par vairāk kā 10 miljardiem dolaru.

Kanadas Nacionālā Izstāde

atklāta Toronto pag. piektdien, 22 augustā. Apmēri un iepriekšējie aprēķini sola, ka šī izstāde pārspēs visas iepriekšējās. Pirmajās divi dienās apmeklētāju skaits bija 383 000, tas ir par 4.500 vairāk kā iepriekšējā gadā tajās pašās dienās

Prezidents Trūmens nožēlo

V a š i n g t o n ā. — Atvadīšanās apmeklējumā pieņemot ASV pārvietoto personu komisiju, prezidents Trūmens izteica savu dziļu nožēlu, ka Savienoto Valstu likumdevēji ir noraidījuši viņa ierosinājumu, kas paredzēja ielaist ASV vēl 300.000 Eiropas bēgļu bez tiem, kas šeit jau ieradušies.

Prezidents izteicis atzinību ASV pārvietoto personu galvenajai komisijai, tās priekšsēdim Džonam Džibsenam un visiem, kas līdzējuši ieceļot ASV 400.000 Eiropas bēgļu, lai rastu pamatu jaunai dzīvei un reizē mazinātu ļaužu pārpilnību un līdz ar to saspīlējumu Vācijā un citās Eiropas valstīs. Minētā komisija oficiāli darbību izbeidza jau š. g. 31 augustā

Kalifornijā atkal zemestrīce

B e k e r s f i l d ā. — Pag. nedēļas beigās spēcīga zemestrīce piemeklēja šo pilsētu, kā arī Losandželosu. Ir cilvēku upuŗi. pagaidām atrasti divi nonāvēti un 31 ievainoti. Grūdieni ilga tikai 16 sekunžu, bet sagrautas daudzas ēkas. Bekersfildā slimnīca 20 milj. dolaru vērtībā vairs nav atjaunojama.

MŪSU VIEDOKLIS

DAUGAVAS VANAGU KANADAS VALDES OFICIĀLS PASKAIDROJUMS

Ar dziļu nožēlu DV Kanadas valde ir saņēmusi DV ASV valdes deklarāciju, kur tā paziņo savu norobežošanos no pašu pasākuma — DV laikraksta Latvija Amerikā.

Ar sašutumu DV saime Kanadā tajās pašās dienās lasīja Nujorkas laikrakstā tendenciozu ievadrakstu par „šķelšanos DV organizācijā" un apvainojumus DV KV par novirzīšanos no pareizās līnijas, pakļaušanos sektantismam utt.

Citkārt neturot par vajadzīgu atbildēt šī tendenciozā laikraksta izaicinājumam, šoreiz esam spiesti to darīt tādēļ, lai reiz par visām reizēm izkliedētu mulsinājumus un baumas, ko radījušas dažu cilvēku personīgās vai materiālās intereses.

Šinī sakarā DV Kanadas valde paskaidro, ka tā **negrozāmi noraida visus šos nepatiesi izdomātos apvainojumus un apstiprina, ka DV Kanadā ceļš ne mirkli nav bijis cits, kā tas, kas sprausts mūsu organizācijas statūtos.**

DV KV nekad nav domājusi nerespektēt delegātu pilnsapulču un Centrālās valdes lēmumus, rīkoties ārpus organizācijas statūtiem, vai tos pārkāpt. **Visos gadījumos esam pildījuši savu augstāko instanču lēmumus, vienmēr aizstāvot demokratijas principus — vārda, vēlēšanu un domu brīvību, kā arī parādot cieņu tam garam, kas valdīja pirmajās Daugavas Vanagu rindās Cedelgiemā.** Esam pārliecināti, ka brīva domu izmaiņa demokratiskā organizācijā ir pilnīgi normāla parādība.

Ja šodien tomēr presē parādījušās ziņas par mūsu organizācijas šķelšanos vai norobežošanos, tāpat pakļaušanos svešiem mērķiem, tad DV KV ar vislielāko pārliecību paskaidro, ka šie šķelšanās dīgļi nav meklējami DV saimes vidū Kanadā, bet, ja tādi būtu, tie meklējami, varbūt, tanī pilsētā, kur par tiem runā, vai arī tas ir vienkārši tikai bēdīgs, nožēlojams un pārsteidzīgs pārpratums.

Stāvot droši par savu svēto un augstāko mērķi — brīvo un neatkarīgo Latviju, **DV Kanadā augsti respektē DV organizācijas statūtus, DV priekšnieku plkv. V. Janumu, DV CV, zemju delegātu un nodaļu pilnsapulču, kā arī citu pārējo pārvaldes orgānu lēmumus,** un vēlreiz apstiprina, ka tie nav domājuši un nedomā padoties kādai izdomātai ziņai un šķelšanās akcijai.

Neatbildīgas baumas un prātojumus DV KV uzskata par ļaunprātīgu mulsināšanu, kam pamatā ir citas intereses un ko izmanto konkurence, lai grautu uzticību DV un viņu pasākumiem Amerikas kontinentā.

DV KV nedomā par norobežošanos. Gluži otrādi — mēs aicinām DV ASV kopējam darbam. DV krize nav un nebūs!

Daugavas Vanagi, sasauksimies!

I. Jankovskis,
sekretārs

P. Balodis,
DV priekšnieks Kanadā

Komūnisti cenšas aizdedzināt Irānu

T e h e r ā n ā. — Komūnistu jaunieši svieda akmeņus uz kādu amerikāņu seržantu un viņa persiešu šoferi, kad to automašīna apstājās pie satiksmi regulējošās uguns. Pūlī, kas salasījās notikuma vietā, atskanēja amerikāņiem draudīgi saucieni: „Amerikāņi, vācieties mājās!" un „Amerikāņiem jāzaudē".

Drīz vien piesteidzās irāniešu policija, kas izklīdināja iekaisušos komūnistu jauniešus, kuŗu kopskaits pārsniedza apaļu simtu. Par laimi amerikāņu seržants un viņa šoferis nav daudz cietuši.

Šis ir pirmais incidents, kad atklāti parādīts naids pret amerikāņiem pēc 21. jūlija ielu cīņām, kur smagi cieta kāds amerikāņu kaŗavīrs, un kuŗu rezultātā bija spiesta atkāpties Gvahama valdība, lai nāktu atpakaļ Mosadeghs.

Rietumu diplomāti, kas jo uzmanīgi vēro politisko notikumu attīstībai Irānā, atzīst, ka persiešu komūnistu demonstrācija pret amerikāņiem vai britiem ietelp — vispārējā Maskavas inspirācijā Vidējo Austrumu aizdedzināšanas plānā, lai iekšēju juku rezultātā šis zemes lodes novads iekristu Kremļa skavās.

Mosadeghs reorganizē Irānas armiju

T e h e r ā n a. — Irānas nacionālā valdība, kuŗas aizsardzības ministrs tagad ir pats premjērs Mosadeghs, atvaļinājusi no aktīvā kaŗa dienesta pāri par 50 virsnieku, to starpā 15 ģenerāļu pēc tam, kad traģiskajās jūlija dienās armija šāva uz demonstrantiem, kas prasīja šacha ieceltā premjēra Gvahama nāvi un Mosadegha atgriešanos pie valsts stūres.

Atvaļinātie ģenerāļi armijā nokalpojuši pāri par 30 gadu un tāpēc saņemot pensijas.

Par viceministru apsardzības resorā iecelts ģen. Ahmeds Vosughs. Valdības oficiozs Bakhatar Emruz raksta, ka Mosadeghs nodomājis izdarīt irāņu armijā, kas atrodas šacha ietekmē reorganizācijas un liecha lākas tīrīšanas virsnieku sastāvā.

Medicīniskā palīdzība pa radio

R o m ā. Italija uzsākusi padomdošanu pa radio cilvēkiem, kas saslimst atrodoties ceļojumā lidmašīnā. Ārsti, kas īpaši apmācīti šim jaunajam uzdevumam, ir ne tikai italiešu, bet arī visu citu valstu lidmašīnu pasažieŗu rīcībā. Visas pasaules lidmašīnu satiksmes sabiedrībām ir paskaidrots, kā uzņemt saskari ar Romas radiofonu, kuŗa rīcībā ir ārsti, kas tūdaļ dod padomus, kā izturēties saslimušajiem pasažieŗiem.

Pazīstamais italiešu mēdiķis prof. Guido Guida, kas vada jauno pasākumu, paskaidro, ka to ar ļoti labām sekmēm italieši veselu gadu izmēģinājuši paši savās mājās. Prof. Guida domā, ka arī internacionālajā mērogā, kā tas tagad notiek pirmoreiz, radio medicīniskais dienests būs teicams izpalīgs saslimušajiem lidojošiem ceļotājiem.

Augsts mirstības procents Kremlī

V a š i n g t o n ā. — Amerikas Balss aprēķinājusi, ka no 139 komūnistu Partijas Centrālkomitejas locekļiem, kuŗus ievēlēja 1939. gadā, veseli 60 nozuduši no skatuves šo 13 gadu laikā. 26 no tiem miruši, pārējie 34 krituši nežēlastībā un pazuduši no sabiedrības acīm. Raidītājs piebilst, ka tas ir augsts mirstības procents. Staļinam jaunajā kongresā būs jāizrauga daudz aizstājēju.

ABONENTU IEVĒRĪBAI
Mūsu laikraksta abonentus ASV, kas līdz šim savas abonementa saistības kārtoja DV pārstāvībā, lūdzam turpmāk tās kārtot ar laikraksta pārstāvi
ARTURU LĀCI
1800 E. 18th St. Brooklyn 29, N. Y. Tel.: DEway 9-8280.

TURCIJĀ SABIEDROTO MILITĀRĀ BAZE

P a r ī z ē. — Ziemeļatlantijas Savienības militāro spēku augstākais štābs izdevis paziņojumu, ka sabiedroto dienvidaustrumu Eiropas zemes spēku galvenā mītne un līdz ar to šo spēku baze atradīsies Turcijas pilsētā Smirnā. Pēc konsultēšanās ar Grieķijas un Turcijas valdībām šo pilsētu ieteicis Dienvideiropas sabiedroto flotes augstākais komandieris admirālis Karnijs.

Šīs bruņoto spēku grupas galveno komandēšanu uzticēs amerikāņu ģenerālmajoram Vaimenam, kam būs pakļauts apvienotais turku un grieķu ģenerālštābs. Pašreiz apsveŗ iespēju, ka Turcijā varētu novietot arī īpašu gaisa spēku štābu, bet pagaidām lidmašīnu vienības, kam jāoperē šai iecirknī, ir uzticētas sabiedroto Dienvideiropas gaisa spēku pavēlnieka ģenerālmajora Šlechtera komandai.

Jaunais spēku grupējums Eiropas dienvidaustrumos liecina, ka sabiedrotie pastiprina savu modrību stratēģiski ļoti svarīgajā telpā, kas ietveŗ Dardaneļus.

Tēvus vēl neiesauks

V a š i n g t o n ā. — ASV mobilizācijas pārvaldes vadītājs ģenerālmajors Luijs Heršejs paziņojis, ka Sav. Valstu bruņotos spēkos bērnu tēvus eventuāli sāks iesaukt tikai nākamajā vasarā. Līdz ar to atkrīt nesen pusoficiāli teiktie paziņojumi, ka precētos vīriešus, kam bērni, sāks iesaukt jau šai rudenī; bija paredzēts oktobrī.

Vai Trūmens kļūs rakstnieks?

V a š i n g t o n ā. — Jau kopš ilgāka laika prezidents Trūmens apsveŗot, ko viņš varētu iesākt pēc tam, kad nākamā gada janvārī vajadzēs atstāt Balto Namu, lai dotu vietu Eizenhaueram vai Stīvensenam.

Personas, kam visai draudzīgas attieksmes ar prezidenta ģimeni, izteikušās, ka Trūmens vēl neesot izšķīries par to, ko darīt pēc tam, kad būs nolikti augstie pienākumi. Ir zināms, ka viņš apsveŗ vismaz 4 iespējas. Tās ir: Viņš rakstītu savus memuārus, kam būtu vienkāršs virsraksts: „1945 — 1953"; no jauna kandidētu uz ASV senātora posteni Misuri valstī, kur viņš bija senātors pirms ievēlēšanas par viceprezidentu pie Rūzvelta; apceļotu pa sauli, vai arī kļūtu par Kanzasas laikraksta City Star redaktoru.

JAUNS STAĻINA VALNIS BALTIJAS JŪŖAS APGABALOS

Amerikāņu laikraksts The Christian Science Monitor, kas iemantojis cieņu ar objektīvu un rūpīgi pārbaudītu informāciju, sniedz ziņas par visjaunākajiem notikumiem komūnisma varas kontrolētajās zemēs, īpaši Baltijas republikās. Informācija saņemta no pretkomūnistiskās bēgļu nacionālās neatkarības frontes, kam esot ļoti laba sazināšanās ar zemēm aiz dzelzs aizkara.

Pēc šīs frontes ziņu dienesta informācijas pag. g. decembrī esot izlemts, ka pašas Krievzemes teritoriju ap Ovruču, Černigovu, Osipovičiem un Gomeļu izveidošot par PSRS rietumdaļas aizsardzības sistēmas mugurkaulu. Beļģu informācijas avoti, pamatodamies uz vairāku Eiropas valstsvīru izteikumiem, spriež, ka krievi baidās vissvarīgāko aizsardzības līniju ierīkot satelītu zemēs vai iekaŗotajos apgabalos. Krievi neuzticas apspiestajiem. Minētais apgabals, tad arī būtu galvenā ass, ap kuŗu grieztos Kremļa kaŗa mašinērija, ja izceltos jauns karš. Krievi steidzinot izbūvēt aizsardzības līniju, kas sākas pie Daugavpils un pāri Karpatu kalniem sasniedz Pržemišļu, skarot arī Kauņu. Šī līnija tad arī segtu iepriekš minēto aizsardzības sistēmas mugurkaulu. Gar Daugavpils — Pržemišļas līniju steidzīgi izbūvējot ne vien gigantiskus nocietinājumus, bet arī varenus lidlaukus. Šajā sakarā esot pārtraukta daļas lidlauku būve Austrumprūsijā, citi pārvērsti par rezerves bazēm.

Papildus jau zināmām rūpnīcām, kas strādā Sarkanarmijas vajadzībām, pēdējos mēnešos austrumu virzienā esot evakuētas vairākas fabrikas, kas ražo kaŗa materiālus. Šāda evakuācija esot īpaši skārusi Latvijas rūpniecību. Uz Krievijas iekšieni esot evakuēta arī Valsts elektrotechniskā fabrika (VEF) un Vairogs, kā arī vēl citi mazāki Rīgas un Liepājas uzņēmumi. Abas minētās lielās fabrikas esot pārvietotas uz Omsku un Nikolājevu.

Lai novērstu eventuālu pretinieka spēku izcelšanos vai nolaišanos Baltijas jūŗas krastos, un tiem piegulošos apgabalos, izbūvē tā saukto Staļina valni. Tas sākas apmēram pie Latvijas rietumu robežas piejūŗas nostūŗa un stiepjas viscaur Baltijas jūŗas piekrastei vācu tiesā, līdz pat Rietumu valstu pārvaldītai Vācijas daļai.

Īdens dosies pie Tito

L o n d o n ā. — Valdības informācijas avoti ziņo, ka Čerčila valdības ārlietu sekretārs Antonijs Īdens nākamo mēnesī došoties uz Belgradi, lai tiktos ar Dienvidslavijas valdnieku maršalu Tito. Galvenais pārrunu temats esot Triestas jautājums. Briti un amerikāņi nobažījušies, ka ilgstošus un nepatīkamus traucējumus Eiropas starptautiskajā politikā varot izraisīt Dienvidslavijas un Italijas strīdi ap Triestu. Tie kļūstot arvien karstāki un neapvaldītāki.

Angli pārbauda atombumbu Austrālijā, bet bez austrāliešiem

S i d n e j ā. — The Sunday Sun ziņo, ka Anglijas pirmo atombumbu izmēģinās nākošo sešu nedēļu laikā Montebello salā, bet, kā redzams, nevienu Austrālijas atomzinātnieku neuzaicināšot šo mēģinājumu novērot. Ministru prezidents Menzijs izteicies, ka viņš negesot uzaicināts šos angļu mēģinājumus novērot, kādēļ viņš arī nejautājot, kad tie notikšot.

Vācijas žīdu nemieri Minchenē

M i n h c e n ē. — Lielu satraukumu Visā Bavārijā un pāri tās robežām sacēlušas žīdu demonstrācijas, ko tie rīkoja pēc bērēm, kad apbedīja viņu tautieti Filipu Auerbachu, kas izdarīja pašnāvību pēc tam, kad bija sodīts ar vairāk gadiem cietumā par krāpšanām un kukuļņemšanu. Vadīdams Bavārijas valdības departamentu, kas gādā par zaudējumu atlīdzību tiem, kas cietuši nacisma laikā, Auerbachs bija izmaksājis milzu summas nemaz neesošām personām, kā arī sadarbībā ar citiem saviem tautiešiem nelikumīgi iztērējis prāvas summas valsts naudas. Par tiešu līdzdalību šajos nodarījumos ar gadu cietumā sodīts arī Minchenes rabīns. Vairāk kā gadu Auerbachs bija apcietinājumā pirms tiesas sprieduma. Neilgi pēc soda paziņošanas viņš bija ieņēmis lielāku daudzumu miega zāļu, apgūlies un vairs neatmodies.

Pēc Auerbacha apbedīšanas vairāk tūkstošu liels bērinieku pulks demonstrācijas gājienā no kapsētas devās uz pilsētu. Gājiena priekšgalā nesa plakātus „Nacistu tiesas upuris". Kā zināms, tiesā, kas izsprieda Auerbacha lietu, no 5 tiesnešiem 3 bija tādi, kas darbojušies par tiesnešiem arī hitleriskās Vācijas laikā.

Dedzīgākie un gados jaunākie demonstranti uzbruka policijai, kas centās pārtraukt šādu neatļautu gājienu pilsētas ielās. Vāļrīgi sasists viens policijas darbinieks.

Toronto ārsti cer atrast pretpoti bērnu triekai

Toronto Konauta laboratorijas un Bērnu slimnīcas speciālistu grupa Dr. Andrju Bodesa vadībā ir spraudusi par mērķi atrast aizsardzības poti pret bērnu trieku, kas iazsargātu ne tikai kanadiešus, bet visu pasauli pret šo bīstamo slimību. Viņi cer vismaz atrast serumu, kas apkaŗos bērnu trieku ar immunizāciju vai daļēju aizsardzību, līdzīgi kā bakas un difteriju ar novājinātu dīgļu potēm.

Protams, atrast bērnu triekas pretpoti ir daudz sarežģītāks uzdevums nekā ražot baku un difterijas pretpotes. Bērnu trieku izraisa kāds neredzams ārkārtīgi mazs virus, ko tikko var saskatīt ar elektroniskā mikroskopa palīdzību, kas dod iespēju pavairot to 100.000 un vairāk reizes.

Bez tam pavisam ir trīs virulentu bērnu triekas dīgļu sugas, kuŗas var noteikt tikai pēc to iedarbības laboratorijā, izmantojot dzīvniekus, kas jau atveseļojušies no slimības, ko izraisījis kāds no šiem dīgļiem. Ir arī vairāki virusi, kas rada slimības, līdzīgas bērnu triekai, bet mazāk bīstamas, kā, piemēram, koksaki ziemeļu Nujorkas virus un Islandes slimība.

Dr. Rodess un viņa līdzstrādnieki savos pētījumos sasnieguši jau tādu stadiju, ka tiem ir iespējams uzturēt dažus virusus dzīvos audos laboratorijās un laboratoriju dzīvniekos. Tas nozīmē, ka pētījumi tuvinās savam noslēgumam. Nākošais solis būtu vājinātu vīrusu sugu izveidošana.

Vājinātas sugas vai sugu sajaukums var tikt iešļircināts, lai pacientā izraisītu bērnu trieku mīkstinātā veidā, lai pacienta miesā rastos antitoksīni, kas to pasargātu no patiesi bīstamu dabisku bērnu triekas dīgļu uzbrukuma.

Vēl, protams, jāpierāda, ka dažādus bērnu triekas dīgļus ir iespējams novājināt, lai nodrošinātu šādu aizsardzību, un, ja tos būtu iespējams vājināt, tad jāpanāk, ka tie atkal nekļūtu bīstami virulenti un ka tie saglabās savu īpašību nodrošināt pacientus pret infekciju.

C. S.

POSĪSIMIES DZIESMU DIENAI

Viesiem, kas iebrauks Toronto no tālākām pilsētām, un kam nav vēl aizrunāta apmešanās vieta, ieteicams izmantot lētās tūristu mītnes. Tādas ļoti daudz ir Kanadas Nacionālās Izstādes un Kolumbus Halles apkārtnē, kur notiks Dziesmu dienu balle. Istaba 4 personām 24 stundām maksā $2.50. Par tūristu mītnēm informācija lasāma visos kanadiešu laikrakstos.

Dziesmu dienas rīcības komiteja ir šāda: goda pr. — ģenerālkonsuls R. N. Braisons, priekšnieks — konsuls V. Tomsons; administrātori — I. Jankovskis un P. Broks; kasieŗi — A. Putniņš un A. Čivzelis; informācija un propaganda — T. Krūka un I. Vīksna; kārtības dienests — V. Mukts, A. Leimanis, A. Slaviete; informātori — Z. Šuriņš, J. Treijs, A. Brummelis; programmas vad. — J. Dzeguze, E. Šķobe; ielūgumi — J. Fogels; dalībnieku aprūpe — M. Grūzīte, Z. Belte, Z. Pētersone; naktsmītnes I. Lāma; tautas tērpu godalgošanas komisija: Ed. Dzenis, A. Kopmanis, A. Dzērvīte, B. Pētersone.

Dziesmu dienu virsdiriģenti — E. Freimane un J. Cīrulis.

LATVIJA

Redakcija patur tiesības iesūtītos manuskriptus saīsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabās, bet uz vēlēšanos nosūtīs atpakaļ, ja būs pievienota pastmarka.

Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas var arī neatbilst redakcijas viedoklim.

Augsim cilvēcībai

PROF. DR. ED. PĒTERSONS

Minot cilvēcības jēdzienu, atturēsimies no filozofijas vērtējuma viedokļiem, kas šo jēdzienu padarītu par problēmatisku. Lai konkrēti un uzskatāmi tvertu cilvēcību, tad vispirms tomēr jāapstājas pie nojautas, ka šis jēdziens savā saturā saistās ar cieņas pilnu aicinājumu un uzdevumu, kas attiecas uz visām tautām un visiem cilvēkiem. Te nav vietas ne nacionālam šovinismam, ne taumazvērtības sajūtai. No cilvēcības viedokļa raugoties, neviena tauta nav ne labāka, ne sliktāka par citām, jo tās visas vieno viena un tā pati cilvēcība, viens un tas pats aicinājums. Jau visiem cilvēkiem dotā kopējā miesas uzbūve, vēl vairāk garīgie pasākumi, bet par visām lietām dieviškā misija, visus saista un vieno kopējā cilvēcībā. Rasiskā cilme, valoda, kultūra, ko parasti uzskata par traucējumu šai vienībā, nobāl cilvēces kopējo uzdevumu priekšā. Kopējās liktenģaitas, ne sīkumainā atšķirība, noteic cilvēka cildenumu un diženumu. Ne naidā un nesaskaņā, bet cilvēciskās kopdarbības un saderības garā, apzinoties pienākumus citam pret citu, meklējama tautu labklājība. Atsevišķs cilvēku un kopu saslēgšanās visuaptverējā vienībā, — tas ir paša Radītāja cilvēka dzīvei dotais likums. Šī likuma neievērošana ir tagadējā pasaules sabrukuma un mūsu nelaimes iemesls. Tādēļ katra cilvēka un katras tautas pienākums ir veicināt šā dzīves likuma īstenošanu. Tikai šādā skatījumā uztverot cilvēcības ideju, iespējams atgūt rasiskajā un politiskajā relātivitātē zaudētas idejas cildenumu, tāpat par vienotu draudzīgu spēku cilvēcības merķu sasniegšanai.

Šī mērķa sasniegšanai Radītājs ir katram cilvēkam devis viņa cilvēciskās tiesības, tiesības, ko nevar dot nedz arī ņemt cilvēki vai cilvēku kopas. Tādēļ cilvēka pienākums ir katra cita cilvēka dzīvi un viņa Dieva dotās individuālās esmes tiesības atzīt un turēt par svētumu, tās cienīt un iesaistīt visus spēkus tur, kur vajadzīga palīdzība šo tiesību aizstāvēšanai. Šo vispār cilvēcīgo pienākumu, kā augstāko atbildības normu, cilvēks apzinās sirdsapziņā.

Atkarā no tā, cik spēcīga ir katra cilvēka sirdsapziņas balss, cilvēcība dzīvē vērojama tikai pa daļai, pat tikko nojaušamās niansēs. Tās aicinājums var ieskanēt sirdī dažādos toņos: gan tikumiskā apziņā, gan vienkāršos racionālos apsvērumos un secinājumos, gan jūtu irracionālitātē sadzīvē ar citiem cilvēkiem. Nav jāaizmirst, ka kristietim cilvēcības atziņa vieglāk pieejama, jo tā atklājas Kristus mācībā, kas apgaismo ceļu uz patieso cilvēcības ideju un rāda šīs idejas svētīgo ietekmi atsevišķo cilvēku un tautu dzīvē.

Bet mēs dzīvojam laikmetā, kad mūsu dzimtenē un daudzās citās zemēs kristietība tiek vajāta, un cilvēcību ir pārspējusi necilvēcība. Tagad, kur no dzimtenes atšķeltie trimdinieki izklaidēti pa visiem kontinentiem, no dažādām vietām paceļas balsis, kas atzīst par nepieciešamu, rūpēties par morālo apbruņošanos kā dinamisku sirdsapziņas spēku uzkrāšanu cīņai pret necilvēcību. Ar to būtu jāsaprot atbrīvošanās no garīgā sastinguma, kur trimdas nelaimē trūkst padoma un dzīves mērķa, atbrīvošanās no mazvērtības sajūtas, ko ik soli dzimtenes zaudētājiem atgādina trimdas apkārtne. Cilvēcība tomēr nekā negrib zināt par spēka pārākumu, kas to apdraud. Tā nepakļaujas necilvēcības varai. Tās sauklis ir: cilvēka sirdsapziņas cieņa, kas pienākas katram; te nekrīt svarā ne dzimtenes vara, ne lielums, bet cilvēka pienākums, kas katram uzlikts un kas jāpilda kā nepieciešama saistība. Šis pienākums pret dzimteni jāpilda arī latvju tautai un tās jaunatnei, arvien skaidrāk atzīstot tīro cilvēcību vārdos, darbos un savā pārliecībā, visur cenšoties novērst kavēkļus, kas šķeļ un skalda tautu pretrunīgos novirzienos, bet cenšoties vienot tautas locekļus tuvumā un tālumā augstākajai atbildībai un mērķa piepildījumam — cīņai pret necilvēcību.

Te sākas jaunatnes ceļš uz noteiktu dzīves izpratni, paceloties pāri nacionālisma afektīvitātei, kas līdz šim sevi nav attaisnojusi. Neaizmirsīsim, ka šāda tautas audzināšana jāsāk jau bērnībā ģimenē, bet īstais mērķa piepildījums — ieaugšana cilvēcībā, jāveic mūsu trimdas papildskolai. Tas nav panākams tikai ar jūsmīgām runām un priekšnesumiem skolu svinībās. Tāds doktrinārisms būtu tikai skelets bez miesas un asinīm. Bet gan neatlaidīgi jāstiprina domas, jūtas un griba ar skolas rīcībā esošiem mācības priekšmetiem, kuru viela ņemta no tautas gara un dzīvā organisma. No šīs vielas jārada dinamiska spēka fermenti jaunatnes ieaugšanai nesatricināmā pārliecībā un apņēmībā — stāties svēta un augsta uzdevuma kalpībā: stāvēt par cilvēcību un cīnīties pret necilvēcību.

DAUGAVAS VANAGI

DV SARĪKOJUMS ESLINGENĀ

Latviešu aprūpes biedrība Daugavas Vanagi Eslingenas nodaļa 16. augustā Dienvidus baznīcas mazajā zālē rīkoja dziesmu un deklamāciju vakaru ar moto: Latvijas vasara san!

Vakaru atklāja Daugavas Vanagu priekšsēdis kapt. Rubis un jau iepriekš pateicās māksliniekiem par nesavtīgo darbu un apmeklētājiem par atsaucību. Tālāk kapt. Rubis visiem par prieku pavēstīja, ka šādus vakarus Daugavas Vanagu Eslingenas nodaļa nolēmusi rīkot turpmāk daudz biežāk, izvēloties tiem dažādus saturu. Ar to viņš cerot noārdīt sienu, kas kādreiz esot pastāvējusi starp bijušiem karavīriem un pārējiem Eslingenas tautiešiem.

Bez parastajiem Eslingenas māksliniekiem — solistēm E. Žagariņas un S. Sakses un deklamatorēm E. Spalviņas un S. Sējas — Amatnieces — šoreiz eslingenieši pirmoreiz dzirdēja solisti Z. Reinvaldi. Māksliniece līdz šim ir dzīvojusi angļu zonā un tur daudz koncertējusi, visvairāk gan vācu publikai. Tagad viņa ieradusies šeit, jo uzaicināta dziedāt Stuttgartes radiofonā. Ar prieku māksliniece izpilda Daugavas Vanagu un Sardžu rotas vīru lūgumus — dziedāt arī viņiem, jo sevišķi vēl tāpēc, ka viņas dzīves draugs ir arī reiz bijis karavīrs, bet tagad viņa vairs nav. Mākslinieces sniegums savaldzināja klausītājus, ko apstiprināja aplausi un piedevas. Publika šķīrās apmierināta un pateicās Daugavas Vanagiem par īso, jauko brīdi, kas ikvienu aizveda atpakaļ tur, kur Latvijas vasara san.

E. Heine.

INVALIDU NAMAM ZIEDOJUŠI

DV St. Katerines nodaļa savākusi ziedojumus: Latviešu kara Invalidu Nama iegādei $148.00 un grūtdieņu aprūpei $1.00.

E. Kins $1.00; A. Rozītis $1.00; T. Kaminskis $1.00; M. Mukāns $1.00; A. Daibuss $1.00; A. Sakss $1.00; H. Greble $1.00; A. Saulīte $1.00; L. Andersons $1.00; V. Zvejnieks un M. Zvejnieks $5.00; L. un K. Spalviņš $3.00; J. Burkevics $1.50; M. Švītiņš $1.50; A. Mucenieks $2.00; J. Paeglis $2.00; R. Gigulis $1.00; J. Sarma $3.00.

I. Andersons $2.00; Z. Andersons $2.00; J. Strautmanis $3.00; A. Sprūdžs $5.00; Dz. Sprūdžs $5.00; J. Jundzis $2.00; H. Tiljuks $1.00; G. Šneiders $2.00; I. Jauntēvs $2; B. Kalniņš, A. Vijups, J. Grīslis — $10.00; A. Madara $2.00; P. Časka $1.00; K. Grīsiis $1.00; E. Valtenbergs $2.00; E. Elms $10.00; K. Grandovskis $5.00; F. Širons $1.00; L. Vērdiņš $2.00; R. Pavlovs $5.00; A. Lavkinaitis un O. Lavkinaitis $5.00; Z. un E. Birģelis $5.00; K. un M. Kalniņš $5.00; A. Ozols $2.00; R. Sieks $5.00; E. Grīnbergs $5.00; K. Bokalders $2.00; V. Baltais $2.00; Fr. un E. Konrads $5; E. Grīslītis $3.00; P. Lapiņš $5.00; I. Dālbergs $3.00; M. Balodis $2; K. un L. Dumpis $2.00; H. Lazdiņš $1.00; I. Reinholds $1.00; J. Gulbis $2.00; J. Gauše $2.00;

Grūtdieņu aprūpei — H. Greble $1.00.

DV St. Katarines nod.

Invalidiem Vācijā mītne nopirkta

Šī gada 15. augustā DV priekšnieks pulkvedis V. Janums DV Rietumvācijas valdes uzdevumā parakstīja līgumu par Freiburgas priekšpilsētā izraudzītā objekta pirkšanu. Pie līguma slēgšanas tās līdzšinējai īpašniecei Šveices pavalstniecei Bernai Šerrers kundzei tika iemaksāts DM 15.000.—. Otrs maksājums DM 45.000.— apmērā jāizdara vēlākais līdz š. g. 31. decembrim, bet atlikums DM 50.000 līdz nākošā gada 31. martam. Līgumu slēdzot izdevās iegūt atlaidi par DM 10.000 tā kopsummā iegūstot īpašumā izraudzīto Bērzaini (līdzšinējo Birkenhof) par — DM 110.000.—. Jaunās mītnes pārvaldnieku DV Rietumvācijas valde izraudzīs tuvākā laikā, bet pirmos iemītniekus uzņemt varēs tikai pēc otrā maksājuma izdarīšanas, kad arī līdzšinējā īpašniece pilnīgi nodos mītni DV rīcībā.

Līgumu slēdza pie Hesenes notāra Visbādenē — mūsu tautieša zv. adv. Valtera Voita, kurš ar savām amata zināšanām un lielo atsaucību bija neatsverams palīgs mītnes iegādē. Valters Voits bija arī pirmais ziedojuma iemaksātājs pēc mītnes iegādes, atstājot savu notāra honoráru — DM 430.— invalidu saimes vajadzībām. Pie līguma slēgšanas klāt bija vēl LCK juridiskās nozares vadītājs mag. iur. K. Ozoliņš un DV Rietumvācijas valde techn. sekretārs E. Būmanis.

Tā kā DV organizācijas Invalidu mītnes fonda līdzekļi vēl atrodas ārpus Vācijas, tad DV priekšnieks ir lūdzis visus tos nekavējoties pārskaitīt uz Vāciju. Ziedotājus ASV, Kanadā un Lielbritanijā lūdz visus savāktos ziedojumus iemaksāt turienes DV zemju valžu kasēs, lai tad attiecīgās zemju valdes spētu par iespējami vienuviet savākto summu iegādāties ts. „šperrmarkas,“ tā valūtas kursu gandrīz divkāršojot. Pārvedot naudu uz Vāciju vai nu caur pastu jeb banku tieši mums nebūtu izdevīgi. No naudas līdzekļu pārvešanas ātrumā ir atkarīga arī pirmo invalidu pārvietošanās uz savu jauno mītni.

Izraudzītās mītnes attēls un apraksts jau agrāk bija ievietots mūsu laikrakstā.

Līdz ar šo darījumu ir noslēdzies viens no dižākajiem DV organizācijas aprūpes panākumiem. Lielā tautiešu atsaucība visās zemēs bija necerēti laba, un līdz ar to DV organizācija varēja realizēt šo darbu nepilnā gada laikā. Vēl gan līdzekļi būs vajadzīgi dažādiem iekārtošanas darbiem un citām vajadzībām, bet to sagāde, cerams, vairs bažas neradīs.

V. H.

DAINAS KORIS

Dainas koris Kanadas nacionālajā izstādē dziedās 28. aug., mūzikas dienā, sekojošās vietās un laikos:

plkst. 14.00 pie mākslas galerijas (Graphic Art Building); plkst. 16.00 starp valdības un internacionālo ēku (Government and International Building); plkst. 17.25 uz Galvenās skatuves izstādes laukumā (Bandshell Review).

Būsim cienīgi nest upuŗus saviem brāļiem

Dziļas pārdomas manī izraisīja Viļa Lesiņa raksts laikr. Latvija 2. aug. numurā: „Vai invalidi tiks pie sava nama“? Tur pasvītrots, cik mēs esam remdeni attiecībā uz savu tautas brāļu likteni — mūsu invalidiem, jo septiņu mēnešu laikā esot savākts tikai kādas 70.000 DM projektējamam Invalidu Namam. Turpat tālāk rakstnieks pasaka, ka apm. 100.000 lielā ungāru saime ASV savākusi vienā dien-naktī 240.000 dol., lai nodotu tos Sav. Valstu valdībai Ungārijā apcietināto amerikāņu lidotāju izpirkšanai. Vai mūsu pienākums, ja esam šeit ap 50.000, nebija 7 mēn. laikā saziedot 120.000 dol., vai vismaz 60.000 invalidu namam? Kur paliek mūsu kopības saukļi, mūsu vienības deklarēšana un apgalvojums, ka mēs esam latvieši, kas gribam pat savu Dievu pielūgt mātes valodā? Mēs pērkam limuzīnus, mājas, bet savam tautas brālim, kroplim vai neredzīgām kaŗa invalidam negribam novēlēt latvisku pajumti. Viņš tomēr ir par lepnu, lai ubagotu un lūgtu. Ja mēs neesam spējīgi tagad upuŗus nest, Latviju tad arī neatgūsim. Asins upuris būs divtik smags, tas prasīs lielu morālisku stiprumu, un dzīvojot bez raizēm, rūpēm par nākotnes Latviju, savu tautu, būsim kā izkurtējis auglis, kas nokrīt sētmalā.

Ir, saprotams, cildeni piemēri, un savādi, tie nāk no vairāk cietušo vidus. Zinu sievu, kam vīrs palicis Kurzemes frontē, zinu atraitni, kuŗas vīru nobendēja lielinieki, un tās dod, nekad neatsaka, ziedo, nekurnot, nevaidot cik grūta ir dzīve un cik maz var nopelnīt. Vēl tālāki piemēri. Bijušais kaŗa invalids — Volchovas cīņu dalībnieks, smagi strādā farmā, bet bez aicinājuma atsūta vairākus dolarus par labu invalidu namam ar piezīmi — tiem vajadzīgs visvairāk. Otrs bijušais kaŗavīrs raksta man: „tagad es katru mēnesi sūtīšu Jums regulāri $2.00 mūsu bijušiem cīņas biedriem.“ Es negribu pieminēt ar rūgtumu, bet daudzkārt mana lūgumam izstieptā roka nav satverta, un sauciens — ziedojiet, palicis bez atbalss. Vai tādi esam mēs, latvieši? Mēģināsim vērtēt un svērt, ieskatīties savās sirdīs un saklausīt kādu citu balsi, kuŗa aicina nest upuŗus par saviem brāļiem. Tikai tādā kārtā mēs būsim savas tēvzemes cienīgi, un Mātei Latvijas nebūs jākaunās par saviem zudušiem dēliem!

Valters Zirnītis

PIECI GADI KANADĀ

Kad 1947. gada 22. augustā pulciņš karstgalvju (!), 64 latvieši izkāpām Jaunās Pasaules krastā un pēc pāris dienām nonācām līgumā izvēlētā darba vietā purvainā meža nometnē, jūdzes 10 no tuvākā apdzīvotā centra Kapuskasingas pilsētiņas Ontario ziemeļu daļā, tad nebija gan laikam neviena, kas domātu, ka 5 gadi svešā zemē, svešos ļaudīs paies nemanīti. — Vai ar to būtu teikts, ka viegli tie bijuši? Šķiet, tieši otrādi: diendienā cīnoties ar visādām grūtībām, nav bijis vaļas pat saskatīt, cik dienu vai mēnešu nodzīvots. Un, par mežu runājot, laikam gan tikai tas, kurš pats „izbaudījis“ mežinieku nometņu atmosfairu, īsteni saprātīs, kāds pārbaudījums — tikai nedomāt, ka tas būtu vissmagākais! — tas ir no kultūras vides nākušam cilvēkam. To pierāda kaut fakts, ka kādu mūsu tautieti meža „gaiss“ skāra pat tik smagi, ka nervu sabrukuma dēļ vajadzēja viņu ievietot psīchiatriskā slimnīcā. —

Ierodoties šai zemē, jutāmies kā lielas jautājuma zīmes priekšā: — kā būs, kā ies? Kaut gan nebijām paši pirmie (nedēļas 3 pirms mums atbrauca pirmais mežinieku transports, starp tiem kādi 50 latvieši), taču nekādu ziņu vēl nebija, kas vēstītu labu vai ļaunu. Bet tā kā aiz muguras bija jau vairāki smagu pārbaudījumu gadi (karš, fronte, gūsts, dzīve bēgļu nometnēs Vācijā), tad likās, ka „lēkšana tumsā“ nekādus nepārvaramus šķēršļus nenesīs. Un — gods godam! — lielākā daļa izturējām līgumā paredzētās 260 darba dienas. Bija, protams, dažu labu reizi diezgan sīva cīņa ar darba devējiem, kuŗi abas acis piemiegdami negribēja respektēt mūsu, darba ņēmēju, tiesības; viņi bija iedomājušies, ka atraduši „Antiņus.“

Pēc līguma laika mūsu pulciņš izklīda Kanadas plašumos — katram taču bija kautkas padomā, kā sākt un veidot dzīvi svešumā līdz dienai, kad nāves un iznīcības rēgs nestaigās vairs pa mīļās Latvijas laukiem un pilsētām. Bet — līdzi skaistām cerībām nāca sava tiesa vilšanās — jauno apstākļu un vides nepazīšanas sekas. Dažu labu vieglāk vai smagāk skāris bezdarbs un rezultātā sajūta, ka it kā pamats zustu zem kājām. Bez tam sāpīgi bijis izjūtams fakts, ka Kanada bieži vien neprot vēl vērtēt cilvēka darbu. Bet, kopumā ņemot, jāatzīst, ka šis tas pierakstāms arī pozitīvā.

Šais piecos gados daudz bijis jādzird, ka Kanada Eiropas bēgļiem, boļševisma upuŗiem, esot parādījuši sevišķu žēlastību, dodama tiem patvērumu. Bet man liekas, ka žēlastības vārds te lietāts nevietā. Īstenībā taču laikam tāda, ka Kanadai pēc valsts saimniecības plāna bija un ir nepieciešami ieceļotāji. Un ja nu tādējādi vairāki tūkstoši latviešu trimdinieku starp daudzu citu tūkstošiem atraduši pajumti Kanadā, tad ne citādi kā tādēļ, ka latvieša darba rokas darba devējiem likušās pietiekami labas Kanadas labklājības izveidošanā. Ja bēgļu uzņemšana tiešām būtu bijusi žēlastības parādīšana no uzņēmējas valsts puses, tad nebūtu bijuši gadījumi, kad cilvēki, kuŗi zaudējuši veselību (nervu sabrukums, dažkārt tbc), izsūtīti atpakaļ uz Vāciju (arī jau pieminētais mūsu tautietis). Bet nebūsim tādēļ neiecietīgi.

Bieži dzirdēts arī, ka vienam otram tautietim — trimdiniekam esot kauns strādāt vienkāršu fizisku darbu, jo agrāk viņš tādu nekad neesot strādājis. Vai te nederētu atcerēties kāda ASV latvieša vārdus uz darba devēja, kāda amerikāņu miljonāra jautājumu: „Vai jums, ģenerāļa kungs (jautājis bij. Latvijas armijas ģenerālis), nebūs kauns strādāt par sētnieku?“ Tas atbildējis īsi: „Ja Rietumu lielvalstīm nebija kauns pārdot brīvās Baltijas tautas, tad arī man nebūs kauns strādāt par sētnieku!“ Manuprāt varētu gan būt runa par patīkamu un nepatīkamu darbu, bet nekādā ziņā, ka no smaga fiziska darbā būtu jākaunas. Un ja Visuvarenais būtu lēmis, ka vēl nākamajos piecos gados nevarētu domāt par atgriešanos dzimtenē, tad tomēr dziļi savās sirdīs varam vēlēties, lai mums, svešus ceļus staigājot, nekad nepietrūktu spēka un izturības. Atcerēsimies, ka katrs godīgs un krietns darbs, vai tas būtu liels jeb mezs, spodrina un spodrinās mīļās dzimtenes, Latvijas vārdu!

J. Lazdiņš

JAUNI DRAUDZES LOCEKĻI

Mančesterā, Kon., Emanuela ev.lut. baznīcā, 3. augustā iesvētīti latviešu jaunieši: No kr.: Rumante Regina; Kupliņa Solveiga, Pavelkopa Elga, māc. N. Ozols, Kupliņš Arnis, Zeidenbergs Ģirts un Kleperis Jānis.

KANADAS BIEDRĪBA PALĪDZĪBAI AUSTRUMEIROPAS BĒGĻIEM

Būtu lieki minēt, ka immigrantu pirmie iespaidi jaunā zemē uz ilgiem gadiem nodibina viņa noskaņojumu pret jauno tēvzemi. Konstatējot šo apstākli un atzīstot, ka ļaudīm, kuŗu dzimtās zemes atrados viņpus „dzelzs priekškara“, nepieciešama vispārīgā palīdzība un norādījumi, pirms dažiem mēnešiem nodibināja Kanadas Palīdzības biedrību Austrumeiropas bēgļiem.

Šī biedrība ar galveno sēdekli Montreālā koordinēs atsevišķo tautu: ungāru, poļu, ukraiņu, igauņu, latviešu, lietuviešu, čechu, slovaku un rumāņu — pūles. Paredzēts sniegt kopīgu atbalstu jaunieceļotājiem no Eiropas ieskaitot viņu personīgo sagaidīšanu pie kuģa.

Kad jaunkanadietis izkāpj krastā Montreālā, viņu sagaida kāds min. biedrības brīvprātīgais darbinieks un apgādā viņu ar kafiju, pienu, sviestmaizēm vai cepumiem. Viņam un viņa ģimenei palīdz nokārtot immigrācijas un muitas formalitātes, kā arī sniedz palīdzību lietpratēji—tulki. Pēc apmešanās Montreālā, immigrantu apmetnēs izrāda filmas, mūzikālu programmu un rūpējas par izklaidēšanu.

Pagājušā ziemā angļu valodas kursus varēja noturēt ar Mekgill universitātes studentu brīvprātīgo palīdzību. Drīzumā sāksies vasaras brīvlaika kursi profesora Duglas Klarka vadībā Sēra Džordža Viljema kolledžā, un ir pieteikušies jau pāri par 300 jaunkanadiešu.

Biedrības komiteja ir savākusi un izdalījusi preces un drēbes ap $50.000 vērtībā. Kāda cita nozare uztur informācijas un padomešanas centru universitātes apmetnes ēkā, kur algots personāls sniedz informāciju un padomus, un pūlas palīdzēt atrisināt dzīvokļu un darba problēmas.

Sešām komitejām, kas veic biedrības darbu, palīdz 150 brīvprātīgie darbinieki.

Biedrība savai darbībai līdzekļus saņem it īpaši no labvēlīgi noskaņotām Kanadas biedrībām. Starp tām minamas Kalverta distelērija, kas immigrantiem ievērojami palīdz pēc ierašanās, Dominijas dzīvības apdrošināšanas biedrība, T. Itona sabiedrība un Henrija Morgana akciju sabiedrības preču nams. Ievērojams atbalstītājs ir arī Starptautiskā Pestīšanas armija.

C. S.

Puse immigrantu ir apmetušies Ontario prov.

Pāri par pusi no 98,057 immigrantiem, kas izkāpuši Kanadas krastā tekošā gada pirmajos sešos mēnešos, ir apmetušies uz dzīvi Ontario provincē.

Atsevišķas provinces ir pievilkušas jaunieceļotājus apmēram proporcionāli savam tagadējam iedzīvotāju skaitam. Ontario province, kas ir vislielākā, saņēmusi 52,472. Nākošo lielāko skaitu saņēmusi Kvebekas province — ar 21,163, seko Britu Kolumbija — 8,431, Alberta — 7,371, Manitoba — 3,914, Saskačevana — 2,058, Jaunskotija — 1,683.

Immigrācijas apmēri tekošā gada pirmajos sešos mēnešos bijuši lielāki nekā tanī pašā laikā pagājušā gadā, kad bija sasniegts pēckaŗa rekords — 194,391.

Ieceļošana gada otrā pusē turpretim būs mazāka jauno ieceļošanas noteikumu dēļ. Tie nesen stājās spēkā. Šie noteikumi ierobežo immigrāciju ar zināmām visai šaurām grupām un jau te esošo immigrantu tuviem piederīgiem.

Bez tam ir nodoms sašaurināt ieceļošanu ziemas mēnešos, kad iespējas atrast darbu ir vismazākās. Pagājušā gadā oktobris, novembris un decembris bija lielākie immigrantu ieplūšanas mēneši.

Vislielāko pieaugumu devuši Savienotās karalistes ieceļotāji pēdējos sešos mēnešos par apm. 63 procentiem no 14,130 pagājušā gadā līdz 23,001 šogad.

Lielākā daļa immigrantu pieaug no Ziemeļeiropas zemēm, izņemot Beļģiju, Dāniju un Zviedriju.

Viens no lielākajiem pieaugumiem bija novērojams pie vācu immigrantiem. To kopskaits sasniedza 15,205 pret 8,280 pagājušā gada pirmajos sešos mēnešos.

Novērojams bija arī ieceļotāju skaita pieaugums no Savienotām Valstīm un lielāks bijis arī kanadiešu skaits, kas atgriežas no Savienotām Valstīm.

C. S.

PAZIŅOJUMS

Jaunu skolēnu uzņemšana TLB Sestdienas skolā notiks sestdien, 30. aug., pl. 10 no rīta, skolas telpās, Sv. Andreja baznīcā. Mācību sākums 13. sept., pl. 10 no rīta.

TLB Sestdienas skolas pārzine.

KANADĀ

LNAK rīkoto Kultūras dienu ietvarā notiks arī rakstnieku jaundarbu vakars, kurā piedalīsies Kanadā dzīvojošie rakstnieki un, domājams, arī daži viesi no ASV, — Par savu ierašanos Toronto jau paziņojušas Irma Grebzde un Velta Toma.

*

Kanadā šais dienās no Vācijas ieradies redaktors Maksis Čulītis. Viņa pienākumus Vācijā uzņēmies Pāvils Klāns, kas turpmāk rediģēs „Latviju“ Vācijā. Maksis Čulīts apmeties pie red. A. Kundrāta, kas tam izgādājis darbu Norandā. „Latvija Amerikā“ cer red. Čulīša personā sagaidīt sev vērtīgu līdzstrādnieku.

*

12. septembrī Toronto DV nodaļa rīko baletmeistara Osvalda Lēmaņa atvadu vakaru no aktīvās baletdejotāju saimes. Kā jau agrāk rakstīts, O. Lēmanim piedāvāts izdevīgs angažaments Argentīnā par baletmeistaru Coloma teātrī, Buenosairesā, un pašlaik tiek kārtota viņa aizceļošana. „Lai arī kā veidotos mans turpmākais liktenis, esmu nolēmis atvadīties no aktīvo baletdejotāju saimes, lai nonotos tikai paidagoģijai, un 12. sept. Toronto būs mana pēdējā uzstāšanās kā baletdejotājam,“ savā vēstulē raksta Lēmanis. Baleta vakarā vēl piedalīsies soliste Mirdza Tillaka (Detroita), Vera Keiša (Toronto), Erna Pilupe (Otava) un O. Lēmaņa baletskolas apdāvinātākā audzēkne, amerikāniete Eveline Hegemane no Detroitas.

*

Portlandē, 16. augustā, St. Džemsa baznīcā, notika otra Portlandes latviešu jauniešu sanāksme, uz kuŗu bija ieradušies gandrīz visi Portlandes latviešu jaunieši, kā arī viesi no Longvjū, Vašingtonā.

Sanāksmi atklāja ar dziesmu Nevis slinkojot un pūstot, pēc kuŗas sekoja O. Pavlovska referāts Latvijas valsts iekārta. Pēc referāta sekoja debates, kuŗas jaunieši salīdzināja Amerikas un citu valstu iekārtas un satversmes ar Latvijas valsts iekārtu un satversmi, un pārsprieda, kas būtu vēlams un kas nē Brīvās Latvijas satversmē. Debatēm sekoja J. Orla referāts, kur referents iztirzāja dažādas organizācijas un to mērķus. Pēc referāta jaunieši pārsprieda un nolēma savas darbības virzienu.

Nākošo sanāksmi nolēma noturēt 6. septembrī, kurā I. Dālbergs referēs par J. Raiņa lugu Jāzeps un viņa brāļi. Sanāksmi nobeidza ar dziesmu Svēts mantojums.

V. P.

*

Sadberijas latviešu svētdienas skolā darbojas skolotāji V. Bunķis un Miglenieka. mazāko bērnu nodarbības latviešu bērnu dārzā vada A. Janitēna un S. Treilona.

Koncerts Sadberijā notika sestdien, 9. augustā. Sadberijas niķeļa raktuvju strādnieku izpeļņa ir $1.69 līdz $1.98 stundā.

LASĪTĀJU VĒSTULES

PAKALPOJUMS TAUTIEŠIEM

Maz būs to māju un tautiešu Kanadā, pie kuriem tikai pirms gada nebūtu iegriezies kāds dedzīgs ideju un „ideālisma“ bagāts agents, kas lauza ceļu mēnešrakstam „Tilts“ un aiz „ideālisma“ gribēja paškirt tautiešiem iespējas vieglāk un izdevīgāk tikt pie latviešu daiiliterātūras darbiem prēmiju grāmatu veidā.

Kā jau pats vārds „Tilts“ liecina, žurnālam tiešām vajadzētu radīt saites starp cilvēku sirdīm, lai attaisnotu sava vārda tiešo nozīmi.

Šodien praksē ir pierādījies pretējais.

Domāju, ka nebūs mazums tautiešu, kas iegādājas diezgan regulāri iznākošos latviešu daildarbus, kā arī nebūs mazums tādu, kas nokļuvuši uz „slidenā tilta“ un šādā veidā ir domājuši izdevīgāk tikt pie jaunākiem daildarbu iespiedumiem.

Rezultātā tomēr šis enerģiskais kungs ir aizkavējis visiem „Tilta“ abonentiem kā arī grāmatu pasūtinātājiem caur žurnāla „Tilts“ apgādi tikt pie iecerētiem daildarbiem, kaut arī tie ir jau vairāk kā pusgadu iepriekš no jauna nokārtojuši attiecīgos maksājumus kā par grāmatām, tā arī par žurnāla abonementu, nesaņemot ne vienu, ne otru.

Beidzot gribētos jautāt žurnāla „Tilts“ apgādam, ja tāds vēl eksistētu: Ja gadu pacietīgi ir gaidīts uz prēmiju grāmatu, tā arī žurnālu „Tilts“, vai drīkstu gaidīt arī otro gadu?

Ar patiesu cieņu Jūsu ideju un „ideālisma“ atbalstītājs un piekritējs.

A. V. St. Katerinā.

S LOCEKĻI)

baznīcā, 3. augustā iesvētī-
te Regina; Kupliņa Solvei-
Kupliņš Arnis, Zeidenbergs
Jānis.

A PALĪDZĪBAI
S BĒGĻIEM

uņu, latviešu, lietuviešu, če-
, slovaku un rumāņu — pū-
Paredzēts sniegt kopīgu at-
stu jaunieceļotājiem no Eiro-
ieskaitot viņu personīgo sa-
dīšanu pie kuģa.

Kad jaunkanadietis izkāpj kra-
Montreālā, viņu sagaida kāds
n. biedrības brīvprātīgais dar-
ieks un apgādā viņu ar kafi-
pienu, sviestmaizēm vai ce-
miem. Viņam un viņa ģime-
palīdz nokārtot immigrācijas
muitas formalitātes, kā arī
iedz palīdzību lietpratēji—tul-
. Pēc apmešanās Montreālā,
nmigrantu apmetnēs izrāda fil-
as, mūzikālu programmu un
pējas par izklaidēšanu.

Pagājušā ziemā angļu valodas
ursus varēja noturēt ar Mekgill
niversitātes studentu brīvprātī-
palīdzību. Drīzumā sāksies va-
aras brīvlaika kursi profesora
uglas Klarka vadība Sēra
žordža Viljema kolledžā, un ir
eteikušies jau pāri par 300
unkanadiešu.

Biedrības komiteja ir savāku-
i un izdalījusi preces un drēbes
p $50.000 vērtībā. Kāda cita no-
are uztur informācijas un pado-
nešanas centru universitātes ap-
netnes ēkā, kur algots personāls
niedz informāciju un padomus,
n pūlas palīdzēt atrisināt dzī-
okļu un darba problēmas.

Sešām komitejām, kas veic
iedrības darbu palīdz 150 brīv-
rātīgie darbinieki.

Biedrība savai darbībai līdzek-
us saņem it īpaši no labvēlīgi
oskaņotām Kanadas biedrībām.
Starp tām minamas Kalverta
istelērija, kas immigrantiem ie-
vērojami palīdz pēc ierašanās,
Dominijas dzīvības apdrošināša-
as biedrība, T. Itona sabiedrība
un Henrija Morgana akciju sa-
beidrības preču nams. Ievēro-
jams atbalstītājs ir arī Starptau-
iskā Pestīšanas armija.

C. S.

LASĪTĀJU VĒSTULES

PAKALPOJUMS TAUTIEŠIEM

Maz būs to māju un tautiešu Kanadā, pie kuriem tikai pirms gada nebūtu iegriezies kāds dedzīgs ideju un „ideālisma" bagāts aģents, kas lauza ceļu mēnešrakstam „Tilts" un aiz „ideālisma" gribēja paškirt tautiešiem iespējas vieglāk un izdevīgāk tikt pie latviešu daiļliteratūras darbiem prēmiju grāmatu veidā.

Kā jau pats vārds „Tilts" liecina, žurnālam tiešām vajadzētu radīt saites starp cilvēku sirdīm, lai attaisnotu sava vārda tiešo nozīmi.

Šodien prakse ir pierādījies pretējais.

Domāju, ka nebūs mazums tautiešu, kas iegādājas diezgan regulāri iznākošos latviešu daiļdarbus, kā arī nebūs mazums tādu, kas nokļuvuši uz „slidenā tilta" un šādā veidā ir domājuši izdevīgāk tikt pie jaunākiem daiļdarbu iespiedumiem.

Rezultātā tomēr šis enerģiskais kungs ir aizkavējis visiem „Tilta" abonentiem kā arī grāmatu pasūtinātājiem caur žurnāla „Tilts" apgādi tikt pie iecerētiem daiļdarbiem, kaut arī tie ir jau vairāk kā pusgadu iepriekš no jauna nokārtojuši attiecīgos maksājumus kā par grāmatām, tā arī par žurnāla abonementu, nesaņemot ne vienu, ne otru.

Beidzot gribētos jautāt žurnāla „Tilts" apgādam, ja tāds vēl eksistētu: Ja gadu pacietīgi ir gaidīts uz prēmiju grāmatu, tā arī žurnālu „Tilts", vai drīkstu gaidīt arī otro gadu?

Ar patiesu cieņu Jūsu ideju un „ideālisma" atbalstītājs un piekritējs.

A. V. St. Katerinā.

GAR SV. LORENČA UPES KRASTIEM

CEĻOJUMA PIEZĪMES

Kādreiz Latvijā mēs popularizējām savas dzimtenes apceļošanu un ar saukli „Pazīsti dzimto zemi" likām apdrukāt visas vēstules un pastkartes. Kaut arī lēnām, tomēr šim sauklim radās atbalss, un pēdējos mūsu valsts pastāvēšanas gados dzimtenes apceļotāju skaits pieauga arvienu vairāk un vairāk.

Zaudējot dzimteni, mēs kļuvām tūristi jau pasaules mērogā un, diezin, vai zemes virsū būs vairs kāda valsts, kuras robežas nebūs šķērsojis latvietis. Tas nu gan ir piespiedu tūrisms savas dzīvības un savas eksistences uzturēšanai, tomēr nevar liegt šim apstāklim arī daudz pozitīva. Cik labprāt, protams, mēs būtu atteikušies no pasaules apceļošanas, ja tikai varētu palikt dzimtenē, ir cits jautājums, un šeit par to runāt nebūtu vietas.

Labi dara tie tautieši, kas neapmierinās tikai ar savas pašreizējās dzīves vietas apskatīšanu, bet savu iespēju robežās katru brīvu dienu izmanto, lai apskatītu un iepazītos ar tuvāku un tālāku tās apkārtni. Tas viss lielā mērā paplašina mūsu pieredzi, dod jaunas atziņas un jaunas vērtējuma mērauklas. Par aksiomu jau ir kļuvis uzskats, ka tikai tas, kas paša acīm redzēts, paliek kā iegravēts mūsu atmiņu grāmatā.

Šai atziņai jau vairākus gadus seko tautietis M. Ikvilds ar kundzi, dodoties ar savu auto, kad vien tas ir iespējams, garākos izbraucienos pa Montreālas tuvāko un tālāko apkārtni. Ar atzinību jāpiemin šī latviešu patiesi lielā izpalīdzība tiem tautiešiem, kam nav sava auto, jo šādos izbraukumos mašīna parasti ir piesēdināta pilna līdz pēdējai iespējai. Un tas nebūt nav darīts, lai braucienu palētinātu.

Mūsu šīs dienas ceļojuma mērķis ir vecā franču pilsēta Kvēbeka, kas atrodas ap 200 jūdzes no Montreālas. Uzsākot braucienu, tomēr esam spiesti nodomu grozīt lielo lietus gāžu dēļ un apmierināties ar pusceļu no paredzētā maršruta — nelielu ostas pilsētu Sv. Lorenča upes kreisajā krastā — Three Rivers. Ceļš iet pa Montreālas—Kvebekas šoseju, kas visu laiku lokās pa lielās upes krastu, brīžiem mazliet attālinādamies, brīžiem atkal pievirzīdamies tai pavisam tuvu klāt.

„Tas atgādina ceļu gar Daugavas krastu," kāds ieminas.

Jā, — Daugava vēl arvienu mūs pavada . . .

Viss upes krasts ir kā piesēts mājām un farmām. Cik skaidri te vērojamas seno kolonistu gaitas. Gar upju krastiem tie ir spiedušies zemes vidienē, kultivēdami samērā šauru zemes strēmeli. Ar acīm var saskatīt apvāršņa malā mežu, un tur arī izbeidzas koptie lauki. Lauksaimniecībai derīgas zemes Kanadā ir gana; plaši attīstās rūpniecība, kas uzsūc pilsētās lauku pārpalikumu, kādēļ nevienam nav vajadzība jaunus līdumus līst. Apgabals, pa kuru braucam, ir ar izteiktu lopkopības raksturu. Aplokos redz ganāmies lielākus un mazākus govju pulkus un paretam redz arī kādu „cāļu" farmu. Graudkopībā pārsvarā audzē auzas, kukurūzu un arī griķus, visu izlieto lopbarībai.

Netālu no mūsu gala mērķa šoseja atkal ir pievirzījusies tuvu krastam. Ūdens plašums šeit sniedzas līdz pat apvāršnim un atgādina jūru. Tas ir lielais Sv. Lorenča upes paplašinājums — Sv. Pētera ezers.

Three Rivers — franciski Trois Rivieres — ir tipiska franču pilsēta. Tā atrodas pie Sv. Moriça upes ietekas Sv. Lorenča upē. Šo pilsētu ir dibinājis 1634. gadā La Violets un pirmie tās iedzīvotāji ir bijuši 10 vīrieši un 3 sievietes. Bet jau 5 gadus vēlāk šinī izdevīgajā vietā uz dzīvi ir nometušās 40 ģimenes. Visi ielu uzraksti, veikalu izkārtnes un reklāmu plakāti ir franču valodā. Tikai restorānos, kur apgrozās tūristi, jūs varat sarunāties arī angliski. Visā Kvēbekas provincē skaitliskā vairākumā ir franči, kas, savu bazņīckungu balstīti, ļoti stūrgalvīgi turas kā pie savas valodas, tā arī pie savām paražām. Raksturīgi, ka vēl tagad Kvebekas provincē var sastapt jauniešus, kas neprot ne vārda angliski, jo pamatskolās šo valodu nemāca. Plašās franču masas cer šeit skaitliski pārspēt anglus un citus iecelotājus, kas ir arī izskaidrojums franču lielajam bērnu skaitam. Ģimense ar 9—14 bērniem nav nekāds retums. Tomēr liekas, ka šī donkichotiskā cīņa reiz būs jāuzdod, bet šī franču uzskatā dēļ sarežģījumu un nesaprašanās ar angļiem ir daudz.

Apmetot līkumu pa pilsētu, nonākam beidzot ostmalā, kur ar interesi vērojam kā motorprāmji ceļ pāri platajai Lorenča upei auto un autobusus. Uz viena šāda prāmja var sabraukt virsū ap 50 auto un 1 autobuss.

Atpakaļceļā, kādas 25 jūdzes no Three Rivers, ir atkal tāda pati prāmja satiksme ar upes otro krastu. Nolemjam arī mēs izmēģināt šādu braucienu ar kuģi un tālāko atpakaļceļu turpināt pa upes labo krastu. Pārcelašnās ilgst tikai kādas 15 minūtes, un mūsu auto var ripot tālāk pa asfaltēto šoseju.

Izbraucam cauri Soreles pilsētai, kas ir dibināta nedaudz vēlāk par Three Rivers un kas nes tās dibinātāja franča Sorela vārdu. Arī tā atrodas pie kādas upes (Richelieu) ietekas. Sorelei ir izteikts rūpniecības pilsētas raksturs. Bez jau esošām fabrikām tagad tur darbus uzsākusi jauna dzelzs un titāna rūdas kausētava. Vajadzīgo rūdu šī fabrika saņems no Sagenaja apgabala titāna raktuvēm un Labradoras bagātajām dzelzs atradnēm.

Arī šis Sv. Lorenča upes krasts ir biezi apbūvēts. Bez ģimeņu mājām un nelielām farmām šeit, tāpat kā visur citur, milzīgā daudzumā ir saceltas vasarnieku mājiņas, jeb, kā vietējie saka, „cabins'. Ir patiesi jāapbrīno šo mājiņu cēlēju neatlaidība un pilsētnieku nepārvaramā vēlēšanās vasaru pavadīt ūdens malā. Šīs kabīnes neatrodas kādā sevišķi skaistā vietā, izņemot to, ka ūdens ir tuvu, un dažas no tām ir tik mazas, ka diviem pieaugušiem cilvēkiem tikko pietiek vietas kur apgriezties.

Tuvojas vakars, un klāt ir jau Montreāla. Tomēr vēl gribam pagriezt mazu līkumu un apskatīt populāro indiāņu ciemu. Šis ciems atrodas upes malā pretī Montreālas priekšpilsētai Lachinai. Tas ir dominijas valdības indiāņiem rezervēts, neliels zemes gabals, kur baltie nevar iegādāties īpašumu, nedz arī apmesties uz dzīvi. Šķērsojot rezervāta robežu, ceļš ir iežogots ar stiepuļu sētu, un apstāties var tikai speciāli norādītās vietās. Pēc neilga laika ieraugām arī pašu ciemu. Tas saucas indiāņu valodā Sauihnawaga, un tā vecākā vārds ir Poking Fire (Kvēlojošā Uguns). Ciema vidū ir kāds nožogots laukums, kura iekšienē ir saceltas dažādas indiānu stila būdiņas, kur var dabūt pirkt viņu dažādus rokdarbus, audumus un citas piemiņas lietas. Pats ciema vecākais pārdod savā būdā dažādus indiānu lietotus ārstniecības līdzekļus, kas pagatavoti no dažādām zālēm un augiem, un pret attiecīgu samaksu izsaka arī apmeklētājiem savu novēlējumu. Plakāti norāda, ka katru dienu pavakarēs notiek arī indiāņu kara dejas, kuras mums vēlajā vakara stundā nav vairs iespējams apskatīt.

Par šo ciemu var teikt, ka tas kalpo it sevišķi tūristu pievilkšanai, un no īstās indiāņu kultūras un dzīves paražām tur ir tikai vāja atblāzma. Visi indiāni, protams, runā skaidru angļu valodu un ir nodarbināti dažādās nozarēs Montreālas pilsētā. Nomādu un mednieku gaitas, kā tas bija senos laikos, šiem indiāņiem ir kļuvušas galīgi svešas.

Ir vēla vakara stunda, kad beidzas mūsu mazais sirojums pa Kvebekas provinci. Šī diena ir pavērusi jaunu lapas pusi mūsu pieredzē par zemi, kuras aizsardzībā vadām savas svešniecības gaitas, bet kuru vēl tik maz pazīstam.

O. Krādziņš.

TRIMDAS

SAULAINĀS UN ĒNAS PUSES

SEVIĻAS BĀRDDZIŅI

Kad 1951. gada jūnijā Detroitā sapulcējās vienādi domājošie latviešu nacionālie sabiedriskie darbinieki, viņu pirmās rūpes bija nevis kādas partijas dibināšana vai atjaunošana, bet to pašu domu un uzskatu tālāk paušana, ko tie jau bija darījuši trimdas pirmajā posmā Vācijā, trimdas saimes vēlētajās centrālajās organizācijās — aktivizēt arī Amerikā cīņu par Latvijas brīvību. Sanāksmes dalībnieki kopā sanāca un arī izšķīrās bez reklāmas un publicitātes — taisni tāpat, kā viņi to bija darījuši Vācijā pēc tādām sanāksmēm. Bet nu radās ļaudis, kam tas nepatika un tūlīt izkliedza aizdomas: slepenā koalicija! Un nu pierādījās atkal, ka taisni izbijušo partiju politiķi un viņu izpalīgi ir arī vislielākie Seviļas bārddziņi — baumotāji. Un tagad nu šīs baumas aug kā kalns, un tām par upuri krituši jau cienījami latviešu sabiedriskie darbinieki, kam Detroitas un Vindzoras vārdi rādas kā velni uz sienas . . .

Šo baumu amizētie „detroitieši" un „vindzorieši," kas neļaujas provocēties un tādēļ ir atturīgi, izrādās, nav vieni, bet viņiem radušies arī sekotāji. Zemnieku savienības akadēmiskās saimes Fraternitas Rusticana loceklis agronoms Ad. Eglītis šīs organizācijas Informācijas biļetenā (II. sēj. Nr. 2-27.) raksta ka: „Daudz mēs esam domājuši, pat debatējuši, par atklātu vai neatklātu uzstāšanos. Man šķiet, ka bez vajadzības mums rustikāņu vārds nebūtu valkājams. Taču neredzu vajadzību mums iet arī „pagridē," savu piederību rustikāņiem slēpt. Manuprāt, pareizais ceļš būtu: aktīviem būt katram par sevi, nostiprinot savu vārdu, personību, nozīmi sabiedrībā, iesākumā neliekot uz ārieni vārdu: rustikānis tāds un tāds dara to un to. Tad, kad šis darbs jau tik tālu labi paveikts, labi izdevies, un tādu vai citu vīru sāk jau sabiedrībā pazīt, vērtēt un atzīt kā personu, vajadzīgā vietā tas var pateikt: esmu rustikānis."

Tātad, par to „baigo Detroitu" runājot, — kas Vācijā bija balts, tas Amerikā ir melns. Tādēļ ieteicu dibināt izmeklēšanas komisiju, revizijas komisiju un goda tiesu ar loģisku stingrību — melniem cilvēkiem, jo kas Amerikā ir melns, tas Vācijā ir balts. Un to baltumu vien mēs visi gribam.

Saturns

Ciemos pie Latvijas agronomiem

MŪSU LĪDSTRĀDNIEKS AGR. V. GROZGALVJA SAIMNIECĪBĀ

Liekas, ka starp Latvijas augstāko mācības iestāžu diplomandiem agronomu zināšanas Amerikā vismazāk izmanto tādā nozīmē, kā tas bija dzimtenē. Īpaši tas jāsaka par lauksaimniecības sabiedriskās padomešanas agronomiem, ko Latvijā veica apriņķu un rajonu agronomi ar savām centrālajām iestādēm. Tas nenozīmē, ka šejienes lauksaimnieki lauksaimniecības zināšanās tikuši tiktāl, ka šeit agronoma padomi būtu lieki. Domāju, arī te mūsu agronomi varētu daudz palīdzēt, jo arī šeit lauksaimniecība pašos pamatos ir tāda pati kā mūsu dzimtenē. Negribu noniecināt šejienes lauksaimnieku, tomēr liekas, ka mūsu lauksaimniecības bija vispusīgākas dažādās lauksaimniecības nozarēs, kur agronoma palīdzība bija vairāk vajadzīga. Te labā augsne, garā vasara, plaši līdzenumu lauki un nemainīgās kultūras eiropiešu jēgā, atļauj saimniekot ekstensīvi, bet ar vismodernākām lauksaimn. mašīnām pie vismazākā darba spēka. Arī šeit lauksaimnieku padomešanai strādā agronomi, bet tikai ASV augstskolas beigušie. Tā kādas Misuri universitātes prof. Mūrnieks raksta kādam mūsu agronomam, lai velti nevirinot amerikāņu iestāžu durvis darbu meklējot, kā agronoms — padomdevējs, vai kā mācības spēks universitātēs. Lai šo darbu darītu Latvijas agronoms, no jauna jāstudējot agronomija vietējās augstskolās un jāiegūst attiecīgs zinātnisks grads un stāja. To arī izmanto jaunāko gadu Latvijas agronomi un studenti. Citādi tas ir ar agronomiem zinātniekiem, tiem, domāju, būs vienā otrā gadījumā izdevies tikt atbildīgākā darbā.

Vairums agronomu strādā parastos strādnieku darbus visās mums pazīstamās nozarēs, kā būvstrādnieki, mūrnieki, mājkalpotāji, sētnieki, silmnīcu, fabriku, dzirnavu, meža strādnieki utt. No Latvijas agronomiem ASV tuvāk savai profesijai ir tikuši tie, kam izdevies iegūt savu lauksaimniecību. Liekas, šāds agronomu skaits ir diezgan liels kā ASV, tā arī Kanadā.

Savu atvaļinājumu biju nolēmis izmantot, apmeklējot bijušos agronomiskā tīkla paziņas un darba biedrus attālākos stātos. Šķērsojot Nebraskas, Aijovas stātus, novēroju, ka savā lauksaimniecības iz skatā tie viens no otra daudz neatšķiras — abos pārsvarā audzē kukurūzu. Aina mainās, iebraucot Viskonsinas stātā, kur daba kalnaina, kokiem apauguši upju krasti un kalnu nogāzes, ūdens upēs tīrāks, lauksaimniecības kultūrās ir dažādība. Viskonsina atgādina mūsu Vidzemi, un Savienotajās Valstīs, tāpat kā mūsu Vidzemē, tā ir piensaimniecības stāts. Braukšanas mērķis ir agr. V. Grozgalvja saimniecība Kalnagravas pie 131. ceļa starp nelielām pilsētām Tomahu un Wiltonu uz austrumiem no La Crosse. Brauciens gan grūts, jo izvēlos taisnāko ceļu, kas ir kalnains, šaurs un līkumots. Apkārtne tomēr acij patīkama, trūkst tikai mūsu skuju koku. Zied margrietiņu lauki pilnā žrāšņumā, ko neredz stepju statos. Bez sevišķām grūtībām izdodas atrast Kalnagravas, kuru atrašanās vieta attaisno latvisko nosaukumu. Saimnieks un saimniece ir savās pusdienas darba gaitās. Saimnieks iet dzirdīt teļus, saimniece pie ūdens sūkņa. Dēlam tuvāki ir motori, tas rikojas ap tiem. Seko sirsnīga sasveicināšanās ar savstarpēju komplimentu izteikšanu par sejās redzamām pārmaiņām, sarmu deniņos u. t. t.

Agronoms V. Grozgalvis Savienotās Valstīs ir jau 3 gadi. Viņu atkal ir saistījusi zeme. Neaizmirstami paliek atmiņā agronoma attēlotie pārdzīvojumi, pārnākot pavasarī saimniekot savā saimniecībā. V. Gr. pilnvērtīgā dzve ir lauki. Viņš saimniecību pircis pavasarī, kad ar novēlošanos arī uzsācis saimniekošanu. Saimniecības kopplatība ir 160 akru, maksā 7.500 dol. Saimniecības ēkas samērā labā stāvoklī: 2 stāvu ķieģeļu dzīvojamā ēka, liela lopu kūts ar barības telpu, labības klēti un vistu māja. Saimniecība izmantojama graudkopībai un lopkopībai. Augsne — smags smilšains māls ar kaļķakmens pamatā. Kā laukus, tā ganības iežogo aploki. Gravās lapkoku meži, netrūkst arī bērzu. Nolaidenie tīrumi atļauj sekmīgi rīkoties ar motorizētām lauksaimniecības mašīnām. Cik to vēlā saimniekošanas uzsākšana atļāvusi, iesēta kukurūza, auzas, mieži, vasaras kvieši, kas vasaras vidū jau rāda labas ražas izredzes. Pārsvarā paliek vareni augušie sarkanā āboliņa lauki. Šos laukus apskatām tīri amerikāniski: saimnieks

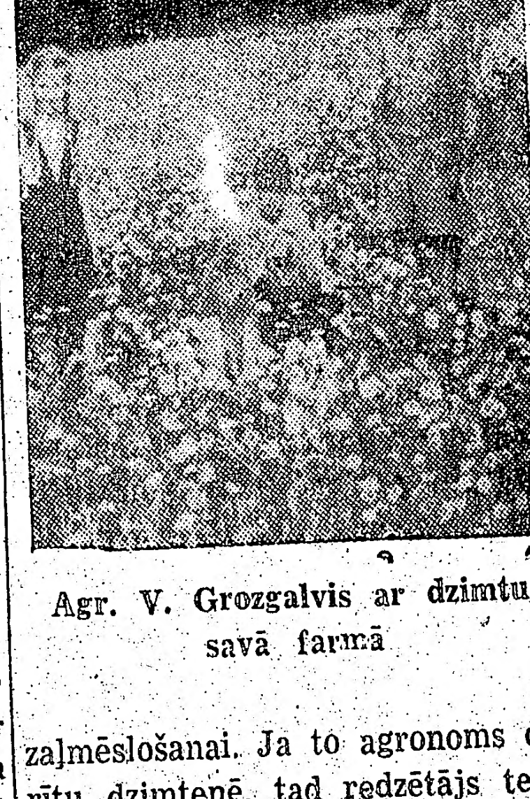

Agr. V. Grozgalvis ar dzimtu savā farmā

zaļmēslošanai. Ja to agronoms darītu dzimtenē, tad redzētājs teiktu: „skaties nu, gudrās galvas dumjus darbus dara." Šogad Viskonsinā lopbarība tik labi augusi, ka to neatmaksājas novākt, un ja arī to darītu, tad saimniecībā nav tik daudz lopu, lai to īsā ziemā izbarotu, bet pārdodot tonnu nāboliņa ieņemtu tikai no 3-10 dol. Šie apstākļi dos agr. V. Gr. daudz pārdomātās teorijas pārbaudi praksē, kas var būt ļoti svarīgi latviešu trimdas lauksaimniekiem šeit un atgriežoties dzimtenē, kad noplicinātie kolchozu lauki būs jāuzlabo bez lopiem. Saimnieks nešaubās, ka šī darba atalgojums būs redzams nākošā gada kukurūzas laukos.

Agr. V. Gr. nodomi ir Kalnagravas saimniecību izmantot kukurūzas, kviešu un auzu kultūrām kā arī gaļas lopu audzēšanai. Saimniekošanas plānu — pavasarī iepirkt vairāk gaļas lopu, ko rudenī pārdot, izjaucis rīcības kapitāla trūkums. Saimnieks tomēr nav noskumis: Viņš cer uz ienākumiem no pavasarī pirktām grūsnām jaungovīm, kuras rudenī pārdos kā piena govis, dažiem gaļas lopiem, kukurūzas (cer iegūt 2 to no akra) u. c. Ikdienišķos izdevumus sedz no nelielās (200 galvu) vistkopības. Pavasarī, nokrītot olu cenām, mazražīgās vistas pārdotas gaļā, bet tagad audzē atkal jaunas, jo, olu cenām ceļoties, vistkopība atmaksājoties. Arī tītaru audzēšanā sperti pirmie soļi. V. Gr. saimniecībā ievesta rūpīga grāmatvedība. Visos saimniekošanas jautājumos vada traktoru, mēs, viesi, kuru vidū ir bij. zālāju lietpratējs agr. J. Bergs ar kdzi, sēdam piekabē uz siena saiņa un braucam pa vareniem āboliņa laukiem. Tie šogad nolemti iearšanai kā zaļmēslojums. Tā piepildās agr. V. Gr. sapnis — pirmā gada āboliņu izmantot tuvs palīgs saimniekam ir mājasmāte M. Grozgalvja kdze.

Agr. V. Gr. mums, trimdiniekiem, labi pazīstams no Vācijā sarakstītām lauksaimniecības grāmatām — Lauksaimniecības pamatjautājumi un Amerikas lauksaimniecība. Abas šīs grāmatas bija ceļa maize izklīstošiem tautiešiem svešās zemēs, sevišķi jaunajiem lauksaimniekiem. Arī Viskonsinas zemi arot, čaklā rakstītāja spalva nav aprūsējusi, dodot padomus tautiešiem dienas presē un garās vēstulēs par lauksaimniecības jautājumiem. Ir cerības redzēt šeit iznākam kādu lielāku lauksaimn. rakstura darbu, kurā V. Gr. spalvai piederēs sava daļa.

Ar lauku dzīvi V. Gr. ļoti apmierināts, kaut gan, kā visur, iesākums grūts. Par lielu neērtību V. Gr. uzskata tautiešu trūkumu, kuru nav tuvākā apkārtnē. Saites ar tautiešiem uztur sarakstīšanās ceļā un rūpīgi lasot mūsu presi. V. Gr. saka, ka apkārtnē var lēti pirkt labu zemi, ko vajadzētu tautiešiem izmantot. V. Gr. sola arī pirmo palīdzību saimniekošanas uzsākšanai, gan ar padomiem, gan ar lauksaimniecības mašīnām.

Pārdomājot redzēto V. Gr. saimniecībā, sevišķi iearamos āboliņa laukus, kas varētu dot pm. 100 gaļas lopiem vasarai barību un vēl paliktu nenoēstais āboliņš zaļmēslojumam, rodas doma, ka mēs, citu nozaru darbinieki, varētu ar saviem iekrātiem dolariem atbalstīt jaunos lauksaimniekus, pērkot pavasarī gaļas lopus, kaut dažus, un nododot vasaras ganībās lauksaimniekiem. Spriežot pēc vietējo lauks. žurnālu ziņām, šādi ieguldītie kapitāli vasaras mēnešos nestu ap 40 proc. peļņas. Protams, puse no peļņas būtu jādod saimniekam, bet ieguldītājiem paliktu otra puse. Riska te nav nekāda, jo lopus var apdrošināt par ļoti pieņemamu likmi. Arī visi norēķini ļoti vienkārši, jo pērkamie lopi parasti ir apzīmēti ar metalla markām ausīs. Šis jautājums būtu nopietnu pārdomu vērts.

Izbaudījuši latvisku sirsnību, pārcilājuši nākotnes plānus dzimtenē, mājasmātes labi pacienāti, atpūtušies un vēlēdami Kalnagravu saimniekiem dievpalīgu, atstājam šīs latviskās mājas. Uzbraukuši kalnā, vēl ar patiku metam skatu pār zilā miglā tītajiem kalniem un līkumoto ceļu, kas tik līdzīgs mūsu ceļiem Vidzemē. Tā vien liekas, ka esam bijuši viesi kādā Vidzemes lauku mājā.

J. Vanders.

Igauņu skautu nometne

Atzīmējot igauņu skautu 40 gadu dibināšanas dienu, igauņu skauti ASV rīko nometni Leikvudā, N. J., no 24. augusta līdz 2. septembrim. Nometnē ieradīsies ap 200 igauņu skautu, kā arī latviešu, lietuviešu, poļu, krievu un amerikāņu vienības. Vietu nometnei savā farmā atvēlējis kāds no vecajiem igauņu iecelotājiem.

Igauņi dibina banku Kanadā

Igauņu bij. kooperācijas darbinieki nolēmuši Kanadā dibināt savu kreditkooperātīvu Toronto un Hamiltonā. Priekšdarbi jau uzsākti.

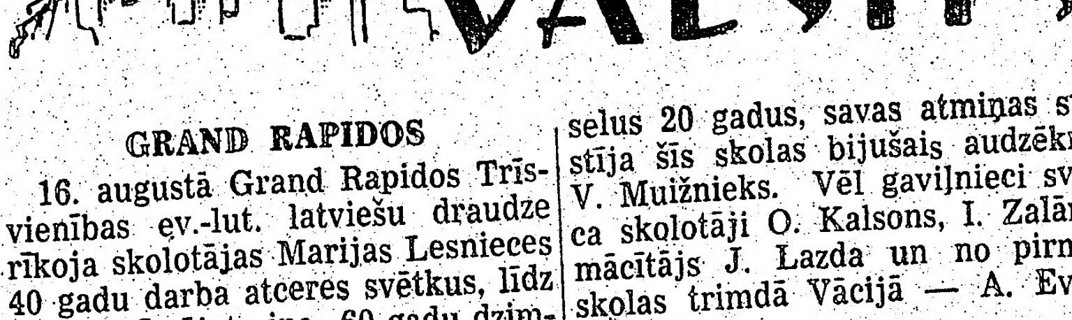

SAVIENOTĀS VALSTĪS

GRAND RAPIDOS

16. augustā Grand Rapidos Trīsvienības ev.-lut. latviešu draudze rīkoja skolotājas Marijas Lesnieces 40 gadu darba atceres svētkus, līdz ar to atzīmējot viņas 60 gadu dzimšanas dienu. Svinību ievadījumā notika svētbrīdis draudzes mazajā kapellā, kur altāri greznoja sarkanbaltsarkano ziedu rotājums. Svētrunu teica mācītājs J. Lazda.

Pēc klusās svētvakara stundas visai kuplais viesu pulks pulcējās baznīcas apakšējā zālē pie kopēja azaida galda. Uzrunu teica draudzes padomes priekšsēdis O. Ejups, pasniedzot balvu. Dāmu komitejas apsveikumu nodeva Z. Vēliņa, skolas vecāku padomes J. Ungelnieks, svētdienas skolas I. Zalāne, kas pasniedza balvas un krāšņas rozes, un drīz vien ap jubilāri bija veseli ziedu klēpji. Par lielo, balto dzimtenes skolu Rugāju pagastā, kur Marija Lesniece strādājusi veselus 20 gadus, savas atmiņas stāstīja šīs skolas bijušais audzēknis V. Muižnieks. Vēl gaviļnieci sveica skolotāji O. Kalsons, I. Zalāne, mācītājs J. Lazda un no pirmās skolas trimdā Vācijā — A. Eversons.

Bija arī daudz telegrafiski un rakstveida apsveikumi, starp citu no ALAs izglītības nodaļas vadītāja M. Celma, bij. audzēkņiem Rugājas, Gāršas un draugiem, kas tagad izkaisīti Amerikas, Kanadas u. c. zemju plašumos. Beigās visiem sirsnīgos vārdos pateicās jubilāre, uzsverot, ka viņa centusies kalpot latviešu tautai un tēvzemei, darot to ar prieku, kaut arī viņas dzīvē bijuši brīži ar dziļu traģiku. Jauki bija audzēkņu priekšnesumi, kas vijās ar kopīgi dziedātām tautas dziesmām, kādēļ vakaram netrūka daudz latviskas sirsnības un vienota, draudzīga gara izpauduma.

V. Z.

NO ŽURNĀLISTA DIENAS GRĀMATAS

NAMU VAI BRĪVĪBAS PAKTU?

Cilvēks meklē, kur labāk, zivs — kur dziļāk, — sena paruna. Atsevišķam cilvēkam nevar pārmest nekā, ko viņš dara likumu un labo tikumu robežās. Kaut gan kāda skumīga nots ieskanās, kad latvieši emigrācijā ar tādu nepacietīgu straujumu vispirms domā par to, kā nopirkt savu māju. Ne jau vienmēr, jo bieži tā ir nepieciešamība visā pasaulē tik grūto dzīvokļu apstākļu dēļ. Bet ir arī diezgan daudzi gadījumi, kur tas ir tikai splīns, mode. Skumīga nots ieskanas tādēļ, ka šajā māju pirkšanā ir likts psiholoģiskas dabas kavēklis domām un sapņiem par atgriešanos dzimtenē, ja tur nav iesēta jau asimilēšanās sēkla. Bet atsevišķais cilvēks ir brīvs savā rīcībā. Pavisam ne tā tas ir — un ne tā drīkst būt — ar nacionāli sabiedriskām iestādēm, sevišķi vēl ar politiskiem institūtiem. Jo tiem ir jābūt par paraugu ikkatram atsevišķam cilvēkam. Kas vien vēl kaut kā ir pie dzimtenes siets — ar sirdi vai prātu — tie visi gribētu, lai viņi varētu ar pilnu paļāvību raudzīties uz šiem nacionāliem institūtiem un gaidīt, kurp tie viņu vedīs, pārliecībā, ka vedēju aicinājumi ir apsvērti no augstāko nacionālo ideālu viedokļa.

Bet nupat laikrakstos lasām ziņu, ka Ņujorkā notikusi kāda Brīvās Eiropas komitejas pieņemšana, lai atzīmētu Baltijas valstu kosultātīvo kopu pirmā gada darbību. Šajā pieņemšanā paziņots (kas to paziņojis, nav sacīts, kaut tas gan būtu svarīgi), ka „tiks gādāts par šo kopu īpašām telpām un paredzams, ka šīs telpas tiks nosauktas par Baltijas tautu brīvības namu."

Bet ja šajā namā notiks tikai pieņemšanas un ja no turienes atskanēs tikai pašcildinājumi (Uzrunā kopu sadarbība aizvadītajā gadā tika apzīmēta par sekmīgu), tad Baltijas tautu brīvībai gan visai maz būs līdzēts.

Ir svarīgi to neaizmirst un arī šajā vietā atcerēties, ka jau pirms gadiem diviem latviešu emigrācijas presē tika ierosināta, mūsuprāt ļoti laimīga un svētīga ideja — paralēli Atlantika paktam nodibināt un pasaulei pieteikt Apspiesto Nāciju Brīvības Paktu, jo īstenībā pašām apspiestajām nācijām pašām pirmām brīvajā pasaulē vajadzēja šādu paktu pasludināt. Bet blakus Atlantika Paktam šim apspiesto nāciju paktam vajadzētu klūt visādā ziņā pasludinātam. Pie kam ierosinājumā bija norādīts, ka šī Pakta ierosme varētu nākt tieši no baltiešu emigrantiem, sasaucot Baltijas tautu pasaules kongresu, kurš tad pasaulei pasludinātu aicinājumu arī visām citām apspiestajām nācijām šādam paktam pievienoties un tad to kā visu apspiesto nāciju cīņas programmu pasludināt brīvajai pasaulei.

Mēs zinām, ka šī ideja ir atradusi dzīvu atbalsi dažās latviešu, sevišķi jaunās paaudzes aprindās. Turpretim no mūsu situētajiem nekā nedarītajiem nu saņemam ziņu, ka viņu nodoms ir sameklēt un ierīkot Baltiešu brīvības namu! Mēs atkārtojam minēto ierosinājumu: par tiem visai prāvajiem līdzekļiem, ko prasīs šāda pieņemšanu nama iegādāšanās, sasaukt Baltijas tautu pasaules kongresu, kura izskaņai vajadzētu būt aicinājumam visiem apspiestajiem savienoties ap Apspiesto Nāciju Brīvības Paktu, kam jākļūst par notikumu ar pasaules svaru un ar vajadzīgo iespaidu uz brīvo nāciju sabiedrisko domu un sirdsapziņu.

Nevis namu, bet Brīvības Paktu! K.

VĒL PAR „APSLĒPTO INFEKCIJU"

Jau rakstīju par apslēpto jeb fokālo infekciju, ar kuru apzīmē grupu slimības parādību, kas rodas no baktēriju perēkļiem audos, kuros baktērijas iekapselējas un nenoteiktos starpbrīžos, it sevišķi samazinoties organisma pretestībai, ieplūst asinīs vai ieraida savus toksīnus un tādā ceļā rada jaunus iekaisuma perēkļus audos, pat tālu prom no saviem sākotnējiem perēkļiem. Sevišķi bīstami ir perēkļi mandelēs un zobu saknēs(granuloma). Slimnieks pats bieži nemaz nenojauš tāda strutu perēkļa klātieni. Šoreiz tuvāk apskatīsim zobu fokālo infektu, granulomu, bīstamo, ietekmi sievietes organismā.

Prof. Gaenssbauers min dažus gadījumus, kuros skaidri saredzama zobu strutu perēkļu ietekme. Viņš ticis pieaicināts konsultācijā pie kādas mācītāja sievas, kas jau 6 nedēļas slimoja ar nedēļu drudzi pēc normālām dzemdībām ceturto reizi. Jau otrā nedēļu dienā bija uznākuši stipri drebuļi ar temperātūru līdz 40—41 gr. C, kāda temperātūra atkārtojās visas sešas nedēļas ik vakaru. Tā kā dzemdības noritēja bez kādiem traucējumiem un iekšējie organi neuzrādīja nekādu iekaisumu pazīmes, septiskā iekaisuma cēlonis nebija atrodams. Visi lietotie ārstniecības līdzekļi nedeva nekādu uzlabojumu. Tā prof. Gaenssbaueram ziņoja ārsts, kas slimnieci bija ārstējis līdz šim laikam un piebilda, ka konsultācija notiekot, lai nomierinātu slimnieces piederīgos, jo izredze uz izveseļošanos ir slikta. Pie konsultācijas ģinekoloģiskā un vispārējā izmeklēšana nav devusi ne mazāko pieturas punktu, lai gan aptaustīta katra miesas daļa un vīle, kā tas ir parasts, meklējot septiskos perēkļus, jo tie paši no sevis nemēdz dot stipri jūtamas sāpes, ja tos tieši neaizskar, jo tie slēpjas dziļāk audos, kādēļ arī nav ne iekaisuma, ne satūkuma. Mandeles šķita pilnīgi normālas. Aptaustot katru zobu atsevišķi, mans pirksta spiediens uz vienu zobu mutes kreisā pusē sacēla ļoti stipras sāpes. Vēl tai pašā dienā zobu izrāva un pie viņa saknes atradās liels granuloms.

Otrs gadījums. 26 gadus vecai dzemdētājai M. B. pirmās dzemdības noritēja normāli ar nelielu starpenes plīsumu, kas tika sašūts. Jaunā māte baroja zīdaini ar pašas krūti bez kādiem traucējumiem līdz 5. nedēļu dienai, kad pēkšņi radās augsts drudzis un sāpēja abas krūtis. Labā krūts bija bez sataustāma iekaisuma, bet kreisās krūts apakšējā kvadrantā bija sataustāms un saredzams trīs pirkstu plata vīle, kas sniedzās līdz padusei, ar sarkanu virsādu. „Es izteicu aizdomas,' saka profesors, ka miesā vajag būt kādam citam strutu perēklim un apvaicājos par zobu stāvokli, jo tas varētu būt krūts iekaisuma cēlonis (krūšu gali bija bez kādām iekaisuma pazīmēm). Uz to man temperāmentīgā kundze atbildēja, ka man šoreiz nav laimējies, jo viņa pirms 4 nedēļām bijusi pie zobu ārsta, kas visus zobus savedis kārtībā. Viņš gan vienā zobā kronīti noņēma saknes sastrutojuma dēļ, kas tā smirdēja, ka man pašai nelaba dūša palika, bet viņš sakni iztīrīja un kronīti no jauna uzlika. Tātad tomēr kas. Es ieteicu iestāties ģinekoloģiskā slimnīcā, lai pārbaudītu zobu stāvokli, bet viņa atteicās. Antibiotika un sulfonamīda ietekmē sāpes labā krūtī ātri pārgāja, bet kreisā radās mezglveida sacietējums apelsīna lielumā. Tā kā bija paredzama krūts operācija, es noteikti ieteicu pārcelties uz slimnīcu, kur konservatīvā ārstēšana turpinājās. Zobu kontrole tika atlikta technisku apsvērumu dēļ. 20. nedēļu dienā pēkšņi radās vēnu iekaisums kreisā ciskā, kas drīz uzlabojās un drīz varēja uzlikt elastīgas saites pārsējumu. Nākošā dienā beidzot izdevās zobus nofotografēt, pie kam izrādījās, ka vienam zobam ir noteikti strutas pie saknes un citi zobi šaubīgi. Slimniece bija ar mieru sastrutojošā zoba izraušanai, pēc kam temperātūra nokritās. Pēc 6 dienām temperātūra atjaunojās līdz 38.5 gr un radās labās ciskas vēnas iekaisums, kas arī drīz izbeidzās. Arī krūts iekaisums šinī laikā bija jau pilnīgi izbeidzies, un drīz slimniece tika izrakstīta no slimnīcas. Pēc pusgada, pārbaudot slimnieces veselības stāvokli, man kļuva zināms, ka zobārsts bijis spiests izraut viņai vēl trīs zobus.

Trešais gadījums. Slimnīcā iestājas ar krūts iekaisumu nedēļniece G. S., kas pirms 8 dienām bija dzemdējusi pirmo bērnu. Divas dienas atpakaļ sākušās sāpes labā krūtī un radies drudzis. Visa labā krūts bija sāpīga un apm. plaukstas lielumā infiltrāts sataustāms vienā vietā, sarkanas krāsas un mīksts centrā. Pēc 3 dienām neliels dūriens, pie kam iztecēja daudz strutu. Tā kā krūšu gali bija bez bojājumiem, arī šoreiz tika izdarīta kontrole pie zobiem, kur atrasti trīs perēkļi, kas deva strutu metastazi krūts dziedzerī. Drīz slimniece izveseļojās pēc zobu izārstēšanas.

Nemazāk interesants ir gadījums ar kādu vīrieti, lietišku un skaidru galvu, kas no lielpilsētas, kur tas dzīvoja, brauca „uz mazu pilsētiņu pie zobu ārsta, kas bija kļuvis slavens ar saviem „zobu kronīšiem." Apm. vienu gadu vēlāk mani aizsniedza šī vīra palīgā sauciens, jo viņš gulot jau 6 nedēļas ar abpusēju ciskas vēnu trombozi un vietējie ārsti nekā nevarot līdzēt, tā stāsta prof. Gaenssbauers. Viņš lūdzis savu kollēģi, kas bijis pazīstams ar saviem techniskiem paņēmieniem trombozētu vēnu pārsiešanā, uzņemties ārstēšanu, kura tam arī labi padevusies un minētais slimnieks bijis drīz vien atkal uz kājām. Apm. pusgadu vēlāk tas pats slimnieks atsūtījis profesoram visu zobu rentgenogrammu ar lūgumu apskatīt to kopā ar slimnīcas rentgenologu. Pēc apskates rentgenologs īsos vārdos pateica, ka „visi zobi peldot strutās." Es domāju, saka prof. Gaenssbauers, „neviens ārsts nešaubīsies šinī gadījumā par zobu granulomu sakaru ar trombozi."

Minētie gadījumi pietiekami skaidri liecina, ka neskaidros slimību gadījumos jādomā par apslēptiem infekcijas perēkļiem, kas var būt par cēloni attālām slimību pazīmēm, kā arī aktivizēt ilgāk pastāvošas slimības parādības, pirmkārtā jādomā par mandelēm un zobu saknēm ar viņu „kronīšiem."

Dr. D. Bīskaps

CEĻA VĀRDI

Sapņi nepeliet! — Sapnis ir visu labdaris: — sapnī i aklais redz, i kurlais dzird, i sērdzīgais ir vesels. Tikai viena vaina — sapnis nav dzīve. Bet ļaujiet sapnim vaļu — viņš i pašu dzīvi pārvērtīs un padarīs to labu.

J. Rainis.

Suminām miļo jubilāru raženā mūža un darba svētkos!

SVEICIENS JĀNIM JAUNSUDRABIŅAM 75. DZIMŠANAS DIENĀ

ZENTAS MAURIŅAS SPECIĀLRAKSTS LATVIJAI AMERIKĀ

Moto:

„Krāsas un skaņas, viss
vienādi spilgts un gaišs."

„Tumšs rudzpuķu vainadziņš . ." Šo Alfreda Kalniņa komponēto dziesmu dziedāja Nacionālā operā, ja nemaldos rakstnieka 50. — vai arī tas bija 60. dzimšanas dienā. Klausoties šai dziesmā, man atausa Jāņa Jaunsudrabiņa vienkāršā, sirsnīgā lirisma daiļums, kas tāpat kā šai dziesmā viegli virmo arī Zālīša komponētās dziesmās: Kā snieg kalnu galotnēs, lai mūžam balti būtu mēs, Teic, kā man tevi paijāt bet sevišķi Mediņa: Ir viens vakars maigā maijā, kas iekļāvusies mūsu dzīvē gandrīz kā tautas dziesma: Lokaitiesi, mežu gali.

Toreiz klausoties dziesmās ar J. Jaunsudrabiņa tekstu, man likās, ka rudzpuķe ir viņa mākslas simbols: sirsnīgs, spilgts, vienkāršs zieds, visiem pazīstams, tas tomēr nevienam neapnīkst. Latvieša acij labības lauks bez rudzupuķes nav domājams, un tā arī Jāņa Jaunsudrabiņa dzeja cieši saaugusi ar mūsu dzīves ikdienu.

Ar rudzpuķu vainagu mēs viņu kā dārgu viesi priekš daudziem gadiem sagaidījām Mūrmuižas tautas universitātē, vienīgā tāda veida iestādē tieši uz laukiem. Mēs bijām ļoti satraukti, jo viņš bija 13. rakstnieks, kas mēroja ceļu no Rīgas līdz Mūrmuižai, lai nelielajai, bet sirsnīgajai tautas universitātes saimei lasītu savus darbus. Bet es mierināju sevi: gan jau viss būs labi, velna ducis nesabojās mūsu svētkus, jo Jānis Jaunsudrabiņš taču ir draugos ar pašu latviešu velnu. Neviens cits mūsu rakstnieks šo bīstamo zelli nav gleznojis tik spilgtām, dzīvām un iespaidīgām krāsām. Velns, pazinis sevi Jaunsudrabiņa romānā, var justies tikai glaimots. Un tā arī bija: abas Jāņa Jaunsudrabiņa ciemošanās Mūrmuižā bija bagātas un pilnskanīgas. Klausītāji viņu apsveica ar dziesmu Mežā nakts ir ienākusi, ko speciāli šim gadījumam bija komponējis Jēkabs Graubiņš. Klausītāji vasaras vidū pēc garās darba dienas ik pāris vakarus bija mērojuši tālu ceļu, 5—10 kilometru, lai iestudētu šo dziesmu. Svētku dienā katrai dziedātājai galvā bija rudzupuķu vainadziņš. Un es zinu, tās, kas vēl ir dzīvas, arī šogad 25. augustā novīs rudzu puķu vainadziņu un paņems no plaukta iemīļoto grāmatu, lai kopā ar Dzejnieku vadītu viņa dzimšanas dienu un garā viņam sūtītu sveicienus.

Sākot mācības gadu Mūrmuižā, es ik reizes klausītājiem apjautājos par viņu mīļāko rakstnieku un daudzus gadus pēc kārtas tas bija Jānis Jaunsudrabiņš: Aija, Atbalss, Ziema, Jaunsaimnieks un velns. Šais grāmatās tēlotie cilvēki bija tik dzīvi un saprotami, tik tuvi kā pati klausītāju saime. Toreiz es nojautu Jaunsudrabiņa reālisma patiesību un spēcīgo vienkāršību. Interesanti būtu saskaitīt visus viņa valsts iedzīvotājus: velna sievietes: Aiju, Mangu; tiklās čaklās darba darītājas — Ievu, Annu Egli; sapņainās meitenes — Rasmu utt. utt. Ja viņus visus, vīrus un sievas, sagrupētu un raksturotu, tad mūsu priekšā uzsktāmi nostātos Jaunsudrabiņa īstenības talants.

Ja mani Mūrmuižas klausītāji sevišķi bija iemīļojuši viņa reālos tēlus, tad es pati visvairāk priecājos par viņa humoru, un neviens Jāņa Jaunsudrabiņa tēls man arī vēl šodien neliekas tik pilnīgs kā jaunsaimnieka Krasta pretspēlētājs Velns, kas gozās saulē starp piekalnes čariem un kadiķiem, vai arī lasa dzērvenes, kas spīd purvā kā sarkanas pogas. Šis Velns, kas „smird slimāk par sesku, bet var šo smaku tā slēpt, ka cilvēks sāk šķaudīties tikai tad, kad Velns jau nozudis," bīstams ir tikai gļēvuļiem, jo Jaunsudrabiņš redzējis, ka viņš pērkoņa laikā glābjas zem sieviešu brunčiem.

Jāņa Jaunsudrabiņa Velns ir pierādījums, ka arī reālais rakstnieks savai mākslai uzliek i-punktu, balstoties nevis novērojumos, bet ļaujoties fantazijas lidojumam.

Viņa darbos spīd tā pati humora saule kā mūsu daiņās, un tā viņu arī pasargājusi nenogrimt pesimisma purvā. Skatoties viņa mierīgajā labsirdīgajā sejā, neviļus jādomā, ka arī Bernhardam Šovam smiekli palīdzēja nest gadu nastu — kaut gan gluži citādā veida smiekli kā mūsu Jaunsudrabiņam. Reiz lepnās vakariņās kāds saīdzis lords jautājis Bernhardam Šovam, kādus vitamīnus šis vislabāk lietojot. Šovs atjautājis: „Kādēļ vitamīnus?" — Jūs nemaz nekļūstat vecāks!" „Ak, tas gluži vienkārši,' atbildējis vecais īrs, „es šad tad pārlasu savas grāmatas."

Tagad svešumā mēs vēl asāki nekā agrāk izjūtam, ka Jāņa Jaunsudrabiņa dziesmaini vienkāršā lirika, viņa rāmais reālisms, viņa saulainais humors, kas izpaužas kā epikā, tā drāmā mums palīdz saglabāt kontinuitāti ar seno daiņu pasauli.

Vienalga, vai viņš staigātu dzimtenes birzīs, vai svešos mežos, viņš apstājas pie ziedošā bērza, lēni noplūc zelta pakariņu un vēro to klusā priekā: „Mēs abi viena Dieva laisti: Pie zemes klātu glaužamies, kad brīdi vizējuši skaisti."

Priekš daudziem gadiem Jānis Jaunsudrabiņš Baltajā grāmatā rakstīja vārdus, ar kuriem viņu šodien gribu sveicināt, jo tie tikpat labi kā mazo gaņu Jāni raksturo sirmo dzejnieku: „Ja nu tur no augšas raudzījās uz zemi Dievs, tad viņš manas gaišās galvas nevarēja atšķirt no pieneņu ziediem. Un mana stabulēšana pilnīgi sakusa ar cīruļu dziesmām un ar strazdu svilpošanu. Bet, varbūt, ka viņš mani tomēr redzēja un ievēroja. Varbūt viņš lika eņģelim pasaukt manu tēvu, saņēma viņu pie elkoņa, rādīja un teica: „Redzi, Jāni, kur tavs dēls, zem vītola. Tu viņu atstāji bāreni. Viņam mugurā pakulu krekls, bet viņš stabulē un zied kā puķe . . ."

Šogad augustā mēs sastapāmies Upsalā, kad Jānis Jaunsudrabiņš apciemoja latviešus Zviedrijā. Šķiroties, es jautāju: „Un kur mēs nākamo reizi redzēsimies?" Mirkli padomājis, sirmais dzejnieks atbildēja: „Nu laikam taču Latvijā."

Upsalas trimdā, augustā.

Zenta Mauriņa

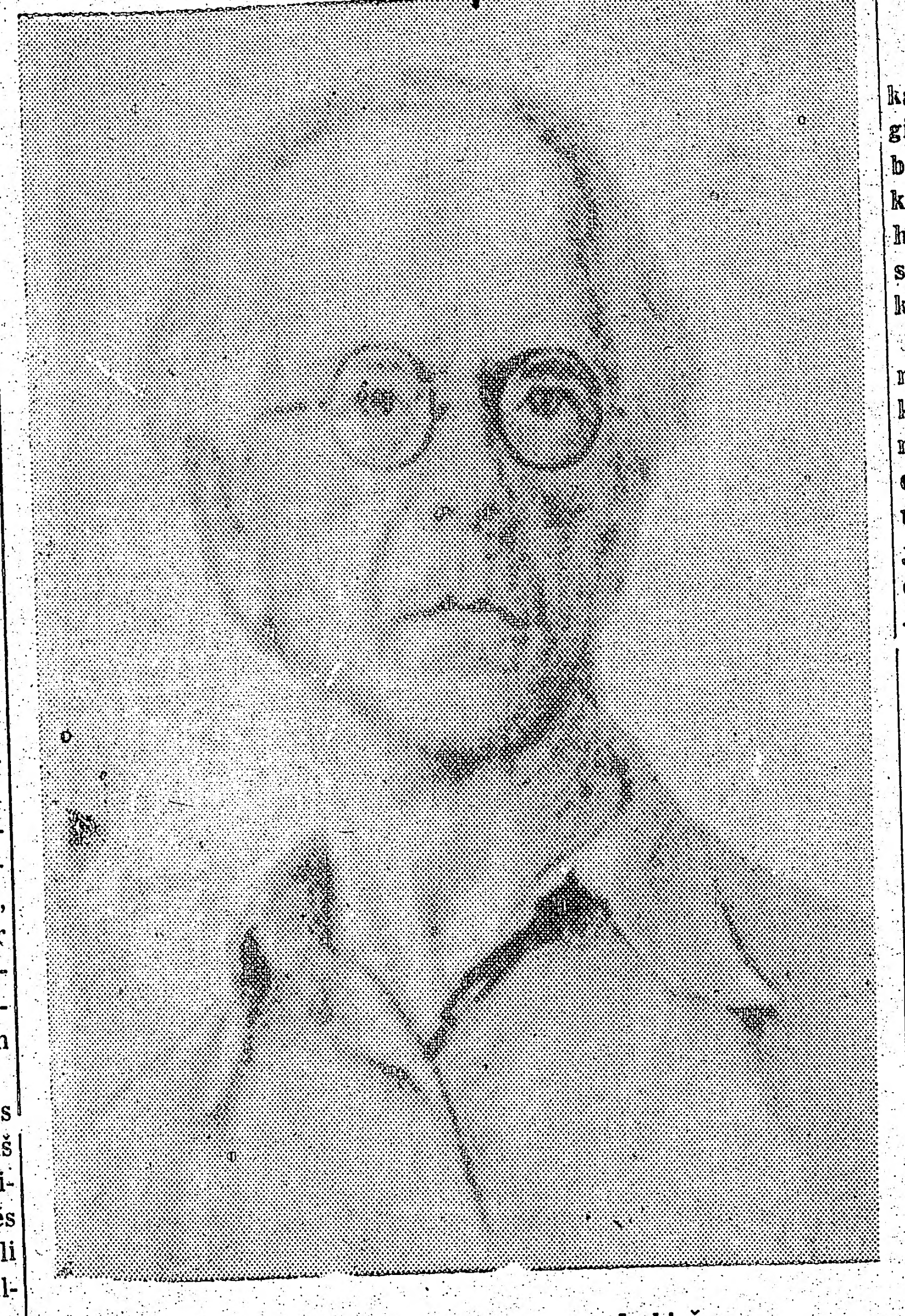

Rakstnieks Jānis Jaunsudrabiņš

Baltiešu simfoniskais koncerts Ņujorkā

Baltiešu simfoniskam koncertam, kas notiks Karnegi Hallē, 12. oktobrī, pl. 2.30 dienā, ir piešķirama liela nozīme amerikāņu publikas iepazīstināšanā ar Baltijas tautām.

Padomju propaganda pieliek visas pūles, lai radītu iespaidu, it kā kultūras dzīve Baltijas valstīs tagad sasniegusi vēl nepiedzīvotu uzplaukumu. Bet mēs zinām, ka mūsu ievērojamākie mākslas un kultūras darbinieki dzīvo kā bēgļi dažādās pasaules malās, kuru uzdevums ir apkarot šo padomju propagandu, pastiprinot mūsu kulturālo aktīvitāti Amerikā.

Baltijas tautu komponisti ir radījuši vērtīgus darbus, bet tie ir maz pazīstami. Amerikāņu publikai vēl nav bijusi izdevība dzirdēt šo tautu orķestrālo mūziku, jo līdz šim nav bijuši mēģinājumi to celt priekšā.

12. oktobrī latviešu, lietuviešu un igauņu māksliniekiem būs iespēja debitēt kā diriģentiem lielajā mūzikas metropolē — Ņujorkā.

Tik lielu pasākumu mēs nevaram veikt vieni paši lielo izdevumu dēļ, tādēļ ir jāievēro visu triju Baltijas tautu centieni. Šinī nolūkā izveidota Baltijas simfoniskā koncerta komiteja. Biļetes koncertam ir jau dabūjamas.

VAI MĀKSLAS PROBLĒMU DEGRADĒŠANA

PĀRRUNAS PAR KOŖA DZIESMĀM IZSLUDINĀTO KONKURSU

Komponista T. Ķeniņa raksts par „Dīvaino konkursu" Čikagā rīkojamiem dziesmu svētkiem izraisījis polemiku, kurā prātu sakarsēšana ir iespējama lielāka par līdzšinējo, ja nepaskatāmies tās cēloņos. Nelabums sākas ar pirmo noteikumu paragrafu: „Lai veicinātu jaunu koŗu dibināšanos īpatnējos trimdas apstākļos un sagādātu tiem atbilstošu repertuāru — rīcības komiteja lūdz iesūtīt dziesmas, kas šādiem koŗiem būtu veicamas un pa spēkam." Redakcija nav visai veikla, katrā ziņā no tās varētu izsecināt, ka komponisti mūsdienās ir spēcīgāki par koŗiem, un ka tiem tiek adresēts lūgums: mīļie, nerakstiet tā, kā mēs nevarētu izdziedāt! Bet no tā nu arī tieši nav secināms, ka dziesmas jāraksta Cimzes un Jurjānu Andreja stilā. Dziesmu svētki allaž bijuši vairāk patriotiska manifestācija nekā latviskās mūzikas līmeņa rādītāji. Bija taču grūtības arī agrāk, kurus koŗus pielaist, kurus ne. Vītols, Melngailis, Graubiņš, V. Dārziņš atrada veidu dziesmām, tautas dziesmās pat atkāpjoties no modulācijām, harmonizācijas principu dēļ, kuras bija koŗiem pa spēkam. Dziesmu svētku programmas uzrādīja zināmu augsmi mākslinieciskų vērtību virzienā, bet taču nekad koŗiem nebūtu bijis pa spēkam iestudēt Bachu, Haidnu vai Mocartu, Honegeru vai Hindemitu. Tādas lietas iestudē amerikāņu kolledžu koŗi, varbūt drusku iedragādami mūsu pašapziņu kā „dziedātāju tautai." Ar rīcības komitejas konkursa noteikumu publicēšanu nekas nav nodarīts pāri mūsu komponistu iespējai komponēt, cik vien viņi sarežģīti vēlas, insturmentālo vai vokālo mūziku labiem atsevišķiem koŗiem, instrumentāliem ansambļiem vai orķestriem. Bet būtu dīvaini, ja rīcības komiteja būtu izsludinājusi konkursu dziesmām, „kas mūsu koŗiem nav pa spēkam." Lūgums tātad būtu pēc nevisai sarežģītas faktūras. Vai šai lietā ar komponistu īpatību būtu tiešām tik traki, ka tā nekādi nevarētu iztikt bez irregulāriem intervāliem, pēkšņām modulācijām ik pustaktī, balsu lēcieniem galējo apjomu robežās — neatslīdot atpakaļ Cimzes un Jurjānu Andreja līmenī?

Manuprāt, komponista, kā katra mākslinieka īpatība, neizpaužas viņa izteiksmes līdzekļu neparastumā, bet to īpatnējā loģikā un sakarībā, kas veido vienreizīgo, tāpat kā mūsu sejas sastāv no pieres, deguna, mutes, ausīm un smakra, veidodamas izteiksmi. Dāmas tai lietai drusku piepalīdz pēc saviem atzinumiem. Es negribētu šo līdzību pārāk forsēt, attiecinot uz mākslu līdz galējam konsekvencēm, taču mazliet aizrādīt, ka atskaņošanas grūtības varbūt nav galvenās komponista īpatības pazīmes. Jeb — kāda nozīme tad būtu folkloristu materiālu krāšanai un īpatu atšķirību uzrādīšanai melodijās, kas izspēlējamas uz klavierēm ar vienu pirkstu? Mūsu tautas dziesmās pat atrodamas tik īpatas ritma formulas, kurās šo vienu pirkstu nemākulis var nolauzt. Un tas — zināmā mērā — bez kādām konservātorijām. Pret tādām lietām dziesmu svētku rīcības komiteja nekādā veidā nav varējusi garantēties, tā kā nu — uzņemsim viņas labo gribu tā, kā tā domāta: latviešu dziedātāji grib dziedāt dziesmu svētkos arī mūsu dzīvo un radīgo komponistu dziesmas. Bet ja viņi darinās tās Hindemita stilā, tad mēs viņas nedzirdēsim. Starp citu, kas tik nelabs ar piemērošanos atskaņotāju varēšanai? Visa mūzikas vēsture pilna tādu piemēru. Katrs, kas rakstījis koŗiem vai solistiem, rēķinājies ar zināmu atskaņotāju, vienīgi Vāgners tai ziņā atkāpies, dodams dziedoņiem rokā dievu koka šķēpus un prasīdams dievu balsi. Ir rakstīts kastrātiem, bērnu un baznīcas koŗiem, primadonnām un basiem. Rezultāti bijuši ir slikti, ir labi. Kāda nelaime rakstīt caurmēra latviešu korim, paredzot, ka viņš nav Gustava Ādolfa kolledžas koris? Godalgas? Šķiešanā uz godalgām allaž nākusi mākslai par ļaunu, arī bez rīcības komiteju deklarācijām. Jo tad iznāktu, ka viss tracis naudas dēļ. Es domāju, ka tā nav. Ne kāda godalga, ne konkurss var ietekmēt nopietnu mūziķi. Nepārspīlēsim šo instanču nozīmi.

Knuts Lesiņš

TIK LATVISKI JAUKI TAS BIJA . .

JĀNIS JAUNSUDRABIŅŠ ZVIEDRIJĀ

Pat Stokholma bija uzposusies, kad gaidījām viņu. Nejau karogiem, ne apvītiem goda vārtiem, bet kaut kāda rāma, skaidra, drusku palsa vizma staroja no Stokholmas ūdeņiem, un mākoņi debesīs aizsedza vasaras reibuma paliekas.

Var jau būt, ka mums tā likās, mums, kas bijām gaidījuši viņu. Un kad PEN kluba sarīkojumā skanēja aplausi, viņam durvis parādoties, visiem bija labi un silti, un nebūtu nemaz jābrīnās, ka šejienes avīžnieciskie pretinieki viens otram draudzīgi uzsistu uz pleca — tik latviski vienkārši tas bija.

Viņš stāvēja tur tik smalks, jauneklīgs un sirsnīgs. Tik kautrīgs un tik sevī zinīgs, tik pats un tomēr tik visiem pretimejošs. Mēs gaidījām viņu vecāku, drūmāku, jā, varbūt, īgnāku un cietāku. Likās, pēdējā viņa grāmatā „Es stāstu savai sievai" bija kādas rindas vai vārdi, kas lika kaut ko līdzīgu gaidīt. Un tāpēc — tāda laba, priecīga vilšanās — viņa smaids ar labestību vien mūs vainagoja.

Klausījāmies runas; par viņu un ap viņu vien tās vijās. Lai arī tais pēc nerakstītiem likumiem bija daudz par daudz lieku vārdu, kas gurdi un smagi, pildīja telpu, tak vajadzēja paskatīties, kur sēdēja Jaunsudrabiņš savu tuvinieku vidū, lai redzētu, ka viss jāpieņem lēnprātībā, katrs tak gribēja būt tikai labs te. Ziedi, dāvanas, rokas spiedieni un smaidi, jā, pat PEN kluba goda biedra tituls viņam tika pasniegts. Bet visas tās siltās mīkstās, un pūkainās domas un jūtas, kas vēlās no mums visiem pārējiem uz viņu, būtu viņu gluži applūdinājušas, ja tās materiālizētos. Un likās, Ziemsvētku noskaņai līdzīgs bija šis sestdienas vakars. Kā bērni mēs izstiepāmies un sastingām uzmanībā, kad viņš, šis Ziemassvētku vecītis bez bārdas, sāka lasīt. Tas bija stāsts par Mēness ezeru Vācijā, un lasījums bija vienreizējs mākslas darbs. Tad pēkšņi viņš kļuva liels un visu varens, un apbrīna un godbijība mūsos auga arvien lielāka un draudēja aizēnot sirsnīgo tuvību, kas iepriekš bija mūs savažojusi. Bet, kad vēlāk bija jāsēstas pie kafijas galdiem un mēs redzējām viņu, lielo un labo, sēdam vienkārši un brīvi ar mūsu šejienes lielajiem — Veroniku Strēlerti, plkv. Lobi, plkv. Plensneru — mēs bijām atkal pieņēmušies pašapziņā: jutām, ka varam pastāvēt šeit uz klintīm un visur citur pasaulē, ja mūsu īsteniekos ir, lūk, šis vīrs, kas ir liels mākslinieks un liels cilvēks reizē.

Pēc tam es viņu redzēju teātrī, uzmanīgi sekojam viņa lugas „Jo pliks, jo traks" uzvedumam. Arī tā bija svētku diena, jo sen, sen šis mūsu ansamblis nebija spēlējis tik saliedēti, dabīgi un „bez pretenzijām", un sen sen starp pilno zāli un skatuvi nebija bija bijis tik tiešs un labs kontakts. Arī tagad ap Jaunsudrabiņu konecntrējās visa garīgā enerģija, gan tā, kas nāca no skatuves, gan no zāles pēdējiem soliem.

Bet vajadzēja būt ar viņu latviešu bērnu kolonijā Sigtunā, lai redzētu, ka Jaunsudrabiņa tēls ieguvis leģendas spožumu. Visu 50 bērņuku acis skatīja viņu kā kādu burvestību — tik nesaprasts un savāds bija viņu skolotāju satraukums tai dienā. Un mēs, tie nedaudzie pieaugušie, arī jutām tādu kā pārvērtību. Mēs nebijām vienā no vecākajām Zviedrijas pilsētām, bet gan kādā Latvijas nostūrī, kādā ar meijām un zālēm un puķēm puškotā lauku šķūnī, kur bija sanākuši viņa pagasta ļaudis uz pamatskolas svētkiem, kurus pagodināja arī viņš — dzejnieks no tālās Rīgas.

Pēdējo reizi es viņu redzēju Vesterosā, kur viņu apņēma provinces nopietnā un svarīgā svinība. Viens otrs bija braucis tālu gaisa gabalu, lai šo trešdienas novakari pārvērstu par svētku vakaru. Tur bija ļaudis no visādām zviedru mazpilsētām, ļaudis, kas nocietinājuši sevi šejienes akmens tvirtumā, dzīvodami svešnieku ieslēgtā ikdienā. Bet viņi atmaiga un iestarojās no viņa rāmās mirdzēšanas, kļuva domīgi, sekodami kritiķa J. Rudzīša analizei par viņu un viņa darbiem, un cēlās pašapziņā, kad viņa znots Šteplers, svēštautietis būdams, mācīja mūs mūsu pašu vārdus saprast.

Mēs atstājām viņu naktī, tumsā, lēnprātīgā un maigā augusta naktī, un līdz rīta svīdumam šī nakts dzirdēja latvisku dziedāšanu. Tā dziedāt var tad, ka dvēseles ieskaņotas, un to bija darījis Jaunsudrabiņš, jo kviešu druvu briedumā blāvoja Aijas vasara un bērzu trauslie zari rakstīja Rasmas stāstu mēness vizmā. Jā, tas bija tad Zviedrijā, kad Jaunsudrabiņš te bija.

Rasma Roga

Tikai lidojošas illūzijas

Lidojošo šķīvju parādība neesot nekas jauns izteicies astronoms Levits. Jau tas vien, ka cilvēki „lidojošos diskus" redzējuši lidojam taisnē, tad vertikāli un cik-cak, parādību tuvina gaismas refleksam, halucinācijām, kas pazīstamas tuksnešainos apvidos. Zinātniski pētījumi planitārā pasaulē gan nav pilnīgi, bet pētījumi nenoliedzami norādot, ka paklīdušie „diski" ir vairāk avīžnieku izgudrojums un tukša sensācija. Mistiskas parādības konstatētas laiku pa lakam un pazīstamas kopš gadu simteņiem, taču nekāda marsiešu „invāzija" nav notikusi. Līdzīgas „apakštases" un mistiskas illuzijas priekš daudz gadiem Teksasā novērojis Harvardas universitātes profesors Mencels. Viņš parādības izskaidro ar astronomiskām temperātūras maiņām un, atblāzmu, sevišķi virs plašiem ūdeņiem. Dabas refleksi ir tik fenomenāli, ka mūsdienās nav iespējams šīs parādības formulēt. Direktora Levita teorija par gaisa un gaismas formācijām stratosfairā pierāda tās evolucionāro būtību. Noskaidrošanai konstruēta kombinēta nošķeltas piramidas gaisa caurule, pa kuras vienu galu zem kompresijas pludina diferencētu gaisu. Gaisa kanālī, gaisa strāvas maksimālam spiedienam strauji atbrīvojoties, ar milzīgu ātrumu izšaujas rotējošās „apakštases" veselām formācijām. Lidojošiem diskiem vajadzīgs iekļūt kādā gaismas refleksā, un aina fiksējas kā foto platē. Līdzīgas parādības var notikt tikai stratosfairā, jo, ja tās notiktu citādos apstākļos, universumā, tās mūsu redzei nebūtu pieejamas.

Posta puķe
MARGARITA KOVAĻEVSKA

ROMANS

Varu vēl tikai piebilst kā Herberta krusttēvam gan nebija dabā svarīgas lietas pamest nedarītas. Mēs neviens negribam ticēt, ka viņš nav atstājis testamentu. Negribu ticēt, ka piemirsis manu Herbertu. Herberts savu krusttēvu ļoti cienīja. Bieži apciemoja — ne tā kā trakā Līzbete, kas savai miesai un kaulam uzgrieza muguru. To visu krusttēvs mācēja redzēt un vērtēt. Herberts pat aizdeva reiz traktoru. Mums vienīgiem pagastā tāds četrdesmit zirgu spēku traktors. Jā, aizdeva traktoru. Un Herberts tā cerēja. Vēl nesen Icēns parakstīja lielākas summas vekseli. Uz drīzu atdošanu. Tagad — ko tagad? Tagad abi brāļi dzer rūgtuma malkus. Un kādus — nedēļām garus. Būs nodzerta pārdotā labības nauda, varbūt pat rati un zirgi."

„Tieši tādēļ, varbūt, es nezinu — es gribēju lūgt."

„Lūgt! Nu jūs bagātāka par mums. Putni un Zābas parādu nenoslogotas, lielu platību mājas. Un lūgt? Jums vienmēr dabā lūgt. Mums gandrīz aizgāja protestā divi vekseļi. Zemes banka negaida. Un mums nav dabā liekt ceļus pie citu durvīm. Pārdevu ātrumos dažās govis. Bet lopu cenas zemu noslīdējušas, lietains un agrs rudens, zemniekiem nav lopu barības. Un tirgos pirms svētkiem prasa tikai putnus un sivēnus, ne liellopu gaļu. Šodien pārdeva tīrasiņu sugas bulli. Godalgots izstādēs. Izrakstīts no Dānijas, iet pat blakus pagastos vaislai. Bet nu vajadzība spieda arī to pārdot par smiekla naudu. Es nemaz nezinu, ko teikšu saviem dēliem. Viņi man vēl aizvien tik jaunekļīgi, mākoņu skatu dzīvē. Un es arī cenšos pasargāt viņus no tās skarbuma. Viņi mīkstām sirdīm. Pārdeva labību, droši apkārt aplipa pilsētas nekaunīgās sievietes, naudu izvilināt. Sievietes viņiem, nabadziņiem, līp klāt kā mušas. Jā, Herberts tā cerēja un sapņoja par Putniem. Nupat vēl iedomāja — tur laba zeme cukurbietēm. Un cukurbietes, kad nu Jelgavā ceļas fabrika, labi atmaksāsies."

Kamrādiene paraustīja plecus — „Lūgt!" Un viņas acis, vēsas un tālas, ar visu plaksta kārpu pāri Griguļa kundzes galvai aizgriezās uz loga pusi.

„Anna, augšu rūtīs redzu, sācis snigt. Lai Jānis nesteidzas. Varbūt vajadzēs jūgt kamanās, ne ratos."

Acis pāri Evelīnes galvai pagriezās pret pulksteni. „Launagu laiks. Vai jūs vēl šeit, Evelīn?"

Pavisam sarukusi Griguļa kundze izbrauca no Kamrādiem.

No debesīm jautrs un viegls lidināājās lejup ilgi aizturējies un mānījies ziemas sniegs. Kārtu uz kārtas tas klāja pūku palagus pāri saltajai pasaulei. Griguļa kundze piespieda vaigu Vaguļa plecam un caur asarām ievaidējās: „Tikai ne uz Icēniem! Uz Zābām . . ."

Sniegs nāca no debesīm ar tālu zvanu skaņu jausmām, čakli un rūpīgi izrakstīja baltām zvaigznītēm arī Griguļa kundzes cimdotās rokas. „Dievs Kungs, kas tu nes mieru un gaišumu pāri zemei, esi tu mans vienīgais padoma devējs!"

„Tāds jau viņš ir, kundzīt. Viņš aizslēdzis visas durvis, tikai ne Zābu un Putnu mājas. Snieg, īsts mežā braucamais sniegs."

Laikam daudzu māju logos un pagalmos tanī dienā priecājās acis un mutes — „Nu būs balti Ziemas svētki!"

Arī Putnu mamma domu pilnu galvu stāvēja pie loga un ar elpu kausēja rūtī ledus puķi. Tā kusa un tecēja asarainām urdziņām. Tecēja un tecēja, līdz parādījās vēsi zilgans gaismas laukums. Sākumā viņa saskatīja tikai dažus kailus jasmīnu krūma zarus, bet tad aizvien skaidrāk kreveļainu dārza teku ar iesalušām rudens lapām un lielu kāju šļūcoši mītām pēdām. Vai tās nav jau kaut kur redzētas, tik pazīstamas šīs pēdas . . .

Beidzot taču jāsasnieg kārtīgam un dziļam ziemas sniegam, no mežiem vedamā malka gaida labu ragavu ceļu . . .

Un viņa skatījās un skatījās pēdās, kurās kā jasmīnu ziedu lapas ielidinājās un pielipa zemei mīkstais sniegs.

Viņa pasmaidīja.

„Jā, Līzbete, uz dārga un mūžīga pamata, uz Kristapa gadiem ilgi mītās, Jūŗa acu modri sargātās zemes garozas ceļas Marijas nākotnes godības kalns."

It kā tas nemaz nebūtu sniegs, kas aizklāj pēdas . . . Patiesi, vai tik tas ir sniegs? — Nē taču Balti bīdelēti kviešu milti, puteklis uz putekļa, grauds uz grauda, maiss uz maisa. Nogulst auzu un zirņu kārtas, tām pāri ļumīgi barokļi, kviecīgi sivēni, govis, zirgi, spoži arkli un ecēšas. Apcirkņi, lādes, podi un spaiņi, pilni maizes, graudu, tauku, sviesta, žāvētas un sālītas gaļas, mandeļu garšas krējuma un bišu rūpīgi sanestā medus. Un atkal lādes un maisi ar saulē balināta linu audekla un pelēkas, izturīgas vadmalas baķiem, asas sviedru smakas, vasaras dadžu pilna aitu vilna, spilvenos bāžamas zosu dūnas — mierīgu un svētīgu nakšu miega stundām.

Un no graudu maisiem sāk dīgt jauni asni, vīties zirņu staipekņi. Govis izmet teļus, ķēves kumeļus, no olas izšķiļas pūku cālis, no pumpura ābeles augļa zieds, viss dzimst un aug un vairojas no jauna, aizvien tikai uz augšu, kuplāki un bagātāki, un dzīvā kalna galā Marija kā daudzlapaina puķe. Apkārt rijīgi dūks melnu mušu bari, dunduri un lapsenes — mantas tīkotāji, glaimotāji, mānītāji — nakts ēnās slapstīsies grēka prieka izsalkuši melni vilki, luncinās astes, pāri karstām mēlēm vels mīlestības elsas.

Hi, bet suņi — plēsīgi, dzirdīgi, redzīgi, mugurkaulam pievilktiem bada tukšuma vēderiem — tie sargās! Katru, kas nāks par tuvu, saplosīs gabalos. Neviens netiks Marijai klātu. Neviens, kamēr Līzbetes acis spēs pacelt plakstus! Lai Līzbetes dzīves kļūdas vairs neparādās Marijas dzīvē. Gan viņa zinās, kā meiteni aizgriezt no cilvēku liškībām un ļaunuma, no asiņu balss māneklībām. Marija būs Līzbetes dzīves galam jauns sākums. Bez ēnu sākums.

Putnu mamma novērsa skatu baltajai zemei, kurā neredzēja vairs ne rudens lapu, ne šļūcīgi mīto pēdu.

Rīklē kā asaka durstījās ass smiekls.

PIRMĀS DAĻAS BEIGAS

vētkos!

JAUKI TAS BIJA . . .

DRABIŅŠ ZVIEDRIJĀ

redzētu, ka Jaunsudrabiņa tēls ieguvis leģendas spožumu. Visu 50 bērņuku acis skatīja viņu kā kādu burvestību — tik nesaprasts un savāds bija viņu skolotāju satraukums tai dienā. Un mēs, tie nedaudzie pieaugušie, arī jutām tādu kā pārvērtību. Mēs nebijām vienā no vecākajām Zviedrijas pilsētām, bet gan kādā Latvijas nostūrī, kādā ar meijām un zāļēm un puķēm pušķotā lauku šķūnī, kur bija sanākuši viņa pagasta ļaudis uz pamatskolas svētkiem, kuŗus pagodināja arī viņš — dzejnieks no tālās Rīgas.

Pēdējo reizi es viņu redzēju Vesterosā, kur viņu apņēma provinces nopietnā un svarīgā svinība. Viens otrs bija braucis tālu gaisa gabalu, lai šo trešdienas novakari pārvērstu par svētku vakaru. Tur bija ļaudis no visādām zviedru mazpilsētām, ļaudis, kas nocietinājuši sevi šejienes akmens tvirtumā, dzīvodami svešnieku ieslēgtā ikdienā. Bet viņi atmaiga un iestarojās no viņa rāmās mirdzēšanas, kļuva domīgi, sekodami kritiķa J. Rudzīša analizei par viņu un viņa darbiem, un cēlās pašapziņā, kad viņa znots Šteplers, sveštautietis būdams, mācīja mūs mūsu pašu vārdus saprast.

Mēs atstājām viņu naktī, tumsā, lēnprātīgā un maigā augusta naktī, un līdz rīta svīdumam šī nakts dzirdēja latvisku dziedāšanu. Tā dziedāt var tad, ka dvēseles ieskaņotas, un to bija darījis Jaunsudrabiņš, jo kviešu druvu briedumā blāvoja Aijas vasara un bērzu trauslie zari rakstīja Rasmas stāstu mēness vizmā. Jā, tas bija tad Zviedrijā, kad Jaunsudrabiņš te bija.

Rasma Roga

Tikai lidojošas illūzijas

Lidojošo šķīvju parādība neesot nekas jauns izteicies astronoms Levits. Jau tas vien, ka cilvēki „lidojošos diskus" redzējuši lidojam taisnē, tad vertikāli un cik-cak, parādību tuvina gaismas refleksam, halucinācijām, kas pazīstamas tuksnešainos apvidos. Zinātniski pētījumi planitārā pasaulē gan nav pilnīgi, bet pētījumi nenoliedzami norādot, ka paklīdušie „diski" ir vairāk avīžnieku izgudrojums un tukša sensācija. Mistiskas parādības konstatētas laiku pa lakam un pazīstamas kopš gadu simteņiem, taču nekāda marsiešu „invāzija" nav notikusi. Līdzīgas „apakštases" un mistiskas illuzijas priekš daudz gadiem Teksasā novērojis Harvardas universitātes profesors Mencels. Viņš parādības izskaidro ar astronomiskām temperātūras maiņām un, atblāzmu, sevišķi virs plašiem ūdeņiem. Dabas refleksi ir tik fenomenāli, ka mūsdienās nav iespējams šīs parādības formulēt. Direktora Levita teorija par gaisa un gaismas formācijām stratosfairā pierāda tās evolucionāro būtību. Noskaidrošanai konstruēta kombinēta nošķeltas piramidas gaisa caurule, pa kuras vienu galu zem kompresijas pludina diferencētu gaisu. Gaisa kanālī, gaisa strāvas maksimālam spiedienam strauji atbrīvojoties, ar milzīgu ātrumu izšaujas rotējošās „apakštases" veselām formācijām. Lidojošiem diskiem vajadzīgs iekļūt kādā gaismas refleksā, un aina fiksējas kā foto platē. Līdzīgas parādības var notikt tikai stratosfairā, jo, ja tās notiktu citādos apstākļos, universumā, tās mūsu redzei nebūtu piejamas.

nemaz nebūtu sniegs, kas aizklāj pēdas . . .
k tas ir sniegs? — Nē taču. Balti bideleti
uteklis uz putekļa, grauds uz grauda, maiss
gulst auzu un zirņu kārtas, tām pāri ļumi-
ecīgi siveni, govis, zirgi, spoži arkli un ecē-
lādes, podi un spaiņi, pilni maizes, grau-
sta, žāvētas un sālītas gaļas, mandeļu gar-
un bišu rūpīgi sanestā medus. Un atkal
ar saulē balināta linu audekla un pelēkas,
nalas baķiem, asas sviedru smakas, vasaras
itu vilna, spilvenos bāžamas zosu dūnas —
vētīgu nakšu miega stundām.
graudu maisiem sāk dīgt jauni asni, vīties
ni. Govis izmet teļus, ķēves kumeļus, no
pūku cālis, no pumpura ābeles augļa zieds,
aug un vairojas no jauna, aizvien tikai uz
i un bagātāki, un dzīvā kalna galā Marija
na puķe. Apkārt rijīgi dūks melnu mušu
un lapsenes — mantas tīkotāji, glaimotā-
nakts ēnās slapstīsies grēka prieka izsal-
lki, luncinās astes, pāri karstām mēlēm vels
as.
suņi — plēsīgi, dzirdīgi, redzīgi, mugurkau-
em bada tukšuma vēderiem — tie sargās!
āks par tuvu, saplosīs gabalos. Neviens ne-
ilātu. Neviens, kamēr Līzbetes acis spēs pa-
! Lai Līzbetes dzīves kļūdas vairs neparādās
ē. Gan viņa zinās, kā meiteni aizgriezt no
oām un ļaunuma, no asiņu balss māneklībām.
izbetes dzīves galam jauns sākums. Bez ēnu

mamma novērsa skatu baltajai zemei, kurā
irs ne rudens lapu, ne šļūcīgi mīto pēdu.
asaka durstījās ass smiekls.

PIRMĀS DAĻAS BEIGAS

PAZIŅOJUUMI

30. augustā, plkst. 14 Beach stadionā TLSK rīko otrā riņķa korespondences sacensības vieglatlētikā.

LSAK 13. septembrī Toronto rīko atklātās Kanadas meistarsacīkstes vieglatlētikā vīriešiem un sievietēm.

JUBILEJAS SACĪKSTES

Lietus, kas sākās pirms V. Tetera un K. Brasliņa jubilejas sacīkšu sākuma vieglatlētikā, nepārtraukti lija visu sacensību laiku. Tikai vakarā, kad sportisti pulcējās vienkopus, lai godinātu jubilārus, tas pārstāja.

Tomēr nepārtrauktais lietus nespēja atbaidīt ne sportistus, ne arī skatītājus.

Saprotams, ka pielijušais un slidenais laukums visumā nedeva iespēju sasniegt gaidītos rezultātus, tomēr tika laboti divi Kanadas latviešu rekordi. Tos sasniedza V. Teteris trīssollēkšanā, aizlēcot 12,49 m, un lodes grūšanā A. Bergvalds — 13,21 m. Tas norāda, ka mūsu vieglatlēti ir labā formā un nākošās sacīkstēs varam gaidīt krietnus sasniegumus.

Kā pirmie kluba saimes vārdā jubilārus sveica sportisti, pasniedzot rozes.

Jubilāriem par godu rīkotajā azaidā TSLK priekšnieks E. Šteinhards tos apsveica un pasniedza albumus.

LSST vadītāja vietnieks R. Kadiķis nesa A. Mauriņa un LSST sveicienus, kā arī pasniedza katram pa grāmatai.

Kanadas latviešu sporta vadītāja R. Plūmes, LSAK, Ontario apg. vadītāja un Latviešu YMCAs kluba vārdā sveicienus nesa Z. Zentiņš.

Apsveicējiem sirsnīgiem vārdiem pateicās jubilāri V. Teteris un K. Brasliņš.

Pēc tam J. Ādminis šīs sezonas vieglatlētikas sacensību uzvarētājiem pasniedza diplomus.

Interesanti atzīmēt, ka atkal tālo ceļu no Bufalo bija mērojuši brālis un māsa Lasmaņi, kas gan auto klizmas dēļ nokavēja sacīkstes. Dalībnieku vidū redzējām arī izcilo igauņu šķēpmeti Moku, kas savainotas rokas dēļ nestartēja savā speciāldisciplīnā.

Sacensību techniskie rezultāti vīriešiem:

100 m — Skrastiņš — 12,0 sek., Teteris — 12,0 sek., Brasliņš — 12,2 sek., 400 m — Treimanis — 55,3 m, Brasliņš 57,4 m.; augstlēkšanā — Bergvalds — 1,65 m, Bernats — 1,60 m; tāllēkšanā — Teteris — 6,05 m, Mackars — 5,83 m, Treimanis — 4,99 m; trīssollēkšanā — Teteris — 12,49 m, Mackars — 11,57 m, Skrastiņš — 11,12 m, Bernats — 10 90 m; lodē — Bergvalds — 13,21 m, Moks — 12 99, Zaķis — 10,92; šķēpa mešanā — Bernāts — 49,87 m, Miķelsons — 48,11 m, Bergvalds — 45,76m, Voitans — 38,76 m; disks — Bergvalds — 39,95 m, Moks — 38,41, Zaķis — 34,99 m; veserī — Bernats 36,08 m, Zaķis — 31,14 m.

SIEVIEŠU SACENSĪBĀS

60 m Ādmine — 8,8 sek, Apene 10.0 sek; augstlēkšanā — Tora 1.305 m; Āmine — 1.29 m; Apene 1,15 m; tāllēkšanā — Ādmine — 4,37 m.

PATEICĪBA

Sportiska pateicība par jaukajiem brīžiem, laba vēlējumiem un balvām jubilejas rīkotājiem un visiem, kas mūs atcerējās.

V. Teteris un K. Brasliņš.

„RĪGAS PANĀKUMS

Ruānas — Norandas apgabala basketbola meistars Rīga, kurā visi spēlētāji ir latvieši, uzvarējuši Ņujorkās amerikāņu vienību Eddie — Rossi 32-24 (18-18).

Punktus guva: Ozoliņš 10, Šperliņš 8, Lukovskis 6, Štāls 4, Lubņevskis, Blaubergs un Kroders 0.

TREIMANIS — HAMILTONAS PILSĒTAS IZLASĒ

Hamiltonietis Treimanis startēja Niagarā Hamiltonas pilsētas izlases vienībā 4 x 400 jardu stafetē. Hamiltonas vienība guva pirmo vietu.

880 jardu skriešanā Treimanis guvis uzvaru ar laiku 2:08 min.

KAZLOVSKIS KAŖAVĪRA GAITĀS

Grand Rapidas latviešu labākais basketbolists A. Kazlovskis iesaukts ASV armijā.

Vācijā Kazlovskis spēlēja Valkas nometnes un vēlāk sardžu rotas Viesturs basketbola vienībās.

ČIKAGAS VIENĪBA VIESOSIES TORONTO

TLSK saņēmis Čikagas volejbolistu pieteikumu viesu spēlēm Toronto. Čigakiešu izraudzītā datumā — 30. augustā sacensības nevar noturēt, tādēļ ievadītas sarunas par vēlāku, vienībām pieņemamu datumu. Cik paredzams, volejbola turnīrā piedalīsies 4 vienības.

DROBNIJS PĀRSPĒJ SEDGMANU

Visiem par pārsteigumu Francijas meistarsacīkstēs tenisā čechs Drobnijs finālā pārpsējis pasaules labāko tenisistu Sedgmanu.

Francijas meistarnosaukumu arī pagājušā gadā ieguva Drobnijs.

Latviešu rakstniecības vecmeistara
75 GADU JUBILEJAS IZDEVUMS
ART. BĒRZIŅA MONOGRAFIJA
JĀNIS JAUNSUDRABIŅŠ
296 lpp., ar 23 attēliem uz krīta papīra.
Apgāda Ziemeļblāzma glīts izdevums.
Brošēta $3,25, iesieta $4,25
Pieprasiet apgāda galvenam pārstāvim
OĻĢERTA DĪĶA
LATVIEŠU GRĀMATNĪCA
R. 2 WAVERLY, OHIO, USA

Apgāds IMANTA sāk izdot
Prof. A. ŠVĀBES un prof. K. STRAUBERGA redakcijā
LATVIEŠU TAUTAS DZIESMAS

Šajā darbā būs apvienotas Latvju Dainas ar latviešu folkloras krātuves savāktajām Tautas dziesmām. Darbs iznāks 12 sējumos. Katra sējuma ievadā latviešu zinātnieku raksti par latviešu tautas dziesmām. Ik sējums aptvers 500—600 lpp., un iznāks katru 2. mēnesi. Pirmais sējums iznāk augusta beigās

Apgāds IMANTA lūdz pieteikties ikvienu, kas vēlētos iegādāties Latviešu tautas dziesmas. Šis pieteikums nav saistīts ne ar kādām iemaksām. Iemaksas izdarāmas pirms katra atsevišķa sējuma saņemšanas

Piebilstam, ka subskribenti saņems Lt. dz. par ievērojami lētākām cenām, nekā šis darbs būs pērkams brīvā tirgū, bez tam visu subskribentu vārdi būs pievienoti izdevumam

PIETEIKUMI PIESŪTĀMI TIEŠI APGĀDAM
I M A N T A
POSTBOX 292, KOBENHAVN, V. DANMARK

Vai vēlaties pirkt vai pārdot kādu namu?
Ļaujiet palīdzēt Jums! Mūsu rīcībā pārdošanai ir simtiem namu šajā pilsētā, daudzi uz atvieglotiem iemaksas noteikumiem
ANTONS J. PASTARS
982½ YONGE ST., TEL. MI 7338
VAR ZVANĪT NO PLKST. 5 PP. LĪDZ 12 NAKTĪ
sestdienās un svētdienās visu diennakti
PĀRSTĀV **ARTHUR H. KIVINEN**
MEMBER OF TORONTO REAL ESTATE BOARD
725 Dovercourt Rd, Real Estate Office. Tel. KE 5821 and
(249) 38 Lawrence Ave W. Toronto, tel. MO 5464

Amerikāņu un visu eiropiešu receptes apstrādā augsti kvalificēti eiropiešu un kanadiešu reģistrētie farmaceiti, speciālisti

Mēs pagatavojam un izsūtām medikamentus uz visām pasaules malām. Sainīšus aizjūras zemēm iesaiņojam sevišķi rūpīgi un pareizi noadresējam.

Mēs sedzam nodotiem pasūtinājumiem visus pasta izdevumus, maksājam nepieciešamās muitas nodevas, kā arī kārtīgi izpildām vajadzīgās muitas deklarāciju papīrus.

Mūsu krājumā atrodas visādas zāļu tējas, Celsija termometri un arī visi Eiropas medicīniskie preparāti.

IEVĒROJIET MŪSU CENAS:
STREPTOMYCIN — $0.75 gramā, AKNU PREPARĀTS $7.00 par 10 injekcijām, PENICILLIN — $3.95 par 10 injekcijām, 3 milj. vienības.

Mēs sedzam pasta izdevumus par sūtījumiem uz visām pasaules malām

Tagad RIMOFON ir dabūjams — un mēs izsūtām uz jebkuŗu pasaules malu.

Mūsu aptieka ir vienīgais šāda veida veikals Amerikā, līdzīgi jūsu dzimtenes aptiekai, tikai medicīnas bikses, elastīgās zeķes, visāda veida jostas ir izgatavotas pēc noteikta mēra.

Mēs piemērojam un izpildām briļļu receptes.

VISLABĀKĀ VĒRTĪBĀ — VISLABĀKAIS PAKALPOJUMS
S T A R K M A N C H E M I S T S
Kanadas lielākā aptieka
463 BLOOR St., W, TORONTO, ONT.

IZDODAMA
MĒBELĒTA VAI NEMĒBELĒTA ISTABA
kungam ar pilnu pansiju un garāžu. 933 Dufferin St. starp College un Bloor. Apskatīt katrā laikā.

LITERĀRS NOTIKUMS
Iznākusi lielā vēst. romāna MĀRA MOSTAS, II grāmata
GAIĻI PUSNAKTĪ
384 lpp. Cena broš. $3,40, ies. $4.—.
Krājumā vēl MĀRA MOSTAS, I grāmata
POĻU DUMPIS
388 lpp. Cena broš. $3,50, ies. $4.—.
Par A. Rupaiņa lielo darbu J. Rudzītis laikr. LATVIJA raksta: „tas ir lieldarbs, kāda par pārējās Latvijas atmodu nav..."
Vēl vairāk uzteiks II grāmatu.
Mūsu nākošās grāmatas būs ilgi gaidītie
R. BLAUMAŅA
KOPOTIE RAKSTI
5 sējumi, pāri 1500 lpp., cena broš. $15.—, ies. $18.—.
Vēl var pasūtināt. Blaumaņa RAKSTI brīvā pārdošanā nebūs.
Krājumā visu apgādu jaunākās grāmatas un daudz citas.
L. LIBERTS
EUROPEAN SIMPHONY $9,50

LATVIEŠU RAKSTĀMMAŠĪNAS
SMITH and CORONA, Silent $105,67
Šveices HERMES — Baby, Rocket 74,50
Atviegloti maksāšanas noteikumi, pēc katra iespējām.
Kanadas pasūtinājumus izpildīsim no Kanadas fabrikas, ar ko atkritīs muitas grūtības.

DR. J. KAROLS
pieņem
HAMILTONĀ
78 George ielā
Telef.: 3-5538
Ar 1. oktobri Toronto.
(296)

AR TIKAI $10.00 IEMAKSU
Jūs varat iegūt jaunu un modernu
R A K S T Ā M M A Š Ī N U
ar vai bez latviešu taustiņu iekārtas
ALEKSANDRS KĀNBERGS
596 Sherbourne St., Toronto.
Tel.: RA 7149 (204)

S. VASARAJA
transporta uzņēmums
»BALTIC CARTAGE«
and MOVERS

izdara transporta pakalpojumus katrā laikā. Tel. OL 1403, Toronto

VAJADZĪGS AGENTS
pārdošanai pēc mēra pagatavotām virsdrēbēm Toronto un tās apkārtnē. Alga un komisija.
Pieteikties
ALEXANDER CLOTHES
318 Adelaide St. W.
Toronto

GRĀMATAS,
laikraksti, latviski ādas izstrādājumi, rotas, audumi
Pieprasiet katalogu
P. AVOTIŅŠ
854 BATHURST ST., TORONTO
TEL. KE 0621
Lotus puķu namā II. stāvā
(335)

Latvijas amata meistara
J. K R E I Ļ A
FOTO DARBNĪCA
izdara uzņēmumus iepriekš pieteiktus pa tālruni
PIEŅEM REMONTĀ
FOTO APARĀTUS
FILMAS ATTĪSTA UN KOPĒ
TEL. GE 0756
445 PAPE Ave, TORONTO

Piektdien, 29. augustā, plkst. 8.30
no jauna dekorētā grandiozā
MASARIKA HALLĒ
212 COWAN ST., TORONTO.
(ar Queen vai King tramv. līdz Cowan St.)
LIELS DEJU VAKARS
Pirmoreiz piedalās deju ansamblis „SAKTA"
IZCILI LABS ORKESTRIS
DAŽĀDI ATSPIRDZINĀJUMI
Galdiņi rezervējami
pa tel.: LA 4028
DV TORONTO NODAĻA
T.L. SPORTA KLUBS

MANN AND MARTEL
REALTORS
1663 Bloor St. W.
Nekustamus īpašumus pērkot vai pārdodot,
griezieties pie mums. Mēs jums varam piedāvāt mājas par dažādažādām cenām, lielā izvēlē pilsētas centrā un apkārtnē.
Laipnus paskaidrojumus sniedzam katru dienu (neizslēdzot svētdienās no pl. 9,00 no rīta līdz pl. 10 vakarā.
PĀRSTĀVIS
VOLDEMĀRS PUTNIŅŠ
Telef.: OL 1106

Dr. H. S C H L E I F E R
bijušais Vīnes hospitāļu ārsts ar ilggadīgu praksi
Pieņem
583 Bathurst St., Toronto,
Tel. RA 6210 (294
Augustā nepieņem

IZDODAMAS 2 mēbelētas istabas ar gāzes plīti. Bathurst — Dupont rajonā. Zvanīt Toronto, OL 3954. (382)

LABI MĒBELĒTAS istabas izdodamas klusā mājā. Tel. Toronto — GL 3949. (373)

IZDODAMAS 2 atsevišķas istabas ar vai bez mēbelēm. Vārīšanas iespējas. Garāža. Toronto, tel. — RI 2256. (379)

IZDODAMA mēb. ist. ar ērtībām un mazu virtuvi.
Pieprasīt pa tel.: Toronto GL 8761. (392)

IZDODAMA liela nemēbelēta istaba apakšstāvā precētam pārim, ar virtuves lietošanu.
Zvanīt Toronto, RO 2936. (386)

IZDODAMA mēbelēta istaba ar vārīšanas iespēju 188 Davenport Rd. Toronto, MI 5295. (370)

LIELA MĒBELĒTA istaba izdodama vieniniekam, ar vārīšanas iespējām. Zvanīt EM 4-8614, Toronto. (393)

LABĀ RAJONĀ izdodama istaba 1 vai 2 personām, vārīšanas iespējas, silts ūdens.
MI 4842, Toronto. (394)

IZDODAMAS labi mēbelētas istabas ar virtuves lietošanu, vienmēr karsts ūdens, laba satiksme un tuvu iepirkšanās veikali.
Zvanīt pēc pl. 5 vakarā MI 6402. Toronto. (388)

MĒBELĒTA istaba izdodama ar virtuves lietošanu (Pape un Riverdale Ave stūrī). Tel.: Toronto — GE 0756 (280)

UZMANĪBU MĒBEĻU PIRCĒJIEM!
Vai Jūs jau esat izsekojuši
T. EATON Co. COLLEGE ST. VEIKALĀ 4. stāvā
augusta mēneša mēbeļu izpārdošanas cenām, kas Jums dod ietaupījumus no 20 līdz 40%. Pārdodam uz nomaksu uz vēlēšanos bez iemaksas. Sekojiet sludinājumiem dienas avīzēs. Savus pakalpojumus godājamiem pircējiem piedāvāju ikdienas no plkst. 9—5 (esmu pusdienās no 1.30 līdz 2.30)
AUGUSTĀ VEIKALS SESTDIENĀS SLĒGTS
NIKOLAJS MEDNIS, tel. darbā TR 1133, mājās HY 5175
(355)

Toronto igauņu orķestris spēlēs **DEJU VAKARĀ**
piektdien, 29. augustā, pl. 8 vakarā Toronto Ungāru namā, 245 College ielā.
ATSPIRDZINĀJUMI. Ieejas maksa: kungiem $1.—, dāmām $0.75

«LATVIJAS AMERIKĀ» pārstāvji:

Visas DV apvienības, nodaļas un kopas ASV un Kanadā.

2. ASV:

A. Lācis, 1800 E. 18th, St., Brooklyn 2?, N. Y. Tel.: Deway 9-3280.
A. Augstums, 1634 N. Str., Lincoln, Nebr.
A. Bīlmanis, 5710 64th Pl., East Pine, Riverdale, Md.
M. Bluķis, c/o Mr. Knopflo, 824 Boehlke St., Saginaw, Mich.
Ed. Dobelis, 503 2nd Street, N. W. Waverly, Iowa.
O. Dīķis, latviešu grāmatnīca, R. 2, Waverly, Ohio.
P. Dubovics, Quaker Lane, Hyde Park, New York.
Arvids Eglītis, 2123 - 24th Ave, So., Minneapolis, Minn. Tel. GE 7423.
K. Irbenieks, 4937 Mead Ave, Cleveland 27, Ohio.
J. Kājiņš, 600 Tremont St., Boston, Mass.
Rūd. Krafts, Zion Lutheran Church Dalton, Minn.
R. Krūklītis, Latviešu grāmatnīca, 1109 E. Grand River Ave, East Lansing, Mich.
Jānis Lazdiņš, 3710 N. Meridian St., Apt. 224, Indianapolis 8, Ind.
Jānis Miķelsons, 67, Mercella St. Boston — Roxbury 19, Mass.
A. Ozoliņa, 1635 N. Orchard St., Chicago, Ill.
A. Punka, 1417, Park Road N.W. Apt. 4, Washington 10, D.C.
J. Paucītis, 2116 North Capitol St. Wash, D. C.
V. Puriņš, 1043 Baldwin S. E., Grand Rapids, Mich.
J. Runiķis, 6226 20th Ave, N.E., Seattle 5, Wash.
Jullijs Sakne, grāmatu un laikrakstu apgāds, 537 James Str., Syracuce, N. Y.
J. Soboļevskis, 2711 „W." St. Lincoln, Nebraska.
G. Šmita grāmatnīca, 19 Prospect St., Poughkeepsie, N. Y.
J. Upesleja, 2518 N. 12th. Str., Milwaukee 6, Wiskonsin.
Miss Biruta Ziemiņa, 920 W. Lovell St., Kalamazoo, Mich.
T. Tērauds, c/o Mr. H. Hamilton, 7151 Euclid Rd. Cincinati 27, Ohio.
Rev. J. Turks, 1231, W. Lowell St. Kalamazoo, Mich.
Jāņa Zabaka grāmatnīca, 1216 Bonita Ave, Berkaley 9, California.

3. KANADĀ:

P. Avotiņš, 854, Bathust Str., Toronto. Tel.: KE 3684.
I. Batraks, P. O. Box 1066 Sta. C. Toronto 3, On.
A. Cauka, Latviešu grāmatnīca, 1140 Richmond Str., London, Ont. Tāl. 3-8644 W.
Mr. J. Celms, 849 Mc Rae St., Niagara Falls, Ont.
„Daugavas Vanagu" grāmatnīca, 123 Huron St., Toronto, Ont.
V. Dreifelds, grāmatnīca, 91 Poplar Ave. Kirkland Lake, Ont.
Olģerts Gebauers, 37 Strathcona Ave, So, Hamilton, Ont.
E. Jurševskis, 608 York St., Hamilton, Ont.
A. Kānbergs, Rakstu un darbu pakalpojumu birojā, 596 Sherbourne St., Toronto. Tel.: RA 7149.
Viļis Kajiņš, 21 Denison Rd. West, Weston, Ont. Tel. CHerry 1-2069
Mr. V. Kārkliņš, grāmatnīca, 127 Regent Str., N. Sudbury, Ont.
A. Kalniņš, Muskoka Sanatorium P/O Muskoka, Ont.
V. Kopels, 609 Yong Str., Art Handicraft, Toronto, Tel. PR 4596
Marta Kuncāns, 47, Beulah Ave, Hamilton, Ont.
Arturs Ķivītis, Hurdman's Bridge, Box 164, Ottawa, Ont.
L. Lidums 27 Wiley St., St. Catharines, Ont.
Puķu veikals „Lotus", 854 Bathurst St. Toronto, Tel. KE 389.
K. Skuja, 20 William St., W. Waterloo, Ont.
Mrs. Leonija Ozolkalne, 460 E. 6th Ave., Vancouver, B.C.
V. Ziediņš, Latviešu grāmatnīca, 98 Morse St., Toronto, Ont.
Otto Zilkalns, 6745 Cote St., Luc Rd. Apt. 3. Montreal.

3. Vācijā

Andrejs Ozoliņš, Apgāds un grāmatnīca, (24b) Eutin/Holst., Rettberg—Kaserne.
Mr. V. Pomeinieks, „DV grāmatnīca", Wilhelmsburg, B 1—6. 14a Ulm/Donau.
Abonēšanas maksa: 1 mēn.: DM. 4.-
3 mēn.: DM 11.-

4. Anglijā

Daugavas Vanagu Fonda grāmatnīca, 72 Queensborough Terrace London W2
Abonēšanas maksa: 1 mēnesis 7/-
3 mēneši 20/-

5. Francijā:

Madame K. Birzniece, 31 rue de Seine, Paris 6.
Abon. maksa. 1 mēn. 400 franki
3 mēn. 1000 franki

6. Dānijā:

Mr. K. Reimanis, Box 292, Koobenhavn, Danmark.
Abon. maksa: 1 mēn.: 4,50 D. Kr.

7. Zviedrijā:

Mr. A. Kroders, Karlavägatan 3, I. Stockholm K, Sweden.
Abon. maksa: 1 mēn. 4 Zv. Kr.

8. Austrālijā:

DV Sidnejas nodaļa, Mr. E. Lielkājis, 35 Robb St., Revesby, NSW.
Abon. maksa: 1 mēn. 8 šiliņi.
Mr. E. Liepiņš, 6 Boorees ST. Lidcombe, Sydney, N. S.
Mr. A. Priedītis, grāmatnīca „Rīga", 74 Judd St., Mortdale, Sydney.

9. Venecuelā:

Mr. J. Henkuzens, Urban. Michelenai S.— 14, Valéncia.
Abon. maksa: trimstris 15,40 bol.

Laikrakstam „LATVIJA AMERIKĀ"
123 HURON ST. TORONTO, ONT., CANADA

Lūdzu izsūtiet man laikrakstu Latvija Amerikā ....
līdz .... uz .... mēnešiem uz šādu adresi:
Mr, Mrs, Miss ....
....
Pievienoju money orderi, čeku vai skaidrā naudā $ ....
.... abonementa uzsākšanai — pagarināšanai.
(Nevajadzīgo svītrot)
Paraksts ....

Visi mūsu laikraksta abonenti un pārstāvji lūgti kārtot savus maksājumus tieši ar apgādu Daugavas Vanags, 123 Huron St., Toronto, Ont.

BAZNICAS ZIŅAS

Ņujorkas latviešu dievkalpojums 31. augustā, pl. 11,15 Betlēmes baznīcā. Māc. R. Zariņš.

Detroitas (Mich.) Kristus ev. lut. latviešu draudzes dievkalpojums notiks 7. septembrī, pl. 2 pp. Christ Evangelical Lutheran Church, Trešās un Filadelfijas ielu krustojumā. Prāvests Alberts Birnbaums.

DIEVKALPOJUMI KANADĀ

Archibīskapa pārstāvis A.Skrodelis (jaunā dzīves vieta) 99 Herkimer Street, Hamilton, Ont.). t. 70136). **Sadberijā**, 31 augustā, 1 pēc pusdeinas Sv. Jāņa baznīcā, (238 Pine Str.) pēc dievkalp. ref. „Ņufaudlenda un turienes latviešu dzīve".

Māc. A. Lūsis (50 Dewson Str. Toronto, Ont. t. LO 2510) Toronto sv. Jāņa b., 274 Concord Ave) 31. aug. pl. 4 pp. dievkalpojums.

Braucu uz rietumu piekrasti caur Edmontonu
Jauns auto.
Meklēju līdzbraucēju, vēlams ar auto vadītāja tiesībām.
Uzdodiet telef. numuru šī laik raksta redakcijā WA 0792. (391)

Māc A. Čops (118 Isabella Str. Toronto, Ont. tel. MI 1873, baznīcā PR 1563, Toronto Sv. Andreja b.) 31. aug. dievkalp. nebūs. 7. sept. dievkalpojums pl. 11 no rīta.

Māc. E. Pavasars (1139 Cannon Str. E. Hamilton, Ont. t. 93410). Hamiltonā, 31. aug., pl. 7 vakarā dievkalpojums Trīsvienības b-cā (18 Victoria Ave, So).

Māc. K. Avotiņš (1091 W. 8th Ave, Vancouver 9, B. C.) Vankuverā, 31. aug., pl. 5. pp. dievkalp.

Archibīskapa pārst. A. Skrodelis

TORONTO BAPTISTU draudzes dievkalpojums Svētdien 31. aug. pl. 17, Walmer Road bapt. bazn telpās. Māc. R. Eksteins.

NOTIKUMU DEGPUNKTĀ

TIE PAŠI VĒŽI

Ar skaļām sarkanās preses un radiofonu fanfarām pavēstīts paziņojums, ka 5. oktobrī Maskavā sanāk Vissavienības komūnistu partijas kongress. Tas nenāk negaidīts. Nepārsteidz. Pat otrādi — labi piedresētās komūnistu kārtības un taktikas pazinēji Rietumos, šo paziņojumu gaidīja jau labi sen. Starp rindām to solīja arī paši sarkanie dižgari. Pat Maļenkovs, kas šķiet stāv visciešāk blakus pašam Kremļa lielbiedram, pirms laba laika spriža teica, ka tiekot izstrādāts partijas reorganizācijas plāns. Tālab sabiedrotie jau arī izkalkulējuši savos aplēsumos eventuālās pārmaiņas Rietumu un Austrumu attieksmēs, ja kādas nāktu.

Nepārsteidz arī tieši pārsteigšanai citkārt noderīgais paziņojums, ka likvidēs polītbiroju. Tā vietā stāšoties īpašs partijas kongresa prezidijs. Dzirdot šo „pārkristīšanu“, atmiņā pavīd vairākkārtīgā čekas nosaukuma maiņa. Līdz ko šis cilvēku bendētavas nosaukums kļuvis nepopulārs, tā dod tai jaunu vārdu, kaut arī īstenībā nekas nav mainījies. Par prieku sabiedrotajiem, kaŗa dienās Kremlis oficiāli pat aiznagloja kominternu. Tas tomēr nepārtrauca savu darbu tik ilgi, kamēr, zūdot draudzībai ar bijušajiem sabiedrotajiem, atklāti uzlika jaunu izkārtni — kominforms. Vai nu būtu laiks nomainīt apsūbējušo vārdu ‚polītbirojs“, kas iedveš netīkamas trīsas ne vien pašā Krievzemē, bet arī cilvēkiem brīvajā pasaulē.

Iepriekšējais Vissavienības partijas kongress notika pirms 13 gadiem, tieši Otrā Pasaules kaŗa priekšvakarā. Ja kaŗa gados kongress nenotika, tad to vēl kaut kā varētu mēģināt attaisnot. Bet tas nesanāca arī pēckaŗa gados, kas nu jau septiņi Rietumu diplomāti tīksminājās ap atzinumu, ka Kremlis baidās sasaukt partijas varenos no visas „plašās dzimtenes“. Saskārušies ar rietumnieku ļaudīm, dzirdējuši par labāku dzīvi, paši to redzējuši, gana pārcietuši un varbūt kaŗa dienās vaļīgāk palaisti, daudzi kļuvuši pārdrošnieki. Tie sāktu paši domāt, varbūt pat runāt.

Ja nu tagad kongress tomēr sanāk, tad pamats spriest, ka kaŗa gados saradušies „pārdrošnieki“ ir novirzīti sānus. Tiesa, pēdējos gados Berija un viņa čekistu pulki ir naski strādājuši. No Sarkanarmijas rindām ir izravēti tie, kas sākuši apzināties, ka tieši armija ir bijusi tā, kas guva panākumus kaŗā. Nopietni brīdināti un ne mazums „nokārtoti“ ir dažādo valsts iestāžu vadītāji, lietpratēji. Arī no turienes vairs nepacelsies ne vārgs čuksts pret Kremļa dūri. Kongress var sanākt, jo ir nolikvidēti visi opozicijas mēģinājumi vai dīgļi un ir gādāts, lai nāves sirpis noripinātu galvas ikvienam, kas nākotnē mēģinātu domāt par opoziciju.

Kongress sanāk, lai ar liesmainiem sveicieniem, suniski pieglaudīgām rezolūcijām un boļševistiski vienprātīgiem balsojumiem iespiestu krievu komūnistu un nekomūnistu mutēs Staļina palīgu izteiktos plānus, kas līdz pilnībai nodod tētiņam diktātora varu. Staļina diktātūras nocietināšana ir šī kongresa galvenais uzdevums. — Atbrīvojot polītbiroju un nodibinot prezidiju, arī ērti un pat pieklājīgi izdarīt personālas pārmaiņas partijas visaugstākajā desmitī. Mazāk tīkamu, varbūt pastāvīgāk kļuvušu polītbiroja locekļu savlaicīga nomaiņa Staļinam ir daudz līdzējusi varas noturēšanā viņa raupjajā gruzīna ķepā.

Iepriekšējais kongress notika II Pasaules kaŗa priekšvakarā. Kas gan labāk par pašu Kremli zina, kad sāksies trešā kaŗa priekšvakars. Ja tas jau būtu klāt, tad kongress varētu būt vieta, kur uzticamākajiem no uzticamiem izdalīs pavēles, lai Padomju rūpniecība un saimniecība laistu darbā pilnu tvaiku un tā mēģinātu drīzāk panākt Rietumus, kas dažā labā ziņā iet tālu priekšā. Tā kongress liktu pēdējo robežstabu pirms trešā kaŗa sākuma.

Vēl nav zināms, vai Staļins pats runās kongresā. Bez viņa vissvarīgākā runa uzticēta Maļenkovam. Tas arī ir partijas reorganizācijas projekta autors. Šo un citu novērojumu iesvaidīti, amerikāņu diplomāti nebūtu pārsteigti, ja Staļins būtu izvēlējies Maļenkovu par savu vietnieku. Tuvākās dienas rādīs, vai Staļins viņu jau tūdaļ izvirzīs par premjēru, vai liks iecelt to tikai par jaunā prezidija priekšsēdi, kas nozīmētu, ka viņš ir augstākais aiz dzīvā Staļina un nākamais pēc Staļina nāves. Varbūt, ka gluži citā veidā Staļins liks saprast, ka Maļenkovs ir viņa izredzētais. Tā būtu novērstas savstarpējās cīņas par varu pēc Staļina nāves.

Šis kongress ir nozīmīgākais notikums komūnistiskās pasaules dzīvē pēc Otrā Pasaules kaŗa. Ja tas nesīs kādas pārmaiņas, tad nekādā ziņā komūnisms nekļūs baltāks. Kaut arī Kremlis tam licis sanākt milzīgu miera lozungu ēnā, tas gatavo kaŗu. Tie paši vēži, tikai vēl sarkanāki, vēl asākām knaiblēm, vēl atpakaļrāpulīgāki no patiesības.

V. P.

VAI IESPĒJAMA BALTIJAS ŪNIJA?

Poļu laikraksts Zviazkievec piedāvā Lietuvai, Baltkrievijai un poliski runājošai (?) Ukrainas daļai federāciju ar Poliju. Federālās valsts valoda būtu poļu. Arī augstie valsts amati vairumā paredzēti poļiem.

Kas ieskatās lietuviešu presē, būs novērojis, ka tur bieži un plaši tiek iztirzāti nākotnes Lietuvas robežu jautājumi. Lietuviešu profesori K. Pakštas un Z. Ivinskis domā, ka Austrumprūsijas apgabalam ar vienu miljonu iedzīvotāju, ieskaitot Kenigsbergas pilsētu, būtu jāpieder pie Lietuvas. Tā tas esot arī paredzēts Potsdamas 1945. g. līgumā. Tad Viļņa un tās apgabals paši par sevi, nav skaidrs cik tālu austrumu virzienā pievienojami Lietuvai. Ja izdotos atgūt starptautiski atzītās Lietuvas robežas: 1920. g. nosprausto Kerzona līniju austrumos un 1945. g. Potsdamas līniju dienvidos, — tad nākotnes Lietuvas platība būtu 98.100 kv. km ar apmēram 5 miljoniem iedzīvotāju. Pieņemot, ka vācu apdzīvotā Sudetija pieder Čechoslovakijai, ka vāciski runājošie austrieši nav vācieši, ka angliski runājošie īri nav angļi, tad, profesori domā, ka Lietuvas vēsturiskajiem apgabaliem ap Slonim, Naugardu un Volkoviškiem ar laika tecējumā pārslavotiem leišiem, kas tagad runā baltkrievu valodu, sauc sevi par tuteišiem un ir katoļi, loģiski būtu jāpieder pie Lietuvas.

Bet... Pēc prof. Pakšta ziņām, 1943. g. skaitīšanā ir pierādījies, ka 37 proc. no Viļņas pilsētas, vai 43 proc. no visiem Viļņas apgabala 756.230 iedzīvotājiem ir leiši, pārējie — poļi, baltkrievi, u. c. Pēc Viļņas un tās apgabala tiecas trimdas poļi, arī trimdas baltkrievi pretendē uz Viļņas apgabalu, mazākais uz Ašmenas un Svīru apriņķiem, kuros tikai 16.5 proc. iedzīvotāju ir leiši.

Lietuvai piederēja Klaipēda un tās apgabals ar apmēram 160.000 iedzīvotāju. Šim apgabalam bija sava autonomija ar zemes padomi, direktoriju un gubernātoru priekšgalā. Rīvēšanās starp leišiem un vāciešiem bija liela, it īpaši Hitlera laikā. Klaipēdas iedzīvotāji trimdas laiku vada Rietumvācijā. Klaipēdas leiši Vācijā izdod savu agrāko Klaipēdas laikrakstu Lietuvos Keleivis un Klaipēdas vācieši izdod agrāko laikrakstu Memeler Dampfboot. Pirmais laikraksts iestājas par Klaipēdas pievienošanos Lietuvai, otrs — Vācijai. Klaipēdas autonomās padomes priekšsēdis bija leitis Erdmanas Simonaitis, bet direktorijas priekšsēdis bija vācietis Dr. Otomars Šreibers. Viņi abi tagad Rietumvācijā. Simonaitis 4 gadus nosēdēja Hitlera koncentrācijas nometnē un par to saņēma pensiju no Rietumvācijas. Laikraksts Memeler Dampfboot uzaicināja „memellenderus“ rakstīt valdībai sūdzības, ka vācu tautas ienaidnieks saņem pensiju. Tas arī notika. Tiesā minētais Dr. O. Šreibers, kas tagad ir Rietumvācijas valsts sekretārs bēgļu lietās, liecinājis, ka E. Simonaitis bijis pret Klaipēdas apvienošanu ar Vāciju un tāpēc uzskatāms par valsts nodevēju. Rietumvācijas tiesa Simonaitim pensiju svītroja. Tā raksta leišu laikraksti.

Kā redzam, leiši ir diži uz savu pagātni un vēsturi, bet nākotnes Lietuvas robežu jautājums ir patiešām neapskaužams.

K. Pakštas, laikr. Nepriklausoma Lietuva, pieņem, ka Latvijas un Lietuvas 1921. gada robežas, iespējams, paliks negrozītas.

Latvieši un igauņi arvien pacilā Baltijas ūnijas jautājumu, bet tas nav novērots leišu presē. Arī pēc pēdējās diplomātu konferences Londonā tāda ūnija netika pieminēta. Rakstīja gan, ka konferencē tikusi izteikta vēlēšanās tuvāk sadarboties. Tas bija viss. 1569. gadā leiši ar poļiem parakstīja Ļubļinas ūniju, kas vēl tagad pēc 400 gadiem ir naida iemesls starp šīm tautām. Šajā ūnijas pārslavināšanas procesā leiši ir zaudējuši apm. pusi no Lithuania Propria (starp 1566.—1793. g.) territorijas un tautas. Aiz šā iemesla leišu tautas un valsts robežas ir nenoteiktas.

Negribētos ticēt, ka ūnija varētu dot kādu atvieglojumu Baltijas tautām. Kā atsevišķas tautas, tā ūnija nebūs spējīga pretoties ne Austrumiem, nedz Rietumiem. Mēs atceramies, ka viegli un īsā laikā tika sakautas lielas un vislielākās armijas. Ja ūnija nelīdz aizstāvēties, tad citur viņa tikai traucē. Nav iemesla pieņemt, ka tuvā pagātnē šāda ūnija būtu spējusi Baltijas tautām dot kaut ko labāku vai pasargāt no tagadējā likteņa. Ja Lietuvai ar Poliju pastāvēja robežu strīds un diplomātiskie sakari bija pārtraukti, tad latviešus un igauņus tas tieši neskāra. Ikvienā savienībā kāda tauta cenšas dominēt, uzspiest savu varu un valodu. Tā, piemēram, Pad. Savienībā krievi, Dienvidslavijā serbi, Čechoslovākijā čechi. Leiši savos laikrakstos, arī privāti un publiski ir uzsvēruši, ka ar igauņiem viņi saprotas daudz labāk kā ar latviešiem. Laikrakstos viņi mēdz Baltijas valstis rakstīt šādā secībā: Lietuva, Igaunija un Latvija. Tas nav ģeografiskā secībā. Kāpēc? Pastāv kāds apslēpts naids. Teiksim, ja tādā ūnijas parlamentā leiši ar igauņiem izveido kopēju fronti, ko tad var panākt latvieši? Baltijas atbrīvošanas gadījumā starp leišiem no vienas un vāciešiem, poļiem un baltkrieviem no otras puses tūlīt pacelsies Lietuvas robežu jautājums. Tas būs ļoti nepatīkams jautājums leišiem, bet ūnijas gadījumā visai Baltijai.

Par Eiropas ūniju dzirdams arvien mazāk. Lielas un mazas, zināmas un nezināmas tautas, raisās vaļā no visām saitēm ar citām: bavārieši grib būt neatkarīgi no Vācijas, mazā īru tauta atbrīvojās no Lielbritanijas u.t.t. Jādomā, ka tautieši dzimtenē būs izstrādināti un nomocījušies pa lielo Padomiju un „brālīgām“ republikām un par Baltijas kolchozu negribēs nekā dzirdēt, bet gan gribēs būt pilnīgi brīvi un neatkarīgi.

Jāņa Klīdzēja savienība ar Poliju un Ukrainu nozīmētu Baltijas tautu vēlreizēju pakļaušanu slavu vai tieši poļu virskundzībai. Poļi ir trešie imperiālisti Eiropā. To viņi pierādīja, pēc līguma parakstīšanas iebrukdami Lietuvā un okupēdami Viļņas apgabalu, izmantodami Vācijas spiedienu pret Čechoslovakiju, kad toreiz poļi tai atņēma Češinu. Poļu sauklis ir: Polija no jūras līdz jūrai. Kā pieminētie fakti rāda, Jānis Klīdzējs savā 1962. gada intervijā nepareizi izsakās, ka: „Šīm tautām vēl ir svēti solījumi, svētas goda normas arī polītikā.“ To nevar attiecināt uz poļiem; viņi bija pakļāvuši sev 7 milj. ukraiņu un vēl citas tautas. Izveidojot ūnijas, var izstrādāt ļoti demokratiskas konstitūcijas, arī Padomju Savienības „tēva“ konstitūcija nav slikta, jo republikas var iestāties un izstāties no ūnijas pēc patikšanas, bet praksē tā nav.

Pēc ūnijām nav jādzenas. Tās piedāvā, un ja neņem pretī, tad uzspiež. Ja polītiski ir atkal izdevība latvju tautai būt brīvai, tad lai to izmanto simtprocentīgi un paraugu lai atstāj nākošajām paaudzēm.

J. Strēlis

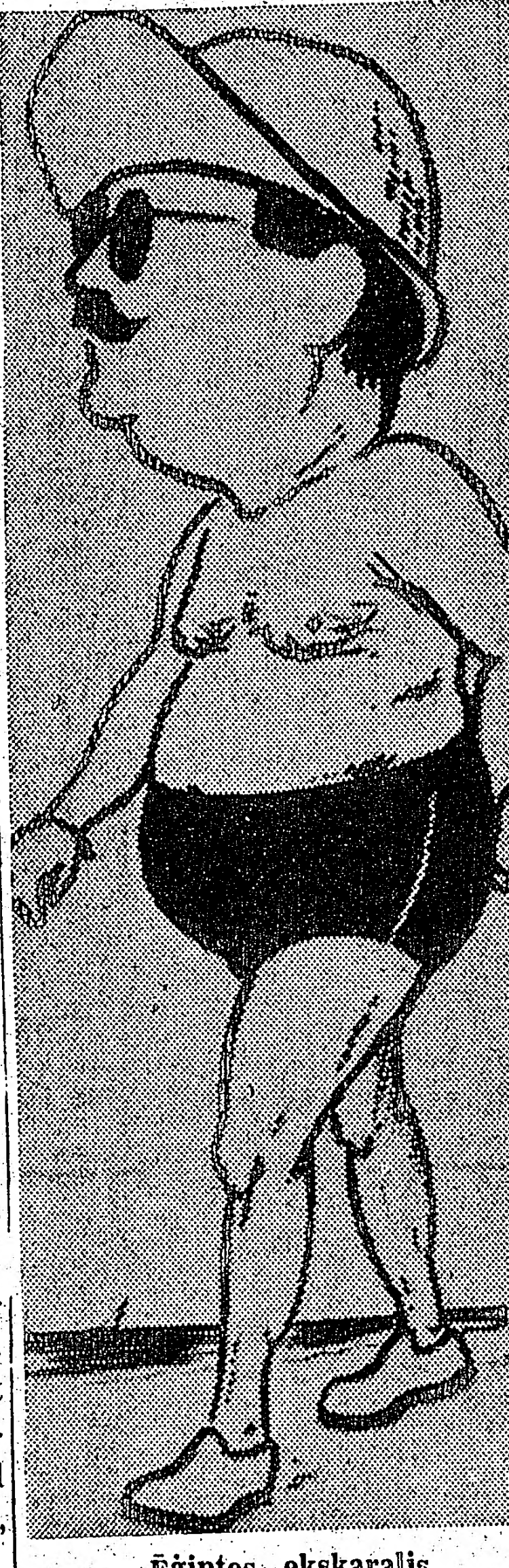

Ēģiptes ekskaralis
Kapri salā

Adm. Kerks vadīs cīņu pret komūnistu propagandu

Prezidents Trūmens iecēlis ASV bij. sūtni Maskavā admirāli Kerku par Psicholoģiskās Stratēģijas pārvaldes vadītāju. Pārvalde darbojas Nacionālās Drošības Padomes pārraudzībā un tajā ieiet ārlietu viceministrs Brjūs, aizsardzības viceministrs Fosters un Centrālās Izlūkošanas Aģentūras vadītājs ģen. Bedels Smits. Pārvalde formulē un koordinē ASV polītiku attieksmē uz psicholoģisko stratēģiju pret komūnistu propagandu visā pasaulē. Psicholoģiskās Stratēģijas Pārvaldei ir pakļauta Amerikas Balss.

Februārī adm. Kerku izraudzīja par vadītāju Amerikāņu Komitejā Krievijas Tautu atbrīvošanai. Šī komiteja ir privāta organizācija, kuŗas mērķis ir apvienot dažādās krievu trimdas grupas kopējai cīņai pret Staļina režīmu. Kerkam izdevās panākt vienošanos starp lielkrievu un citu tautību grupām, lai kopīgi izmantotu „Atbrīvošanas radio“ raidītājs, ko pašlaik ceļ Minchenes tuvumā un kas raidīs krievu, ukraiņu un citu Padomju Savienības tautu valodās. Kerkam daļēji izdevās izlīdzināt plaisu starp lielkrievu grupām un ukraiņu trimdiniekiem, kuŗi pārmeta Amerikāņu komitejai, ka tā atbalsta lielkrievu imperiālismu.

Adm. Kerks, stājoties jaunajā amatā, aiziet no Amerikāņu Komitejas. Viņa pēcnācējs vēl nav zināms.

*

Kāda nujorkiete ierīkojusi speciālus „apartamentus“ paklīdušiem kaķiem. Pirms „adoptēšanas“ viņa kaķus uzbaro un tad ieved „sabiedrībā“, ierādot sepārātistabas miniatūrmājās. Kaķu lēdija aizbildinās, ka paklīdušiem kaķiem neesot sava kluba un par tiem nerūpējoties nekāda līga, tāpēc viņa iekārtojusi kaķu pansiju. Šis gadījums atgādina kādu Rīgas kaķu patversmi Strēlnieku ielā, ko bija iekārtojis kāds savdabīgs vecpuisis.

Pirms 25 gadiem

23. augustā paiet 25 gadi kopš ASV izpildīts nāves sods uz elektriskā krēsla diviem itāliešu ekstrēmistiem Sako un Vanceti. Toreiz tas bija notikums, ko plaši pārrunāja pasaules prese un protesta demonstrācijas notika Amerikā un Eiropā. Abi apsūdzētie bija pastrādājuši slepkavību polītisku iemeslu dēļ, un amerikāņu tiesa tiem piesprieda nāves sodu. Dažas aprindas toreiz pārmeta tiesai, ka tā esot rīkojusies partejiski un prasīja nāves soda atcelšanu. Abi vainīgie pavadīja apcietinājumā vairākus gadus, kamēr vilkās pārsūdzība. Beidzot 1927. g. nāves sodu apstiprināja galīgā veidā un to izpildīja.

Tas izsauca kreiso aprindu protestus visā pasaulē. Interesanti atzīmēt, ka toreiz naidīgas demonstrācijas vērsās arī pret Tautu Savienību un Tautu Savienības ēkai Ženevā izsita logus. Ir jāuzsveŗ tas, ka pret Tautu Savienību demonstrēja Sako un Vanceti dēļ, ar kuŗu notiesāšanu Tautu Savienībai nebija nekāda sakara, bet nepacēlās neviena protesta balss pret to, ka Tautu Savienībā kā pilntiesīgu locekli uzņēma Padomju Krieviju, lai gan tur notika masveidīga cilvēku iznīcināšana, spīdzināšana un visrupjākā netaisnība. Pasaule nevarēja aizbildināties ar nezināšanu. Ja šai laikā varēja sacelties protesta vētra divu slepkavu dēļ, kas it kā nebūtu pelnījuši augstāko sodu, tad jānāk pie slēdziena, ka jau toreiz pasaulē kaut kas nav bijis kārtībā.

DAŽOS VĀRDOS

Katoļu informācijas biļetens Veritas sakās ieguvis ticamu informāciju, ka Čechoslovakijas piespiedu darbu nometnēs esot ievietoti ap 9000 katoļu priesteŗu un mūku, kā arī ap 3.500 citu katoļticīgo.

*

Šā mēneša beigās Rietumvācijā nolaidīšoties ap 40.000 britu izpletņu lēcēju, lai piedalītos praktiskos vingrinājumos gar upēm, kur notika cīņas Otrā Pasaules kaŗā.

*

Savienoto Valstu rūpniecības produkcija pašlaik esot tādā līmenī, kas spēj apmierināt tikai pašu zemes vajadzības, kā to paskaidrojis ASV tirdzniecības sekretārs Sovjers.

*

Salabot iedragāto veselību Savienotajās Valstīs ieradusies ķīniešu nacionālistu valdības galvas Čangkaišeka dzīvesbiedre un viņa pirmā polītiskā padomdevēja „madame Čangkaišek“.

*

Savienoto Valstu gaisa spēku stābs izstrādājis rigorozu taupības programmu, kā to paziņojis gaisa flotes sekretārs Finleters. Šajā sakarā esot paredzēts likvidēt prāvu skaitu tā saukto „atzveltņu krēslu lietpratēju“.

*

Vācijas austrumjoslas valdība izdevusi rīkojumu, ka visi vāciešu bērni, kam fiziski vai garīgi trūkumi atņemami viņu vecākiem un ievietojami īpašās nometnēs. Šo ziņu sniedz Rietumvācijas ziņu aģentūra DPA, nepaskaidrojot, kur šāda informācija iegūta.

*

„Ļaujiet taču viņiem viņu jaukajā medus mēnesī būt kādu laiku diviem vien,“ tā portugāļu policija paskaidrojusi laikrakstu reportieŗiem un fotografiem, ko tā lūgusi atstāt Urgeirikas ciemu, kur apmeties nule salaulātais britu ārlietu sekretārs Antonijs Īdens ar savu šarmanto Klarisu.

*

Uzlaužot kādu ostas laukuma klonā 2. Pasaules kaŗa laikā iestrēgušu lidmašīnu bumbu Leghornas ostā Italijā nogalināti trīs strādnieki. Trīs pārējie pēc ievainojumu pārsiešanas apcietināti, jo bumbas izcēlējiem nav bijusi policijas atļauja, kas šādos gadījumos nepieciešama.

*

Divi grieķu kaŗavīri krituši nesenajā grieķu un bulgāru robežincidentā Evrosas upes Gammas saliņās. Kritušie grieķu cīnītāji atrodas bulgāru rokās. Pēdējie ir gatavi kritušo līķus izdot grieķiem, ja tie rakstveidā apliecina, ka grieķu kaŗavīri gājuši bojā, aizskaŗot Bulgārijas territoriju.

*

Divi amerikāņu senātori Longe un Morse devušies uz Eiropu, kur vēlas redzēt, kā ir sagatavots amerikāņu kaŗaspēka vienības un kā tiek izlietāti līdzekļi, ko ASV nodod Eiropas valstīm, lai tās sagatavotos cīņai pret komūnismu. ASV likumdevēji vispirms ieradās pie ģen. Ridžveja, kuŗa pavadībā viņi izlidoja uz Vāciju, kur dosies pie vairākām amerikāņu kaŗaspēka daļām.

*

Teherānas lidlaukā pēkšņi ieradies karaļa brālis princis Hamids, viņa sieva un bērns. Tie sēdušies lidmašīnā, lai dotos uz Eiropu. Parīzē jau atrodas karaļa māsa. Arī citi karaļnama locekļi atrodas ārzemēs. Prinča Hamida aizceļošanai nav nekādu oficiālu iemeslu. Ar šo soli no jauna paceļas balsis, ka Mosadeghs var sagādāt Persijas šacham Rezam Perfalleri to pašu likteni, ko ģen. Nagībs sagādāja Ēģiptes karalim Farukam.

*

Pēc Stīvensena viesošanās pie Trūmena, demokratu vēlēšanu kampaņas stratēgi nolēmuši, ka uz televīzijas raidījumu ekrāniem un visās vēlēšanu sanāksmēs pašā degpunktā allaž jāizvirza pats Stīvensens. Viņam pašam jāiznes visas kampaņas smagums uz saviem pleciem. Trūmens, kas jau vairākkārt apsolījies ar pilnu tvaiku mesties iekšā vēlēšanu kampaņas drūzmā, pēc stratēgu domām, lai labāk turoties vairāk paēnā. Lai tomēr neapbēdinātu līdzšinējo prezidentu, arī viņam došot iespēju piedalīties vēlēšanu kampaņā. Stratēgu padome vēl gan nezina pateikt, kur un kad varēs runāt Trūmens, bet, kad nākšot īstais laiks, tad jau viņu lūgšot talkā. Līdz šim teikts, ka Trūmenam vajadzēšot runāt atsevišķos novados, vai brīžos, kad pretinieks izraisīs īpašus apstākļus. Līdzšinējam prezidentam būšot jārunā tur, kur „jāšauj uz pretinieku ar vissmagāko artileriju.“

Saruna ar Staļina dēlu

Poļu trimdas valdības kaŗa ministra ģenerāļa Andersa laikr. Baltais Ērglis — savā š. g. 3. maija numurā sniedz gaŗāku sarunu ar Polijas armijas bij. artilerijas virsnieku Juri Levšecki, kas 1939. gadā kritis vācu gūstā, bet 1942. gadā nokļuvis soda nometnē Lībekā. Tur šis virsnieks sastapis Staļina dēlu Jēkabu Džugašvili, ar kuŗu sadraudzējies.

Levšeck's nometnē bijis vienīgais virsnieks, ar kuŗu Jēkabs Džugašvilis sarunājies un no kuŗa pieņēmis paciņas ar uzturvielām un cigaretēm.

No citiem likteņa biedriem Džugašvilis izvairījies un sauca tos par sapuvušo rietumu pārstāvjiem. — „Mēs esam imperiālisti!“... Kādu vakaru, kad sēdējām viņa kambarītī un sarunājāmies par komūnismu, Dž. teica:

„Mēs esam imperiālisti. Viens no diviem: vai nu Krievija paplašinās savas robežas un kļūs liela imperija, vai tā aizies bojā. Cita ceļa nav. Ja mēs to atklāti pateiktu visai pasaulei, tad mēs uzmodinātu to no miega. Komūnisma mācība ir piemērota tam, lai pēc iespējas ilgāk noturētu „muļķīgos rietumus“ šai miegā.

Tā saucamie rietumu komūnisti piedāvā mums savu līdzdalību. Pagaidām lai viņi mums kalpo, bet kad moris būs savu uzdevumu veicis, tad tos diedelniekus novietosim aiz dzeloņstiepļu žoga. Viņi vairs mums nebūs vajadzīgi. Dažkārt mums ar rietumiem jāsadarbojas. Piemēram, tagad kaŗā viņi mums dod kuģus, ieročus, tankus, lidmašīnas, uzturu, zābakus un visu citu. Bet nedomā, ka mēs viņiem kaučū vienu kapeiku maksāsim. Mēs pieņemam šo atbalstu tāpēc, ka mums tas nepieciešams, bet gan jau vēlāk noskaidrosies, kas un kā maksās par kaŗā izlietām krievu asinīm. Ar mūsu rokām tie kastaņus no uguns nevilks.“

Tad poļu bijušais virsnieks atstāsta sarunu ar Staļina dēlu par poļu virsnieku masu slepkavību Katinā. Viņš saka: 1942. g. agrā pavasarī mūsu draugi sāka saņemt vēstules no Polijas, kuŗas vēstīja, ka „nekad jūs vairs neredzēsit savus draugus, kas krita krievu gūstā.“ Mūsu nometnē, saka Levšeckis, sāka izplatīties nemiers. Man ienāca prātā, ka manam likteņa biedram Džugašvilim kaut kas par to zināms. Tumsai iestājoties, es devos uz viņa izolācijas kambari. Mans jautājums, šķiet, pārsteidza Jēkabu Džugašvili. Šis cilvēks, kas vislielākā mierā stāstīja vissšausmīgākos notikumus, šoreiz vilcinājās atbildēt. Beidzot Džugašvilis maigā balsī pateica:

„Es zinu, ka pie Smoļenskas un Ukrainā bija poļu virsnieku nometnes. Ar viņiem apgājās labi. Vēlāk dzirdēju par sacelšanos, un ka NKVD daudzus nošāvuši...“ nobeidza tas nedrošā balsī, izvairīdamies no mana skata. Pēc gaŗāka klusuma brīža, it kā sevi attaisnodams, Džugašvilis turpināja: „Klausies. Mēģini saprast, ka tie Krievijai bīstams elements.“ Šeit viņš dziļi ievilka elpu un tad teica: „Ar tādiem cilvēkiem nekā nevar iesākt. Tie ir ienaidnieki. Nošaušanas bija, tas taisnība. Cik viņu ticis nogalināts, to es nezinu. Katrā ziņā viņi netika mocīti.“ Tā J. Džugašvilis esot nobeidzis savu stāstu. Kad es turpināju klusēt, saka Levšickis, Dž. piebildis: ‚Klausies! Mēs audzināsim jaunatni, vecie izmirst, bet ko lai iesāk ar tādiem cilvēkiem?. Tos nevar pārskolot. Pie mums Krievijā notika vairākas tīrīšanas, un tā paša iemesla dēļ tika iznīcināti miljoni cilvēku.“ Tanī vakarā mēs šķīrāmies neatsveicinājušies, saka Levšickis. Šis Džugašvilis, kas sevi dēvēja par kaukazieti un krievus apzīmēja ar „viņi,“ atklāti apliecināja, ka viņam poļu virsnieku liktenis krievu gūstā zināms: viņi nošauti un nav mocīti.

Kāds cinisms un necilvēcība iesakņojusies krievu vadoņos, kas dēdēvē par progresa un civilizācijas nesējiem, redzams no tālākās sarunas ar Džugašvili. Viņš ar pilnīgi nevainīgu sejas izteiksmi, saka Levšeckis, pastāstīja par mākslīgo badu Ukrainā, lai tur iznīcinātu nevēlamos ļaudis. Ciniskā mierā viņš beidza savu baigo stāstu: „Tur no bada aizgāja bojā trīs miljoni cilvēku.“

Katoļu Vēstis

Aiz DZELZS aizkara

Rīgas Radiofons un Cīņa stāsta

PĀRPŪLINA ČECHU STRĀDNIEKUS

„Ikviens strādnieks ir savas komūnistiskās valsts nodevējs, ja viņš atsakās strādāt vairāk nekā astoņas stundas dienā, ja komūnisma kopējā lieta to prasa,“ teica Čechoslovakijas izglītības ,zinātnes un mākslas ministrs Zdeneks Nejedlijs, runādams Prāgas radiofonā.

Cenzdamies pierādīt, ka šāda virsstundu strādāšana padomju zemē ir tīrā izprieca, Nejedlijs teica, ka kapitālistiskās zemēs algas esot nožēlojami zemas, bet strādniekiem esot jāstrādā daudz ilgāk nekā 8 stundas, jo citādi nevarot nodrošināt iztiku dzīvei. Padomju iekārtā strādniekam maksāšot daudz vairāk, kāpēc tur arī ar prieku varot strādāt ilgāk. Taču esot tādi, kas sabotējot Padomju rūpniecību un nevēloties strādāt ilgāk par 8 stundām. Zinādami, ka milzumplaukstošajai PSRS rūpniecībai vajaga daudz strādnieku, šie buržuisma saindētie atsakoties strādāt ilgāk par 8 stundām, jo domājot, ka strādnieku trūkuma dēļ viņus neatlaidīs no darba. Čechu komūnistu valdība atradīšot līdzekļus kā cīnīties ar šiem komūnistiskās valsts grāvējiem.

„Tas ir neattaisnojams kriminālnoziegums,“ teica sarkanais čechu ministrs, „ja pēc astoņu stundu nostrādāšanas strādnieks dodas uz mājām, kaut gan zina, ka darba vēl daudz.“

SARKANIE SMIEKLI

Tiesnesis aiz dzelzs aizkara nopratina apsūdzēto.

„Jūs esat apsūdzēti 27. panta pārkāpšanā,“ tas paziņo.

„Biedri tiesnesi,“ apsūdzētais pārsteigts atbild, „es arī esmu jurists un zinu, ka 27. pantā iet runa par ļaunprātīgu dedzināšanu, bet neesmu nekā aizdedzinājis.“

„Hm, jā, Jums taisnība,“ atzīstas tiesnesis. „Tādā gadījumā es jums piemērošu 42. pantu.“

„Tas arī nav iespējams,“ atbild apsūdzētais, „42. pantā iet runa par automobiļu zādzību, bet es nemaz nemāku auto vadīt.“

Tad tiesnesis pazaudējis pacietību, uzkliedz: „Pilsoni, lūdzu, netaisiet nekārtības. Ja jūs esiet tik labs jurists, tad atrodiet pats sev piemērotu pantu, bet ar vienu noteikumu — lai šī panta pārkāpums būtu sodāms ar trīs gadi cietuma sodu.“

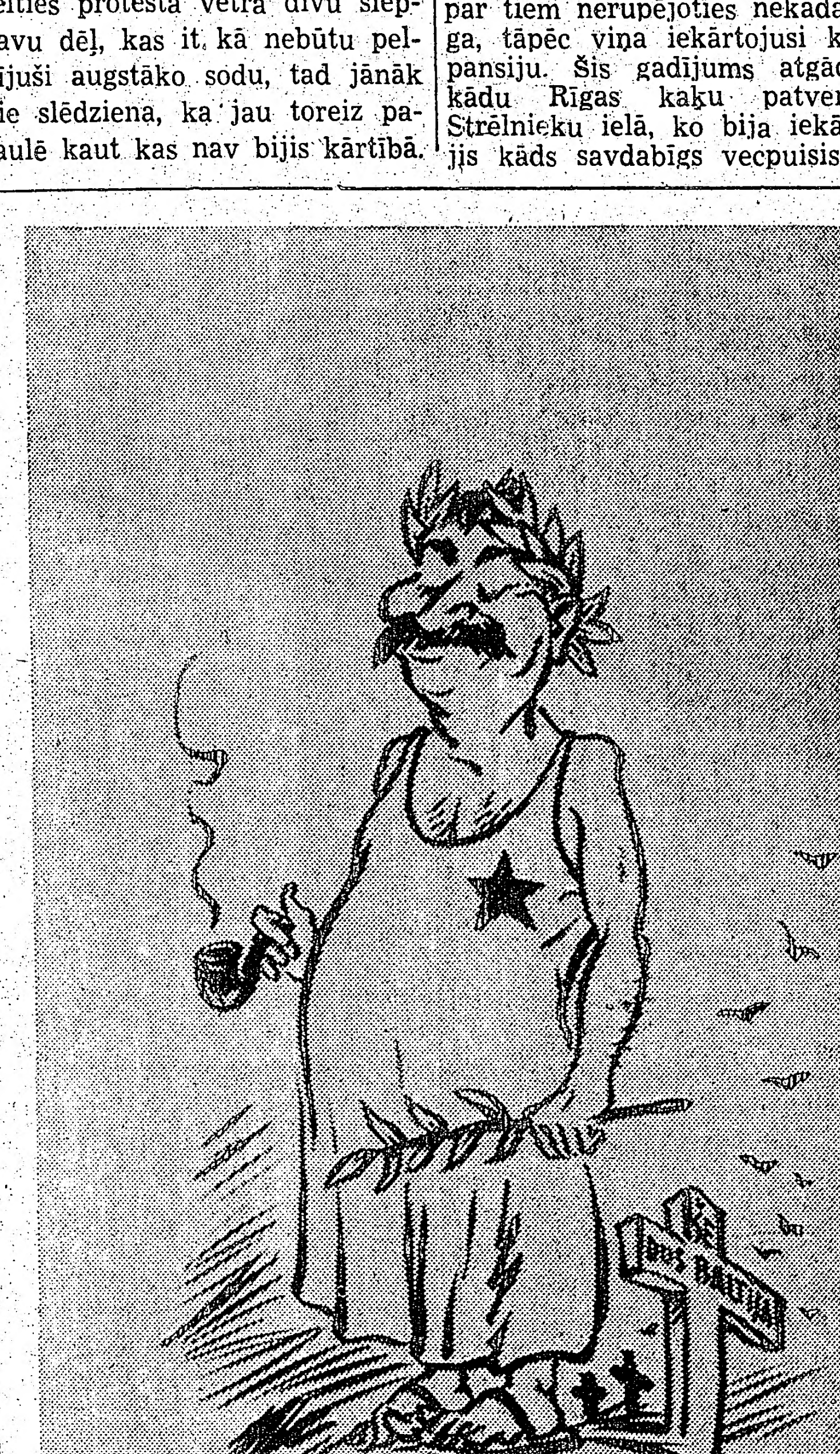

„Miera eņģelis“ Josifs priecājas par saviem veikumiem